ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ଚିଠି

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ସୁହୃତ୍ ପ୍ରକାଶନୀ
ଓଡ଼ିଶା

ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ଚିଠି

ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

ପ୍ରକାଶକ :

ସୁହୃତ୍ ପ୍ରକାଶନୀ

ଓଡ଼ିଶା

ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ଚିଠି
ଚିତ୍ତରଞ୍ଜନ ଦାସ

♦

ପ୍ରକାଶକ :
ସୁହୃତ୍ ପ୍ରକାଶନୀ, ଓଡ଼ିଶା

♦

ପ୍ରକାଶ କାଳ :
ଡ଼ିସେମ୍ବର ୨୦୧୧ ଶ୍ରମଶିବିର
ବନ୍ଧପଡ଼ା, କଳାହାଣ୍ଡି

♦

ପ୍ରଚ୍ଛଦ :
ଶ୍ରୀ ରମେଶ ଗୁମାନସିଂ

♦

ମୁଦ୍ରଣ :
ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣପ୍ରଭା ପ୍ରିଣ୍ଟର୍ସ
ଡ଼ଗରପଡ଼ା, କଟକ-୭୫୩୦୦୨

♦

ଯୋଗାଯୋଗ :
ଶ୍ରୀ ବରେନ୍ଦ୍ର ନାରାୟଣ ସାହୁ
ବାଖରାବାଦ(ଶାରଳା ମନ୍ଦିର)
କଟକ - ୭୫୩୦୦୨
ମୋ : ୯୪୩୭୨୦୭୯୦୦

♦

ମୂଲ୍ୟ :
୪୫ ଟଙ୍କା

Shramasibiraku Chithi
Chittaranjan Das

♦

Publisher :
Suhrut Prakasani, Odisha

♦

First edition :
Dec. 2011 Shramasibira,
Bandhapada,Kalahandi

♦

Cover Design :
Sri Ramesh Gumansingh

♦

Printed at :
Swarnaprava Printers
Dagarapara, Cuttack-753002

♦

To Contact :
Sri Barendra Narayan Sahoo
Bakharabad(Sarala Mandir)
Cuttack -753002
Mob : 9437207900

♦

Price :
Rs.45-00

ମୁଖବନ୍ଧ

ଚିତ୍ତଭାଇଙ୍କ ପ୍ରଜ୍ଞା ଓ ପରିକଳ୍ପନାପ୍ରସୂତ 'ସୁହୃତ୍ ଶ୍ରମଶିବିର' ମୂଳତଃ ସାମୂହିକ ଆତ୍ମବିକାଶ ନିମିତ୍ତ ଏକ ପ୍ରସ୍ତୁତି କ୍ଷେତ୍ର ଏକ ପ୍ରୟୋଗଶାଳା । ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ସମୂହ ଜୀବନରେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଓ ମାଆଙ୍କର ନୂତନ ଶିକ୍ଷା ଓ ଯୋଗ ଦର୍ଶନର ବାସ୍ତବାୟନକୁ ଆଦ୍ୟ ପ୍ରେରଣାରୂପେ ଗ୍ରହଣକରି ଗତ କେତେ ବର୍ଷ ଧରି ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନରେ ଏହା ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଆସୁଛି । ଦଶଦିନବ୍ୟାପୀ ଏହି ଶିବିରଗୁଡ଼ିକ କୌଣସି ନା କୌଣସି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ହିଁ ହେଉଛି । ବର୍ଷକୁ ଦୁଇ ଥର ହେଉଛି - ଗୋଟିଏ ଡ଼ିସେମ୍ବର ବାଇଶିରୁ ଏକତିରିଶି ଏବଂ ଅନ୍ୟଟି ମେ ବାଇଶିରୁ ଏକତିରିଶି । ସ୍ଥାନୀୟ ଆବଶ୍ୟକତା ଅନୁସାରେ କେଉଁଠି ପୋଖରୀ ଖୋଳା ହେଉଛି, କେଉଁଠି ପଥର ବୁହାହୋଇ ପାଚେରୀ ବସାଯାଉଛି,କେଉଁଠି ରାସ୍ତା ତିଆରି ବା ମରାମତି ହେଉଛି, କେଉଁଠି ମାଟିପକାଇ ଢ଼ାଲ ଜମିକୁ ସମତଳ ଖେଳପଡ଼ିଆରେ ପରିଣତ କରାଯାଉଛି ପୁଣି ଆଉ କେଉଁଠାରେ ଘରପାଇଁ ନିଅଁ ଖୋଳାଯାଇ କାନ୍ଥ ଉଠୁଛି । ସାରା ରାଜ୍ୟର ଅଗମ୍ୟ ପଲ୍ଲୀ ଅଞ୍ଚଳରୁ ଆରମ୍ଭକରି ସହରାଞ୍ଚଳ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ - କେତେଆଡ୍ରୁ ଭାଇଭଉଣୀ ଆସି ଏହି ଶିବିରରେ ଯୋଗ ଦେଉଛନ୍ତି । କିଏ ଡ଼ାକ୍ତର, କିଏ ଇଞ୍ଜିନିୟର, କିଏ ଅଧ୍ୟାପକ, କିଏ ସ୍କୁଲ ଶିକ୍ଷକ, କିଏ ଛାତ୍ର, କିଏ ଅଫିସର ଓ କିଏ କର୍ମଚାରୀ - କିଛି ବାରି ହେଉନାହିଁ । କୌଣସି ସାମାଜିକ ବାଛବିଚାର ଏଠାରେ ନାହିଁ । ଶିବିରାର୍ଥୀମାନେ ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ପତାକା ତଳେ ଠୁଳ । ସଭିଏଁ ଏକ ହିଁ ଜଗତଜନନୀଙ୍କର ସନ୍ତାନ । ସୁହୃତ୍ ଶ୍ରମଶିବିରଟି ତେଣୁ ଅନାବିଳ ଆତ୍ମୀୟତା ଡ଼ୋରରେ ବନ୍ଧାଯାଇଥିବା ସତୀର୍ଥମାନଙ୍କର ଏକ ମେଳ, ଆସ୍ପୃହାଶୀଳ ଆତ୍ମାମାନଙ୍କର ଏକ ପରିବ୍ୟାପ୍ତ ପରିବାର । ଶୀତକଳୀନ ଓ ଗ୍ରୀଷ୍ମକାଳୀନ ଦୁଇଟି ଅବସରରେ ସତେଅବା ଛୁଟିରେ ନିଜ ନିଜର କର୍ମକ୍ଷେତ୍ରରୁ ଘରକୁ ବାହୁଡ଼ି ଆସିଥିବା ଭାଇଭଉଣୀମାନଙ୍କର ଏହା ଏକ ପୁନର୍ମିଳନ ।

ଶିବିରର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ମୁଖ୍ୟତଃ ତ୍ରିବିଧ ।

(୧) ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଓ ମାଆଙ୍କର ମୂଳ ରଚନାବଳୀର ମିଳିତ ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଆଲୋଚନା ମାଧ୍ୟମରେ ସେମାନଙ୍କର ନୂତନ ବିଶ୍ୱଦୃଷ୍ଟି ସହିତ ପରିଚୟ ତଥା ସେମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଓ ଯୋଗଦର୍ଶନ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଚାରଗତ ସ୍ପଷ୍ଟତା ଅର୍ଜନ ଓ ଦୈନନ୍ଦିନ ଜୀବନଚର୍ଯ୍ୟାରେ ତାହାର ଅନୁଶୀଳନ ।

(୨) ଆର୍ଥିକ ଦିଗରୁ ଓଡ଼ିଶାର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳସ୍ଥିତ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକର ଆତ୍ମନିର୍ଭରତା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶ୍ରମ ଓ ସହଯୋଗ ଜରିଆରେ ଯଥାସମ୍ଭବ ସୁଯୋଗ ସୃଷ୍ଟି ।

(୩) ଜୀବନର ଚଲାପଥରେ ସହଯାତ୍ରୀ ଅନ୍ୟ ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ ସହିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପରିଚୟ ଓ ସଖ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ସ୍ଥାପନ ତଥା ସହଚାରିତା ଓ ସହଭାଗିତା ଭିତ୍ତିରେ ଅଭୀପ୍‌ସୁମାନଙ୍କର ଏକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ମେଳ ଗଠନ ।

ଉଲ୍ଲିଖିତ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ତ୍ରୟର ଉପଲବ୍ଧି ପାଇଁ ପୂରା ଦଶଦିନର ଏକ ସୁଚିନ୍ତିତ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ରହିଛି; ପ୍ରତ୍ୟହ ଚାରିଘଣ୍ଟା ଶ୍ରମ, ଚାରିଘଣ୍ଟା ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଆଲୋଚନା ଏବଂ ରାତିରେ ନିଜ ନିଜର ଅଙ୍ଗେନିଭା ଜୀବନକାହାଣୀ ତଥା ଜୀବନସ୍ୱପ୍ନକୁ ପରସ୍ପର ପାଖରେ ବାଢ଼ିଦେବା ମାଧ୍ୟମରେ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପରିଚୟ । ଏହା ସହିତ ଅନୌପଚାରିକ ରୀତିରେ ରାତିପାହାନ୍ତାରୁ ରବୀନ୍ଦ୍ରସଙ୍ଗୀତ ଗାନ ବି ଗୁନ୍ଥାହୋଇ ରହିଛି ।

ଚିତ୍ତଭାଇ ହିଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଥିଲେ ଶ୍ରମଶିବିରର ସମଗ୍ର ରୂପରେଖ । ତଟସ୍ଥ ଦ୍ରଷ୍ଟା ଓ କେନ୍ଦ୍ରୀୟକର୍ତ୍ତା ପରି ଦୂରରୁ ଥାଇ ସେ କେବେ ଉପଦେଶ ଦେଉ ନଥିଲେ, ବୋଲ ବତାଉ ନଥିଲେ, ଜଣେ ଶିବିରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ତାରୁଣ୍ୟର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଉତ୍ସାହରେ ସେ ସ୍ୱୟଂ ସେଥିରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରୁଥିଲେ । ମାଟିଗାଣ୍ଡୁଆ ଟେକୁଥିଲେ, ଥାଳିଧରି ଧାଡ଼ିରେ ଯାଇ ଖାଦ୍ୟ ଆଣୁଥିଲେ, ବଡ଼ିଭୋରୁ ଉଠି ରବୀନ୍ଦ୍ରସଙ୍ଗୀତ ଗାଉଥିଲେ । ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ବା ମାଆଙ୍କର ଗ୍ରନ୍ଥ ଅଧ୍ୟୟନ ବେଳେ ସେ ଅବଶ୍ୟ ମଙ୍ଗ ଧରୁଥିଲେ, ଅଜସ୍ର ଉଦାହରଣ ଦେଇ ବ୍ୟାବହାରିକ ଜୀବନଧର୍ମୀ ଆଲୋଚନାର ନେତୃତ୍ୱ ନେଉଥିଲେ । ସନ୍ଧ୍ୟାରେ ମୁକ୍ତ ଆଲୋଚନା ସମୟରେ ସେ କିନ୍ତୁ ପ୍ରାୟତଃ ନୀରବ ରହୁଥିଲେ । ଶିବରାର୍ଥୀ ଭାଇଭଉଣୀମାନଙ୍କର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଅନୁଭୂତିଗୁଡ଼ିକୁ ମନଧ୍ୟାନ ଦେଇ ଶୁଣୁଥିଲେ । ଆବଶ୍ୟକସ୍ଥଳେ କିଏ କହୁ କହୁ

ବାଟ ହୁଡ଼ିଗଲେ ବା ପ୍ରସଙ୍ଗ ମାତ୍ରାରୁ ବେଶୀଦୂର ମାଡ଼ିଗଲେ ସମ୍ପୃକ୍ତ ସାନ୍ଧ୍ୟ ଅଧିବେଶନର ପରିଚାଳକଙ୍କ ମାଧମରେ ତାଙ୍କର ଦୃଷ୍ଟି ଆକର୍ଷଣ କରୁଥିଲେ ।

୧୯୮୪ରୁ ୧୯୯୩ ଗ୍ରୀଷ୍ମଶିବିର ଯାଏ ଜଣେ ଶିବିରାର୍ଥୀ ଭାବରେ ସେ ପୂରା ଦଶଦିନଯାକ କଟାଇଥିଲେ । ବିଷ୍ଣୁବିନ୍ଧା ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଶ୍ରମଶିବିର ହିଁ ଥିଲା ତାଙ୍କର ଶେଷ ଶିବିର । ତା'ପରଠୁ ଶାରୀରିକ ଅସୁସ୍ଥତାବଶତଃ ସେ ଆଉ ଶିବିରକୁ ଯାଇପାରିଲେ ନାହିଁ । ଅବଶ୍ୟ ମାତୃବିହାର, କାଦବରାଙ୍ଗରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପାଇଁ ଆୟୋଜିତ ଶ୍ରମଶିବିରରେ କେବଳ ପାଞ୍ଚଦିନ ପାଇଁ ତାଙ୍କର ପୂର୍ଣ୍ଣ ସାନ୍ନିଧ୍ୟର ସୁଯୋଗ ମିଳିଥିଲା । ତା'ଛଡ଼ା ବଳଦିଆବନ୍ଧ, ତେନ୍ତୁଳିନଣ୍ଡା, ଖଣ୍ଡଗିରି, ସୋସୋ, କାନପୁର, ଗନାଇଲୋ ପ୍ରଭୃତି ଅଳ୍ପ କେତୋଟି ସ୍ଥାନରେ ଯେଉଁ ଶ୍ରମଶିବିରମାନ ହୋଇଥିଲା ସେଥିରେ ସେ ପ୍ରାୟ ଓଳିଏ, ଦୁଇଓଳି ପାଇଁ ଉପସ୍ଥିତ ରହିଥିଲେ । ସକାଳୁ ସକାଳୁ ସେ ଭାଗ୍ୟଧର ଭାଇଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ଗାଡ଼ିରେ ବାହରିଯାଆନ୍ତି ଓ ଶିବିରରେ ମୁହଁମାରି ସନ୍ଧ୍ୟାସୁଦ୍ଧା ଲେଉଟି ଆସନ୍ତି । ସ୍ୱଳ୍ପ ସମୟ ପାଇଁ ହେଲେ ବି ସେଠାରେ ସେ ଆଲୋଚନାରେ ଭାଗ ନିଅନ୍ତି । ରବୀନ୍ଦ୍ରସଙ୍ଗୀତର ଆସରଟିଏ ବି ମେଲି ଦିଅନ୍ତି । ବୟସାଧିକ୍ୟ ଓ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟଗତ ସମସ୍ୟାଯୋଗୁଁ ତାଙ୍କର ସ୍ଥୁଳ ଶରୀରଟି ସିନା ଶିବିରକୁ ଯାଇପାରେନି, ହେଲେ ଚେତନା ସ୍ତରରେ ସେ ସବୁବେଳେ ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଥାଆନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଚିତ୍ତ ଓ ହୃଦୟ ଗଅଁଠାହୋଇ ରହିଥାଏ ଶିବିର ସହିତ । ଶିବିରକୁ ଯାଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ ବୋଲି ମନ ଛଟପଟ ହୁଏ, ବ୍ୟାକୁଳ ହୁଏ ଓ ସେ ଲମ୍ବା ଚିଠି ଲେଖିବସନ୍ତି ସାରା ଓଡ଼ିଶାରୁ ଆସିଥିବା ଶିବିରାର୍ଥୀ ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ । ଶିବିରର ପ୍ରାୟ ସପ୍ତାହକ ଆଗରୁ ସେ ତାହା ଲେଖି ରଖିଥାନ୍ତି ଓ କାହାରି ନା କାହାରି ହାତରେ ସେଇଟିକୁ ଯଥା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସ୍ଥାନକୁ ପଠାଇଦିଅନ୍ତି । ଶିବିରରେ ବି ସମସ୍ତେ କେଡ଼େ ଉତ୍ସୁକତାର ସହିତ ଚିତ୍ତଭାଇଙ୍କର ଚିଠିଟିକୁ ଅନାଇ ରହିଥାନ୍ତି । ସମସ୍ତଙ୍କ ସାମ୍ନାରେ ଚିଠି ପଢ଼ାଯାଏ । ତହିଁରେ ଥିବା ତାଙ୍କର ତେଜୋଦୀପ୍ତ ସନ୍ଦେଶ, ସାମ୍ପ୍ରତିକ ଆହ୍ୱାନ ବା ଆବେଦନ କିଛିକ୍ଷଣ ପାଇଁ ସାରା ପରିବେଶକୁ ଓଲଟପାଲଟ କରିଦିଏ, ସବୁରି ଭିତରେ ଏକ ଅନ୍ତର୍ଗତ ଆଲୋଡନ ଓ ପ୍ରେରଣା ଆଣିଦିଏ । ତଦ୍ୱାରା ସମସ୍ତଙ୍କର ମନୋବଳ ଓ ଉତ୍ସାହ ମଧ୍ୟ ନବୀକୃତ ହୋଇଯାଏ । ମେଳ ବା ପାରସ୍ପରିକତାର

ବୋଧକୁ ସେ ଉଦ୍‌ବୋଧିତ ଓ ଉଦ୍ଦୀପିତ କରିଆଣନ୍ତି ତାଙ୍କ ପତ୍ରର ପ୍ରାଣବନ୍ତ ଓ ଭାବଗର୍ଭ ଭାଷାରେ । ପ୍ରତିଟି ପତ୍ରରେ ସ୍ଥାନୀୟ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ସହିତ ତାଙ୍କର ସମ୍ପର୍କ ଓ ସମ୍ପୃକ୍ତିକୁ ନେଇ ସ୍ମୃତି ବିଜଡ଼ିତ କିଛି ଆଲେଖ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ,ଯାହା ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ପରିଚାଳକ ତଥା ଶିକ୍ଷକ, ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ ଅପାଭାଇମାନଙ୍କୁ ଅନୁପ୍ରେରିତ କରେ ।

ଅତଏବ ସଂକ୍ଷେପରେ କହିଲେ, ଚିତ୍ତଭାଇଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ପ୍ରେରିତ ସେଇ ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ତାଙ୍କର ବିଚାର, ବାର୍ତ୍ତା ଓ ଜାଗ୍ରତ ଉପସ୍ଥିତିର ପ୍ରଭାବଶାଳୀ ବାହକ । ସେସବୁ ସୁହୃତ୍ ଭାଇଭଉଣୀଙ୍କ ପ୍ରତି ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ । ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖଯୋଗ୍ୟ ଯେ, ତାଙ୍କର ଲେଖାଯାଇଥିବା ଶେଷ ଚିଠିଟି ପର୍ଜଙ୍ଗ ଶୀତ ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ କରି ୨୦୧୦ ମସିହାରେ ।

ପ୍ରିୟ ପାଠକ ବନ୍ଧୁ, ୨୦୧୧ ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ଆଉ ଚିତ୍ତଭାଇଙ୍କର ଚିଠି ଆସିବ ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ଆଗର ସେ ଶବ୍ଦମୟ ସାନ୍ନିଧ୍ୟରୁ ବଞ୍ଚିତହେବ ଆଗାମୀ ସମସ୍ତ ଶିବିର । ଦୁଃଖ କରିବା ନାହିଁ । ଆମ ପାଇଁ ଆଶ୍ୱାସନା : 'ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ଚିଠି' ଶିରୋନାମାରେ ଚିତ୍ତଭାଇଙ୍କର ସବୁତକ ଶିବିର ଚିଠିର ଏକ ସଂକଳନ ପ୍ରକାଶ କରୁଛି **'ସୁହୃତ୍ ପ୍ରକାଶନୀ'** । ଏପରି ସାଧୁ ଉଦ୍ୟମକୁ ଆମେ ଅଭିନନ୍ଦନ ଜଣାଇବା । ସଂକଳନଟି ଶ୍ରମଶିବିରର ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକୁ ଆମ ଆଗରେ ବାରମ୍ବାର ତୋଳିଧରିବ ଠିକ୍ ଏକ ଦର୍ପଣ ପରି । ଚିତ୍ତଭାଇଙ୍କର ସ୍ମୃତି ଓ ସାନ୍ନିଧ୍ୟକୁ ମଧ୍ୟ ତାହା ସଂଜୀବିତ କରିଦେବ ପ୍ରତି ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ । ଶିବିରାର୍ଥୀଙ୍କ ସକାଶେ ପୁସ୍ତକଟିର ଉପାଦେୟତା ସେଇ ପୁସ୍ତକ ହିଁ କହିବ । ଭାବୁଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ଅଧିକ ଭୂମିକା ନିଷ୍ପ୍ରୟୋଜନ ।

ରବିଭାଇ

❖ ❖ ❖

— ୧ —

ଶିବିରର ଅପା ଓ ଭାଇମାନେ,

ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷର ଦୁଇ ଦୁଇଟା ଶିବିର ପ୍ରମାଣ କରିଦେଇଛି ଯେ, ଏହି ଶିବିର ଚାଲିବ । ପୁରୁଣାମାନେ ଥିବେ, ନୂଆମାନେ ଆସୁଥିବେ । କାହାରି ଉପସ୍ଥିତିକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ ଥିବ ଅଥବା କାହାରି ଅନୁପସ୍ଥିତି ମୋଟେ ବାଧୁ ନଥିବ । ଏବଂ, ସବୁଠାରୁ ବଡକଥା ହେଉଛି, ଅସଲ ଉପସ୍ଥିତିଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅନୁଭୂତ ହେଉଥିବ ।

ଏହି ଶ୍ରମଶିବିରଗୁଡ଼ିକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ଆମେ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ରଭାବରେ କୌଣସି କୋଳାହଳ କରିନାହୁଁ, ଏହା ହେଉଛି ଆମର ଗୌରବ । ମଣିଷ ମଣିଷ ଭିତରେ ସ୍ୱଭାବଗତ ଓ ରୁଚିଗତ ବହୁତ ଫରକ ରହିଛି, ତଥାପି ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ସୁହୃତ୍‌ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରିବେ, ପରସ୍ପରଠାରୁ ପ୍ରେରଣା ପାଇବେ ଓ ପରସ୍ପରର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେଉଥିବେ । ନିଜ ଭିତରେ ବାଟ ଚାଲୁଥିବେ ଏବଂ ଶିବିରର ମାଧ୍ୟମରେ ଏକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ସୃଷ୍ଟି କରି ସେମାନେ ସେହି ବାଟ ଚାଲିବାର ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକୁ ପରସ୍ପର ପାଖରେ ପ୍ରକାଶକରି ଉପକୃତ ହେଉଥିବେ । କେହି କାହାରିକୁ ଫାଶ ପକାଇ ଧରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରୁ ନଥିବେ । ଯାହାର ଫାଶରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ପଡ଼ିଗଲେ ସଂସାରଟା କେବଳ ବନ୍ଧୁ ଓ ମିତ୍ରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ଲାଗେ, ସେଇ ଆମକୁ ବଳ ଦିଅନ୍ତୁ, ପରସ୍ପରକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିଶିଖାନ୍ତୁ । ଯିଏ ପୃଥିବୀରେ ଖରାପ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଖୋଜି ବୁଲୁଥାଏ, ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ମୋଟେ ଭଲଲୋକ ନୁହେଁ; ଯିଏ ଶହେ ବିଭିନ୍ନତା ଦେଖି ମଧ୍ୟ ତଥାପି, ଆହୁରି ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ସେଇ ଭଗବାନଙ୍କର ଅନେକ କାମରେ ଲାଗେ ।

୧୯୮୪ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଛୁଟୀରୁ ଆରମ୍ଭହୋଇ ଆମର ଏହି ଶିବିରଗୁଡ଼ିକ ନିୟମିତ ଭାବରେ ଚାଲିଆସିଛି । ଏଇଟିକୁ ମିଶାଇ ମୋଟ ଅଠେଇଶିଟି ଶିବିର ଆମକୁ

ସତେଅବା କେଉଁ ମମତାମୟୀ ଜନନୀର ଭରସା ଦେଇଆସିଛି । ଆମକୁ କ୍ରୋଡ ଯୋଗାଇ ଦେଇଛି, ଆମଠାରୁ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଦାବୀ କରିନାହିଁ । ଆମେ କାଳକ୍ରମେ ପରସ୍ପର ପାଖରେ ଏଡ଼େ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହୋଇପାରିଛୁ ଯେ, କଡ଼ା ସଂଗଠନଟିଏ ଗଢ଼ି କୋଳାହଳ କରିବାକୁ ଆମର ଆଦୌ ମନ ହୋଇନାହିଁ । ଏହିପରି ହିଁ ହେବା ଉଚିତ ଥିଲା । ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ସର୍ବଦା ଅଗ୍ରଗତି କରିବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବା, ମିଳିତ ଭାବରେ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଦୁଃଖ ଏବଂ ମଳିନତାକୁ ଦୂର କରିବାକୁ ଉଦ୍ୟମ କରୁଥିବା, ନିଜ ନିଜ ବାଟରେ ଚାଲୁଥିବା ସିନା, ମାତ୍ର ଏକାଠି ଯାଉଥିବାପରି ଅନୁଭବ କରୁଥିବା । ନିଜେ ରାଜୀହୋଇ ରହିଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ସଂସାରରେ ବନ୍ଧୁତାର, ସହଚାରିତରା ଏବଂ ଅନ୍ତରଙ୍ଗତାର ଯେ କେବେ କୌଣସି ଅଭାବ ହୁଏ ନାହିଁ, ଏହି ସତ୍ୟଟିର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିଚୟ ଲାଭ କରୁଥିବା ।

ଏହି ଶିବିରଗୁଡ଼ିକ ଅକୃପଣ ଭାବରେ ଆମକୁ ବହୁତ କିଛି ଦେଇଛି, ଆମେ ବି ଅକୃପଣତା ସହିତ ଶିବିରକୁ କିଛି ଦେବାକୁ ନିରନ୍ତର ରାଜୀହୋଇ ରହିଥିବା । ଆମ ଅଧ୍ୟୟନ ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ହୋଇ ରହିବ, – ଆମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ନିଜ ଗଭୀରକୁ ଯାଇ ପାରୁଥିବା ଓ ସେହିଠାରେ ବିଶ୍ୱଜନନୀଙ୍କର କରୁଣା ଲାଭ କରୁଥିବା । ଆମେ ନୂଆ ନୂଆ ବନ୍ଧୁଙ୍କୁ ଏହି ଶିବିରଗୁଡ଼ିକୁ ଡାକି ଆଣି ପାରୁଥିବା । କୌଣସି ପ୍ରକାରର ପ୍ରଚାରଦ୍ୱାରା ନୁହେଁ; ମାତ୍ର ବାହାରେ ବୃହତ୍ତର ସଂସାରରେ ଆମର ଜୀବନରୀତି ଏପରି ବାରିହୋଇ ପଡୁଥିବ ଯେ, ତାହା ହିଁ ଅନ୍ୟ ଆହୁରି ଅନେକଙ୍କୁ ଆମଆଡ଼କୁ ଟାଣି ଆଣୁଥିବ ଏବଂ ଆମ ବାଟଦେଇ ଶିବିରରେ ଆଣି ପହଞ୍ଚାଇ ଦେଉଥିବ । ଆମ ନିଜ ଜାଗାମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏହିଭଳି ଶିବିରମାନ କରିବା, – ଏକତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା, କିଛି ସମୂହକାର୍ଯ୍ୟ କରିବା – ଯାବତୀୟ ମେଳରେ ନିଜେ ପଛରେ ରହି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଆଗରେ ବସାଇବାରେ ସଫଳ ହୋଇ ପାରୁଥିବା । ତେବେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିବିରରେ ଆମେ ଅଧିକ ଦେଇପାରିବା, ସେଠାରୁ ଅଧିକ ସାର୍ଥକ ଭାବରେ ଲାଭବାନ୍ ବି ହୋଇପାରିବା ।

ଏହି ଶିବିର ଆମ ଅନ୍ତେ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ, – ତାହା ହିଁ ଆମର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ହୋଇ ରହିଥାଉ । ଯାହା ବା ଯେପରି ହୋଇପାରିଲେ ଜଣେ ବ୍ୟକ୍ତି ନିଜର ଭୂଇଁଟି ଉପରେ ଦୃଢ଼ଭାବରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଏ ଏବଂ ଅତ୍ୟନ୍ତ

ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ଆପଣାର ଲକ୍ଷ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖିପାରୁଥାଏ ଅଥଚ କାହାରି ପାଖରେ କୃପଣ ହୁଏ ନାହିଁ ଅଥବା କପଟ କରେନାହିଁ, ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସେହିଭଳି ଜଣେ ଜଣେ ହେବାପାଇଁ ପ୍ରୟାସୀ ହେବା । ସେହି ପ୍ରୟାସଟି ହେଉଛି ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥରେ ଜଣେ ଭକ୍ତର ପ୍ରୟାସ, ଜଣେ ସନ୍ତାନର ପ୍ରୟାସ ଓ ଜଣେ ସୁହୃତ୍‌ର ମଧ୍ୟ ପ୍ରୟାସ ।

ଆମେ ଏକ ଆରେକ ପାଖରେ ଏହିପରି ଅପରିହାର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ରହିବା, ଏତିକି ପ୍ରାର୍ଥନା ।ଇତି ।

୧୭-୧୨-୯୭

(ପ୍ରାପ୍ତି : କାମାକ୍ଷାନଗର ଶ୍ରମଶିବିର, ଡିସେମ୍ବର ୧୯୯୭)

❖ ❖ ❖

- ୨ -

ବନ୍ଧପଡ଼ା ଶ୍ରମଶିବିରର ବନ୍ଧୁମାନେ,

ସବୁଥର ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ଚିଠି ଲେଖିବା ସମୟରେ ଶିବିରଟା ହିଁ ମୁଖ୍ୟ ହୋଇ ମୋ ଆଖି ଆଗରେ ଛିଡ଼ା ହୋଇଥାଏ । ଏଥର କିନ୍ତୁ ବନ୍ଧପଡ଼ା ହିଁ ଆଗ ଦିଶିଯାଉଛି । ମୋ'ର ଅତି ପ୍ରିୟ ଗାଆଁ ବନ୍ଧପଡ଼ା । ସେଠାକୁ ବହୁତ ଥର ଯାଇଛି । ସେହି ଗାଆଁଟି ପ୍ରତି ମୋର ଏତେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଦେଖି ପ୍ରପତ୍ତି କେତେଥର ପରିହାସ କରି ମୋ' ଭାବନାଟିକୁ ସମର୍ଥନ କରିଛନ୍ତି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ଗାଆଁରେ ଦ୍ୱିତୀୟ ଥର ପାଇଁ ଶ୍ରମଶିବିର ହେଉଛି ।

ବନ୍ଧପଡ଼ାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟିଏ କିପରି ଗଢ଼ି ଉଠିଲା, ତାହାର ବିବରଣୀ ସେଠା ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କଠାରୁ ମିଳିବ । ତା'ପରେ ମଝିରେ କଟିଯାଇଥିବା ଏହି କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷର ଇତିହାସକୁ ଓଡ଼ିଶାର ଏକାଧିକ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ଇତିହାସ ସହିତ ତୁଳନା କରାଯାଇପାରିବ । ଏହାକୁ ଆମେ ଏକ ଉତ୍‌ଥାନ ଓ ପତନର ଇତିହାସ ବୋଲି ମୋଟେ କହିପାରିବା ନାହିଁ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ

ପ୍ରକୃତରେ ପତନ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ । ଆମେ ତିଆର ହୋଇଗଲେ, ନିଜେ ତିଆରି ହୋଇଗଲେ, ବାଟଟି ତତ୍‌କ୍ଷଣାତ୍ ଦେଖାଯିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ସାଙ୍ଗକୁ ସାଥୀମାନେ ମିଳିଯାଆନ୍ତି । ଆନୁଷଙ୍ଗିକ ଯାବତୀୟ ସାମଗ୍ରୀ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା ଭଳି ମନେହୁଏ । ସତକୁ ସତ କିଛି ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସବୁକିଛି ପୂରି ରହିଥିବା ପରି ଲାଗୁଥାଏ । ମୁଁ ନିଜେ ତିଆର ଅଛି, ତେଣୁ ମୋର ଆଉ କିଛି ହେଲେ ଅଭାବ ନାହିଁ, ସେହିପରି ଅନୁଭବ ହେଉଥାଏ ।

ମାତ୍ର, ପୁଣି ବେଳେବେଳେ କ'ଣ ହୁଏ କେଜାଣି, ଭିତରେ କିଏ ଗୋଟାଏ ପ୍ରସ୍ତୁତ ନଥିବା ପରି ଲାଗେ । ସେତେବେଳେ ସବୁ କୁହୁ କୁହୁ ଲାଗେ । ସଙ୍ଗୀମାନଙ୍କର ଦୋଷଗୁଡ଼ାକ, ଖୁଣଗୁଡ଼ାକ ଭାରି ବଡ଼ହୋଇ ଦେଖାଯାଉଥାଏ । କେହି ତ ରାଜୀ ନୁହଁନ୍ତି, କେହି ପ୍ରସ୍ତୁତ ନୁହନ୍ତି, – ମୁଁ ଏକା ଏଠି କ'ଣ କରିବି ? – ଏହିଭଳି ଭାବନାଟିଏ ସତେଅବା ଭାରି ହିଂସ୍ର ହୋଇଉଠେ ଓ ନିଜ ଭିତରେ ନିଜକୁ ଅଟକାଇ ରଖିଥାଏ । କେଡ଼େ ବୋକାମୀ କରି ମୁଁ କିପରି ଏହି ବ୍ୟକ୍ତିମାନଙ୍କୁ ନିଜର ସାଥୀ ଓ ସହଚାରୀ ବୋଲି ମନେକରୁଥିଲି, ସେଥିପାଇଁ ପଶ୍ଚାତ୍ତାପ କରିବାକୁ ମନହୁଏ । ମୁଁ ନିଜେ ସତେଯେପରି ସମସ୍ତଙ୍କଠାରୁ ହାତେ ବା ଦେଢ଼ହାତ ଅଧିକ ଉଚ୍ଚରେ ଅଛି, ସେହିଭଳି ଲାଗୁଥାଏ । ହଁ, ଏହିପରି ଭାବରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ନିଜକୁ ଉଚ୍ଚବୋଲି ମଣୁଥିଲା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମଣିଷ ନିଜକୁ ଏକୁଟିଆ କରି ରଖେ; ସଂସାରଯାକ ସଙ୍ଗୀମାନେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ କେହି ମୋଟେ ଦିଶି ପାରୁନଥାନ୍ତି ।

ଠିକ୍ ସେତିକିବେଳେ ହିଁ ଆମେ ଏକତ୍ର କରୁଥିବା ଉଦ୍ୟମଟି ଉପରେ କୁଆ ଉଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରେ । ଡକାପାରି ଡାକିଲେ ମଧ୍ୟ କେହି ଜବାବ ଦେଉ ନଥିବା ପରି ଲାଗେ । ଅଧିକାଂଶ ମଣିଷ ଏହିପରି ଏକ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ି ବାବାଜୀ ହୁଅନ୍ତି । ସଂସାରରେ ଥାଇ ମଧ୍ୟ ବାବାଜୀ ହୁଅନ୍ତି । ନିଜର ନିତାନ୍ତ ସଂସାରଟିର ବୋଝକୁ ବୋହି ବୋହି ଶୁଖିଯିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ଏବଂ, ଭିତରେ ଅହଂଟା ଆମ ଉପରେ ଜିତାପଟ ହାସଲ କରିପାରିଲା ବୋଲି ହେଣ୍ଡି ମାରୁଥାଏ । ବନ୍ଧପଡ଼ା- ଶିବିର ରହଣିର ଦଶଦିନ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ ହୃଦୟରେ ରଖି ପରସ୍ପରକୁ ଦେଖିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରିବା । ଓଡ଼ିଶାର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ହୁଏତ ଆଉ ବେଶି ଲୋକ ଛାଏଁ ଛାଏଁ

ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯିବାଲାଗି ମନ କରୁନାହାନ୍ତି । ଅନ୍ୟମାନେ ମୋ' ପାଖକୁ ଆସନ୍ତୁ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା କରୁଛନ୍ତି । ତେଣୁ ଅସଲ ଗୋଷ୍ଠୀଟିଏ ସମ୍ଭବ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ । ଆମ ସହିତ ବିଶ୍ୱଜନନୀଙ୍କର ଆଶୀର୍ବାଦ ନିରନ୍ତର ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସମ୍ଭବ ହେଉନାହିଁ । ଆମ ଭିତରୁ ଯିଏ ସତକୁ ସତ ଢିପରେ ଅଛି, ଉଚ୍ଚରେ ଅଛି, ଅଧିକରେ ରହିଛି, ସିଏ ଅଧିକ ସହଜରେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇପାରିବ ନା ଖାଲରେ, ଅଳପରେ ଓ ତଳେ ଥିବା ଅନ୍ୟଜଣେ ଢିପ ଉଠି ଆମ ପାଖକୁ ଆସିବ ? ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜ ଭିତରେ ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟିର ସମାଧାନ ଖୋଜିବା ।

ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ସମ୍ବନ୍ଧର ପାଠ ଅନୁସାରେ, ନିଜେ ନିଜର ବନ୍ଧୁ ହୋଇପାରିଲେ, ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ବଡ଼ ସହଜରେ ବନ୍ଧୁ ପରି ଲାଗନ୍ତି । ଗତ ଏତେ ବର୍ଷର ଶ୍ରମ-ଶିବିରଗୁଡ଼ିକରୁ ଆମକୁ ନିଶ୍ଚୟ ତାହାର ଇଙ୍ଗିତ ମିଳିଥିବ । ସୂତ୍ର ଲଗାଇବା ମୋଟେ ଆମର କାମ ନୁହେଁ । ସୂତ୍ର ତ ଅନବରତ ଲାଗିକରି ରହିଛି । ସୂତ୍ର ଲାଗିଛି ବୋଲି ସଚେତନ ହେବା ଓ ସେହି ନିଶ୍ଚୟଟି ସହିତ ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା, - ଏଥିରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ କେତେ ନା କେତେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବା । ନିଜ ଭିତରେ ଘାଟିଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ଅଧିକ ସହଜରେ ପାରିହୋଇ ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ ପରସ୍ପରର ଅଧିକ ନିକଟକୁ ହିଁ ଆସିବା । ନିଜେ ନିଜକୁ ଗନ୍ଧାଉଥିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଗନ୍ଧାଇବାରେ ଲାଗିଥିବେ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ଆମେ ନିଜପାଖରେ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହୋଇପାରିବା । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ କରିନେଇ ପାରିଲେ ନିଜ ପାଖରେ ମଧ୍ୟ ଆଉ ମୋଟେ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡ଼ିବନାହିଁ ।

ଶିବିରର ଦଶଟିଯାକ ଦିନରେ ଆମକୁ ଏକାଧିକ ଉଦ୍‌ଘାଟନର ସୌଭାଗ୍ୟ ମିଳୁ । ସୂତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ଦୃଢ଼ ହୁଅନ୍ତୁ, ଅଧିକ ପ୍ରସାରିତ ହୁଅନ୍ତୁ, ଆପଣମାନେ ସହଜ ହୁଅନ୍ତୁ । ଆପଣମାନଙ୍କର ଜୟ ହେଉ ।ଇତି ।

❖ ❖ ❖

୧୬-୪-୯୮

(ପ୍ରାପ୍ତି : ବନ୍ଧପଡ଼ା ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୧୯୯୮)

ସ୍ନେହର ଅପା ଓ ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ଚଉଦବର୍ଷ ପୂରିଗଲା । ସବା ପ୍ରଥମ ଶିବିରକୁ ଯେଉଁମାନେ ଆସିଥିଲେ, ସେମାନେ ହୁଏତ କେହି ହେଲେ ରୁପ୍ରାରେ ନ ଥିବେ । କେତେ ନୂଆ ଅପା ଓ ଭାଇ ଆସିଥିବେ । ଗତ ଚଉଦ ବର୍ଷରେ ଶିବିରରୁ ଆମେ ଲାଭ କରିଥିବା ଅଭିଜ୍ଞତା, – ଏତିକି ହେଉଛି ଆମର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ପୁଞ୍ଜି । ଆମେ ଯିଏ ସବୁ ନିଜ ନିଜ କାରଣରୁ ଶିବିରକୁ ଯାଇ ନପାରୁଛୁ, ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ମଧ୍ୟ ସେହି ପୁଞ୍ଜିରେ ଭାଗ ରହିଛି । ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ପରସ୍ପର ସହିତ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବରେ ଗଅଁଠା ହୋଇ ରହିଛୁ । ତାହା ହିଁ ହେବା ଉଚିତ ଥିଲା ।

ଶିବିର ଭାରି ହାଲୁକା କରିଦିଏ । ଆଶାବାଦୀ କରାଏ । ନିଜ ବିଷୟରେ ଆଶାବାଦୀ ଏବଂ ପରସ୍ପର ବିଷୟରେ ମଧ୍ୟ ଆଶାବାଦୀ । ଜଣେ ଆଶାବାଦୀ ମନୁଷ୍ୟ ହିଁ ନିଜ ଶକ୍ତିର ଅସଲ ପରିଚୟ ପାଏ । ଏବଂ, ଆହୁରି ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି, ଯିଏ ନିଜର ଶକ୍ତିକୁ ସତକୁ ସତ ଅନୁଭବ କରୁଥାଏ, ସିଏ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେହିପରି ଏକ ଶକ୍ତିର ଠୁଳ ଆଧାରପରି ଦେଖିବାକୁ ସମର୍ଥ ହୁଏ । ଅଭାବ ଥାଏ, ନିଅଣ୍ଟ ଥାଏ,–ତଥାପି ଆଖି ଆଗରେ ବାଟଟିଏ ଭାରି ପରିଷ୍କାରହୋଇ ଦେଖାଯାଏ । ସେହି ବାଟଟିକୁ ଚାଲିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ ପୃଥିବୀରେ କେବଳ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ ହିଁ ଭେଟ ହୁଏ । ବନ୍ଧୁ,–ଅର୍ଥାତ୍ ଯିଏ ମୋ' ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅଭାବଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି କଦାପି ହସିବ ନାହିଁ, ଆଦୌ ଈର୍ଷା କରିବ ନାହିଁ । ସିଏ ମୋତେ ଉତ୍ସାହ ଦେବ, ନିର୍ଭର ଦେବ, ମୋ' ବିଶ୍ୱାସକୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ବଳିଷ୍ଠ କରିବ । ସାରା ପୃଥିବୀଟା ଯେଉଁ କରୁଣାବଳରେ ଚାଲିଛି, ତା'ପରେ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ତାହାକୁ ଏପରି ଏକ ପାରସ୍ପରିକତା ରୂପେ ଅନୁଭବ କରିବା, ଯାହାକି ଆମ ଭିତରେ ଆମକୁ ସିଧା ବାଟ କଢ଼ାଇ ଆମର ଚୈତ୍ୟଶକ୍ତିଟି ପାଖକୁ ନେଇଯିବ । ତା'ପରେ ସବୁ ଭଲ ଲାଗିବ, ସମସ୍ତେ ଭଲ ଲାଗିବେ । ଆମେ ନିଜେ ସତେଅବା ସାରା ପୃଥିବୀ ସହିତ ଯୋଡ଼ିହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରୁଥିବା ।

ଏବଂ, ସେହିପରି ଏକ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ଅନୁଭବ ଓ ଭାବନା ନେଇ ଆମେ ଶିବିରରୁ ଆମ ପାଠଚକ୍ରକୁ ଓ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରକୁ ଫେରିଯିବା । ସେଠାରେ ଆମ ଆମ ଭିତରେ କାହିଁକି ଯେ ଏତେ ଏତେ ଦୂରତା ରହୁଛି, ସେ କଥାକୁ ଭାବି ତା'ପରେ ଆମକୁ ଭାରି ହସ ମାଡ଼ିବ । ଆମେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପଛରେ ପକାଇ ଦେଇ ଆଗ ଯାଇ କେଉଁଠାରେ ଏକା ପହଞ୍ଚି ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛୁ କି ? ପୁରୁଣା କ୍ଷୁଦ୍ରତାମାନେ ଆମକୁ ତଥାପି ବଡ଼ ଅସହଜ ଭାବରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଛନ୍ତି କି ? ଅଥବା, ଆମ ଭିତରେ ଆମ ନିଜର ଅଗ୍ରଗତି ହୁଏତ କୋଉଠି ବନ୍ଦ ହୋଇଯାଇଛି, ଯାହା ଫଳରେ ଆମେ ଆଉଜଣେ ମଣିଷକୁ ଭୟ କରୁଛୁ ଓ ତେଣୁ ସବାଆଗ ମୋ'ର କଥା ରହୁ ବୋଲି ଆଣ୍ଟ କରି ବସୁଛୁ ?

ଏହି ଶିବିର ଆମକୁ ସହଜ କରୁ, ସ୍ନେହଶୀଳ କରୁ । ଉପରେ ନିଜକୁ ଅଧିକ ଓ ବଡ଼ ବୋଲି ଦେଖାଇବା ପାଇଁ ଆମେ ଯେତେ ଯେତେ ମୁଖା ପିନ୍ଧି ସଉକିନି ହେଉଛୁ, ଏଣିକି ସେହି ମୁଖାଗୁଡ଼ିକ ଖସି ପଡ଼ନ୍ତୁ । ନିଜକୁ ହସି ପାରିବାଲାଗି ଆମ ଭିତରେ ବଳ ଆସୁ । ନିଜକୁ ହସି ପାରୁ ନଥିବା ବ୍ୟକ୍ତି ହିଁ ମୁଖା ପିନ୍ଧେ, ଗମ୍ଭୀର ହୁଏ, ନିଜର ପଦଟାକୁ, ପଦବୀଟାକୁ ଅଥବା ଚଉକୀଟାକୁ ଦେଖାଇ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହେଉଥାଏ । ଆମେ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ହେବା ନାହିଁ । ପରସ୍ପର ପାଖରେ ଖୋଲା ବହିଟିଏ ହୋଇ ରହିବା । ପରସ୍ପରକୁ ହୃଦୟ ଦେଇ ଦେଖିପାରିବା । ଧୂର୍ତ୍ତ କିମ୍ବା ଧୁରନ୍ଧର ହେବାକୁ ମୋଟେ ଚେଷ୍ଟା କରିବାନାହିଁ ।

ଆମର ଅଧିକତମ ଶକ୍ତିକୁ ଆମେ ଆପଣାକୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ହେବାରେ ନିୟୋଜିତ କରିବା । ଯେତେ ଉପରକୁ ଉଠୁଥିବା, ସେତେ ଅଧିକ ଦେଖି ପାରୁଥିବା ଓ ନିଜ ଜୀବନରେ ସେତେ ଅଧିକ ମନୁଷ୍ୟଙ୍କୁ ସ୍ଥାନ ଦେଇ ପାରୁଥିବା । ତେବେ, ଆମ ପାଠଚକ୍ର ଏବଂ ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର କ୍ରମେ ଆମକୁ ଏପରି ଏକ ଘର ପରି ଲାଗିବ, ଯେଉଁଠାରେ ସବାବଡ଼ ଆସନ ଉପରେ ଦିବ୍ୟଜନନୀଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ହିଁ ଆସୀନ ହୋଇ ରହିଥିବ ଏବଂ ଆମେ ସମସ୍ତେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ ତାଙ୍କୁ ସ୍ପର୍ଶ କରି ରହିଥିବା ।ଇତି ।

୨୫-୧୨-୯୮

(ପ୍ରାପ୍ତି : ରୁପ୍ରା ଶ୍ରମଶିବିର, ଡିସେମ୍ବର ୧୯୯୮)

❖ ❖ ❖

- ୪ -

ଏହି ଶିବିରରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିବା ସାନ ବଡ଼ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋର ବହୁତ ବହୁତ। ୧୯୮୪ ମସିହାରେ ଏଇ ମଇ ମାସରେ ଆମର ପ୍ରଥମ ଶ୍ରମଶିବିର ମାତୃପୁରମ୍‌ଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହୋଇଥିଲା । ଜଳ ଜଳ ଦେଖାଯାଉଛି ମୋଟେ କୋଡ଼ିଏ ଜଣ ଭେଣ୍ଡା ଭେଣ୍ଡା ଶିବିରାର୍ଥୀ । ଆଗକୁ ଅନାଇଲେ କ'ଣସବୁ ଅବଶ୍ୟ ଦେଖାଯାଉଥିଲା, ମାତ୍ର ସ୍ପଷ୍ଟହୋଇ କିଛି ବାରି ହେଉନଥିଲା । 'ସୁହୃତ୍' ନାମଟି ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରିନଥିଲା । ଏମିତି କରି ଆମେ ଗୋଟାଏ ଗୋଷ୍ଠୀ ତିଆରି କରିବାକୁ ଯାଉଛୁ ବୋଲି ଆମ ମନରେ ଆଦୌ କୌଣସି ବୁଦ୍ଧି ପଶି ନଥିଲା । ଭଲ ହୋଇଛି, ଆମର ସେହି ବୁଦ୍ଧି ଏବେ ବି ଆସି ନାହିଁ ।

ଠିକ୍ ପନ୍ଦର ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ଏକାଠି ହେଉ ହେଉ ଆମେ ପରସ୍ପରର କେତେ ପାଖକୁ ଚାଲି ବି ଆସିଲୁ । ଶିବିର ପରେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପର୍କ ଛିଣ୍ଡିଲା ନାହିଁ, କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ହେଲା । ପ୍ରପତ୍ତି ଓ ବାବାଜୀ ମହାରାଜ ଶୁଣିଲେ, ଖୁସୀ ହେଲେ । ବାବାଜୀ ମହାରାଜ ତ ସତେ ଅବା ଆମ ଆଗେ ଆଗେ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ପରି ଆମକୁ ବର୍ଷକୁ ଦୁଇଥର ଏହି ଶ୍ରମଶିବିର କରିବା ନିମନ୍ତେ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ । ସେହି ଦିନଠାରୁ ବିଗତ ତିରିଶି ଗୋଟି ଶିବିର ସେହି ରୀତିରେ ଚାଲିଆସିଛି । ସମ୍ପର୍କ ବଢ଼ାଇଚି । ଆମେ ଓଡ଼ିଶାର ପ୍ରାୟ ସବୁ ଜିଲ୍ଲାକୁ ଶିବିର କରି ଯାଇଛୁ । ଅଧିକ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବାର କଥା ଯେ, ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିବିର କୌଣସି ନା କୌଣସି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ହୋଇଛି । ଶ୍ରମ ହୋଇଛି, ଅଧ୍ୟୟନ ହୋଇଛି । ନିଦା ଶ୍ରମ ହୋଇଛି ଏବଂ ନିଦା ଅଧ୍ୟୟନ ମଧ୍ୟ ହୋଇଛି । ଶ୍ରମରୁ ଅଧ୍ୟୟନ ଲାଗି ଅଧିକ ପ୍ରେରଣା ମିଳିଛି ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନରୁ ବି ଶ୍ରମଲାଗି ଅଧିକ ପ୍ରେରଣା ମିଳିଛି । ଶ୍ରମ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ ଭିତରେ କେଉଁଠାରେ ଯେ କ'ଣ ନିବିଡ଼ ଡୋରଟିଏ ଲାଗିଛି, ଏକଥା ପରିଷ୍କାର ଭାବରେ ବୁଝି ନ ହେଲେ ମହେନ୍ଦ୍ରଭାଇଙ୍କୁ ପଚାରିବ ଯେ ସିଏ ଆମେ ବୁଝିବା ଭଳି ବୁଝାଇଦେବେ । ୧୯୮୪ ମସିହାରେ ମହୀଭାଇ ତ ଏବଠାରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ ଡେଙ୍ଗା ଥିଲେ । ସତତ ଆମ ସଙ୍ଗେ

ସଙ୍ଗେ ଥିଲେ ସିନା, ମାତ୍ର ନିଜଆଡୁ ଆଦୌ କିଛି ଲଦି ଦେଉ ନଥିଲେ । ସେଠାରେ, ମାତୃପୁରମ୍ ସେହି ଆରମ୍ଭରୁ ହିଁ ଶ୍ରମ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନକୁ ନେଇ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାରେ ଗୋଟିଏ ଅଭିନବ ଉଦ୍ୟମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ଉଦ୍ୟମଟି ଏପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଅବ୍ୟାହତ ରହିଛି । ଖାଲି ସେହି ଗୋଟିଏ ସ୍ଥାନ ମାତୃପୁରମ୍‌ରେ ନୁହେଁ, ତାହା ମାଡ଼ି ମାଡ଼ି ମୂଳ ସନ୍ଦେଶଟିର ପ୍ରସାର ଘଟାଇ ସେହି ଅଞ୍ଚଳର ଆହୁରି ତିନି ଚାରୋଟି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ମଧ୍ୟ ତାହା ଚାଲିଛି । ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ତରରେ ତାହାକୁ ଗୋଟିଏ ପ୍ରୟୋଗ ବୋଲି ଆଦୌ କୁହାଯିବ ନାହିଁ । ଏସବୁ ସ୍ଥାନରେ ପ୍ରୟୋଗମାନେ ସିଦ୍ଧ ହୋଇଚାଲିଛନ୍ତି ବୋଲି ତାହା ଚାଲିଛି । ଅଣ୍ଟା ସିଧାକରି ଛିଡ଼ା ହୋଇ ପାରି ନଥିବା ଆମେ ଅନେକେ ହୁଏତ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁ ନାହିଁ ।

ପନ୍ଦର ବର୍ଷର ଅବଧି ପରେ ଶ୍ରମ ତ ହେବ, ଅଧ୍ୟୟନ ଆହୁରି ଜମିବ । ଅଧିକ ଭଉଣୀ ଓ ଭାଇ ଆଲୋଚନାରେ ଅଧିକ ସକ୍ରିୟ ଭାବରେ ଅଂଶ ଗ୍ରହଣ କରିବେ । କିନ୍ତୁ ସନ୍ଧ୍ୟାର ଶୀତଳ ଆକାଶ ତଳେ ବସି ଏଥର ଆମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଲୋଚନା କ'ଣ ସବୁ ହେବ ? ମୋ' ମୁଣ୍ଡକୁ ଗୋଟାଏ କଥା ଜୁଟିବାରୁ ମୁଁ ଲେଖୁଛି । ଏଥର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଲୋଚନାରେ ଆମେ ଏହି ଶ୍ରମଶିବିର ମାନଙ୍କରେ ଲାଭ କରିଥିବା ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥା ସମ୍ଭବ ସଜାଡ଼ି ଆଣି ପରସ୍ପର ଆଗରେ କହିବା । ଯାହା କହିବା, ତାହା ବିବରଣୀ ପ୍ରଧାନ ହେବ ନାହିଁ; ମାତ୍ର ସେଥିରେ ବିବରଣୀ ଅବଶ୍ୟ ରହିବ । ଯିଏ ଯେଉଁଠାରୁ ଆସି ଏଥିରେ ଯୋଗ ଦେଇଛନ୍ତି, ସିଏ ସେହିଠାରୁ ପ୍ରସଙ୍ଗଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଏହି ଶିବିର ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଉଭୟ ଆମର ଅନ୍ତର୍ଯାତ୍ରା ତଥା ବହିଃଯାତ୍ରାରେ ବଳ ଯୋଗାଇ ଦେଇଛି ? ଆମକୁ ନିଜେ ସାଙ୍ଗଟିଏ ହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି ? ନିଜ ସମ୍ମୁଖରେ ରହିଥିବା ତାରାଟି ଆମ ସକାଶେ ଯେତେ ମୀମାଂସକ ହୋଇ ଦିଶୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମକୁ ଆଉ କାହାରି ତାରା ଖୋଜିବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟିରେ ଆଦୌ ଚହଲାଇ ଦେବାକୁ ମନ୍ତ୍ରଣା ଦେଇନାହିଁ ? ଆମର ବାହ୍ୟ ଏବଂ ଅନ୍ତର ଜୀବନରେ ବହଳହୋଇ ବସିଯାଇଥିବା ବହୁ କାତରତାକୁ କ୍ରମଶଃ ସୁସ୍ଥ ଭାବରେ ଦୂର କରିବାରେ ତାହା ଆମର କେତେଦୂର ସହାୟକ ହୋଇଛି, ଇତ୍ୟାଦି ଇତ୍ୟାଦି । କଥାଟି ବର୍ତ୍ତମାନ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ।

ଏବଂ, ସେହିସବୁ ବିବରଣୀ ଲିଖିତ ଭାବରେ ସେହି ଶିବିରରେ ହିଁ ସମସ୍ତେ ଆଶିଷଭାଇଙ୍କୁ ଦିଅନ୍ତୁ । ଆଶିଷଭାଇଙ୍କର ଆଉ ଗୋଟିଏ କାମ ମଧ୍ୟ

ରହିଛି । ୧୯୮୪ ମସିହାଠାରୁ ଏଯାଏଁ ଯେତେ ଯେତେ ସ୍ଥାନରେ ଆମର ଶ୍ରମଶିବିର ହୋଇଛି, ସେହିସବୁ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ସେକ୍ରେଟାରୀ କିମ୍ବା ଅଧ୍ୟକ୍ଷମାନଙ୍କୁ ସିଏ ପତ୍ର ଲେଖନ୍ତୁ, ତାଙ୍କ ଅନୁଷ୍ଠାନଟିରେ ହୋଇଥିବା ଆମ ଶ୍ରମଶିବିରଟି ବିଷୟରେ ସିଏ ବର୍ତ୍ତମାନ କ'ଣ ସବୁ ଭାବୁଛନ୍ତି ବା ନ ଭାବୁଛନ୍ତି, ତାହା ତାଙ୍କୁ ଲେଖିକରି ପଠାନ୍ତୁ । ସେକାଳର ଜଣେ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ ହୁଏତ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆଉ କେଉଁଠାରେ ଥିବେ, ହୁଏତ ଅନ୍ୟ ଏକ ଭୂମିକାରେ ରହିଥିବେ । ତଥାପି ସିଏ ପଛକୁ ଓ ସାମ୍ନାକୁ ଅନାଇ କିଛି ଲେଖନ୍ତୁ । ଏବଂ ଏଗୁଡ଼ିକ ସୁସମ୍ପାଦିତ ପରିଚ୍ଛଦରେ 'ସୁହୃତ୍'ର ଆଗାମୀ ସଂଖ୍ୟାରେ ଛପାହୋଇ ବାହାରୁ, ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖରେ ଓ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ପହଞ୍ଚୁ । ଏହାଦ୍ୱାରା ମନ ବଢ଼ିବ, ସମ୍ବନ୍ଧ ବିସ୍ତାରିତ ହେବ । ଏବଂ, ଶୁଭହିଁ ଆଣିବ ।

ଦଶଟାଯାକ ଦିନ କିପରି କଟିଯିବ କିଛି ଜାଣି ହେବ ନାହିଁ । ଅଚଳମାନେ ମଧ୍ୟ ସଚଳ ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବେ । ଆପଣାକୁ ନିରହଂକାର ଏବଂ ଗ୍ଲାନିରହିତ ଭାବରେ ଦେଇପାରିଲେ ସଚରାଚର ସେହି କଥା ଘଟେ । ଘଟଣାଟିକୁ ଦେଖିହୁଏ । ଅଧିକାର ଓ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଏହି କଥାଟିର ବିନ୍ଦୁବିସର୍ଗ କିଛି ବୁଝିବେ ନାହିଁ । ମାତ୍ର ଆମେ ବୁଝିବା, ପରସ୍ପରକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା । ସେହି ସ୍ୱୀକୃତି ହେଉଛି ସୁହୃତ୍‌ର ମର୍ମକୁ ଅନୁଭବ କରିବାର ଏକ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ କଷଟି ପଥର । ରବିଭାଇ ଲେଖିଥିବା 'ଚରୈବେତି' ଗୋଟିଏ ସଙ୍ଗୀତ ମାତ୍ର ନୁହେଁ । ତାହା ଏକ ଆହ୍ୱାନ । ଖାଲି ଏକୁଟିଆ ତାଙ୍କ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ଖୁସିହୋଇ ଧରାଦେବାକୁ ଆସିଥିବା ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଲାଗି ।ଇତି ।

(ପ୍ରାପ୍ତି : ମାର୍କୋଣା ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୧୯୯୯)

❖ ❖ ❖

- ୪ -

ସ୍ନେହର ଅପା ଓ ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ଆମର ଏହି ଶ୍ରମଶିବିରଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ତିରିଶି ପୂରି ଏକତିରିଶି ହେଲା । ସଂଖ୍ୟା ବଢୁଛି, ଉତ୍ସାହ ବି ବଢୁଛି । ପରସ୍ପର ଭିତରେ ସହଭାଗିତା ବଢୁଛି । ଶିବିର ପରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ସମସ୍ତେ ସତେଅବା ଗୋଟିଏ ଡୋରରେ ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହିଛୁ । ସେହି ଡୋରକୁ ବାରମ୍ବାର ନମସ୍କାର, ଯିଏ ଆମକୁ ଏକାଠିକଲା, ଆମକୁ ଜନନୀହୋଇ ପାଖକୁ ଆଣିଲା, ଆମ ନିଜ ଭିତରକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗଭୀରଯାଏଁ ଯିବାପାଇଁ ସାହସ ଦେଲା ଏବଂ ପରସ୍ପରକୁ ଏତେ ନିଜର ବୋଲି ଆବିଷ୍କାର କରିବା ନିମନ୍ତେ ବଳ ବି ଆଣିଦେଲା । ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏକ ଆରେକ ସହିତ ଅସଲ ନିୟତିର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଯେ ଅଙ୍ଗୀକାରବଦ୍ଧ ହୋଇ ରହିଛୁ, ଏହି ସମଗ୍ର ବିଶ୍ୱର ଜନନୀଙ୍କର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସିବା ପାଇଁ ଏଇଟା ହେଉଛି ସବୁଠାରୁ ସହଜ ବାଟ । ଏକ ଅପୂର୍ବ ବାଟ ।

ଆମର ଏହି ଶିବିରରେ 'ଶବ୍ଦଶତକ' ନାମରେ ଯେଉଁ ନୂଆ ବହିଟି ବାହାରୁଛି, ଏଥର ମୁଁ ବିଶେଷକରି ତାହାରି ବିଷୟରେ କିଛି କହିବି । ଏଥିରେ ଶହେଟି ଶବ୍ଦର ଅର୍ଥ ବ୍ୟାଖ୍ୟା କରାଯାଇଛି ବୋଲି ବହିଟିକୁ ଆମେ ତଥାପି ଗୋଟିଏ ଅଭିଧାନ ବୋଲି କହିବାନାହିଁ । ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ମାଆ ଓ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କୁ ପ୍ରେରଣା କରି ଗଢ଼ି ଉଠିଥିବା ସଂକଳ୍ପର ସଂସାରଟିରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନୂଆ ବ୍ୟଞ୍ଜନା ରହିଛି । ଏହି ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟରୁ ବହୁତ ଶବ୍ଦ ପାରମ୍ପରିକ ଧର୍ମ ଓ ସାଧନାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ବ୍ୟବହୃତ ହୋଇ ଆସିଛି । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଅଧ୍ୟାତ୍ମବାସନାରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନାନା ନୂଆ ପ୍ରସ୍ଥଦେଇ ଅଭିନବ ନାନା ବ୍ୟଞ୍ଜନାରେ ବ୍ୟବହାର କରାଯାଇଛି । ମାଆ ଓ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କୁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗଭାବରେ ବୁଝିବାକୁ ହେଲେ ଆମକୁ ସେହି ବ୍ୟଞ୍ଜନାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ମଧ୍ୟ ପରିଚିତ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ନଚେତ୍, ଶବ୍ଦଗୁଡ଼ିକର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟରେ ବାଉଳାହୋଇ ସେମାନଙ୍କୁ ସେହି ପୁରୁଣା ଗୁଳାରେ ପକାଇଦେଇ ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକୁ ନାନାପ୍ରକାରେ

ଅନ୍ୟଭଳି କରିଦେବାର ଆଶଙ୍କା ରହିବ ହିଁ ରହିବ । ଆମେ 'ଶବ୍ଦଶତକ' ବହିଟିକୁ ନିଜର ସହଚରରୂପେ ପାଖରେ ରଖିବା । ମାଆ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ରଚନାଗୁଡ଼ିକୁ ଯଥାର୍ଥ ମହତ୍ତ୍ୱଦେଇ ବୁଝିବାରେ ତାହା ଆମକୁ ସର୍ବଦା ସହାୟତା କରୁଥିବ ।

'ଶବ୍ଦଶତକ'ର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଶବ୍ଦକୁ ନେଇ ଆମେ ନିଜ ନିଜ ମେଳରେ ଅଥବା ଆମ ପାଠଚକ୍ରମାନଙ୍କରେ ଆଲୋଚନା କରିପାରିବା । ଅଥବା, କେତୋଟି ଶବ୍ଦକୁ ଅଧିକ ବିଶଦଭାବରେ ଅନ୍ତରସ୍ଥ କରିପାରିବା ନିମନ୍ତେ ଅଧ୍ୟୟନ ଶିବିରମାନ ବି କରିପାରିବା । ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଓ ସାମୂହିକ ଭାବରେ ମାଆ ଓ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ସାହିତ୍ୟ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରବେଶ କରିବାରେ ଏଥରର ଏହି ପୁସ୍ତିକାଟି ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରେ ଏକ ଆକର୍ଷକ ପ୍ରବେଶଦ୍ୱାର ପରି ଅବଶ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟ କରିପାରିବ ।

ଏହି ଶ୍ରମଶିବିର କାଳକ୍ରମେ ଗୋଟାଏ ରୁଟିନ୍‌ପରି ହୋଇଯାଉ ନାହିଁ କି ? ଆମେ ଆମ ସାନ୍ଧ୍ୟ-ଆଲୋଚନାରେ ସେକଥାଟି ମଧ୍ୟ ପକାଇବା ଏବଂ ମନକଲେ ପରିବର୍ତ୍ତନମାନ ମଧ୍ୟ କରିପାରିବା । ନିଜର ଅନୁଭବ ଏବଂ ଆନ୍ତରିକତା ଅନୁସାରେ ଆମ ପରସ୍ପରର ଦୃଷ୍ଟିରେ ଅବଶ୍ୟ ଫରକ ରହିବ । ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ସୁସ୍ଥ ଲକ୍ଷଣ । ଫରକ ସତ୍ତ୍ୱେ ଅସଲ ଡୋରଟି ଲାଗିରହିଥିବ ଏବଂ ପରସ୍ପରକୁ ଅଧିକ ସମଗ୍ର ଭାବରେ ବୁଝିବା ନିମନ୍ତେ ନିରନ୍ତର ଆବଶ୍ୟକ ଶ୍ରଦ୍ଧାଟିକୁ ଯୋଗାଇ ଦେଉଥିବ ।

ନୂଆ ବର୍ଷଟିଏ ଆସୁଛି । ନୂଆ ଶତାବ୍ଦୀ ଏବଂ ସହସ୍ରାବ୍ଦୀଟିଏ ଆସୁଛି ବୋଲି ମଧ୍ୟ କେତେ ଲୋକ ସେଇଟି ସହିତ ଅଧିକ ଭାବ ଲଗାଇ କହୁଛନ୍ତି । ଭିତରେ ନୂଆ ହେବାର ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ଲାଗି ରହିଥିଲେ ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ ସେହି ପୁରୁଣା ଓ ଚିହ୍ନା ପଥିକଟି ସହିତ ଆମର ପ୍ରତ୍ୟହ ବି ସାକ୍ଷାତ୍ ଯେ ହୋଇପାରିବ, ଏହି ଶିବିରଗୁଡ଼ିକରୁ ଆମେ ସେହି ଶିକ୍ଷାଟି ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ଅବଶ୍ୟ ଲାଭକରି ପାରିଥିବା । ଆମେ ବରଷଯାକ ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡୁଥିବା, ପାଖେ ପାଖେ ରହି ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋ'ର ନମସ୍କାର । ଇତି ।

(ପ୍ରାପ୍ତି : ଖଣ୍ଡଗିରି ଶ୍ରମଶିବିର, ଡିସେମ୍ବର ୧୯୯୯)

❖ ❖ ❖

ଶ୍ରଦ୍ଧାପରିଷଦ

- ୬ -

ସ୍ନେହର ଭଉଣୀ ଓ ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ଏହି ବର୍ଷଠାରୁ ଆମ ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ଷୋହଳ ବର୍ଷ ପୂରିଗଲା । ଶାସ୍ତ୍ରର "ପ୍ରାପ୍ତେଷୁ ଷୋଡ଼ଶେ ବର୍ଷେ ..." ଶ୍ଳୋକଟି ସମସ୍ତଙ୍କର ନିଶ୍ଚୟ ମନେ ପଡ଼ିଯିବ । ଆମେ ମଧ୍ୟ 'ଶିବିରଂ ମିତ୍ରବତ୍ ଆଚରେତ୍' ବୋଲି କହିପାରିବା । ଏହି ଶିବିରଟିର ମାଧ୍ୟମରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ କେତେ କ'ଣକୁ ଉତ୍ତୀର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ଆସିଲୁଣି, ଆମ ଭିତରେ ତଥା ଆମ ବାହାରେ । କିଏ ପଛରେ ରହିଗଲା, କାହାର ମତ ଓ ଢଙ୍ଗ ଆମର ମତ ଓ ଢଙ୍ଗ ସହିତ ନ ମିଳିଲା, କେଉଁଠାରେ ଆମ ନାଆଁରେ କିଏ କ'ଣ କହିଲା ଓ ସେଥିରୁ କିଞ୍ଚିତ ଆନନ୍ଦ ପାଇଲା, ଏ ସବୁରେ ଆଉ ଆଗପରି ଆଦୌ ରାଗ ମାଡୁନାହିଁ । ବରଂ ହସ ଲାଗୁଛି । ତାଚ୍ଛଲ୍ୟର ହସ ମୋଟେ ନୁହେଁ, – ବର୍ତ୍ତମାନ କୌଣସି କାରଣରୁ ଆମେ ଯେତେ ଦୂରଛଡ଼ା ଏବଂ ଅଲଗା ଅଲଗା ବୋଲି ପ୍ରତୀକ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଆମେ ନିଶ୍ଚୟ ପରସ୍ପରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବା, ପରସ୍ପରକୁ ଅଧିକ ବୁଝିବା ଓ ଅଧିକ ସ୍ୱୀକାର କରିବା, – ଏହିପରି ଏକ ଆଶାର ଅଙ୍କୁର କ୍ରମଶଃ ବିକଶିତ ହୋଇ ଆସୁଛି ବୋଲି ଯେଉଁ ଅସଲ ବିଶ୍ୱାସଟିର ଘଷାମଜା ଫଳରେ ଆମେ ବାଟଟିଏ ନିତ୍ୟ ଚାଲୁଛୁ, ସେଇ ସକଳର ଦୂରତାର ଗାରକୁ ନିଶ୍ଚୟ ଡିଆଁଇନେବ – ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟି ହିଁ ଆମକୁ ହସିଦେବାପାଇଁ ମନ୍ତ୍ରଣା ଦେବ । ସେହି ବିଶ୍ୱାସ ଯେତିକି ଆମ ଜୀବନର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଏକ ଆଧାରଶିଳା ରୂପେ ଆମ ଭିତରେ ଚିହ୍ନଟ ହୋଇ ପାରୁଥିବ, ଆମେ ସେତିକି ସେତିକି ଅଧିକ ହସି ଶିଖିବା, – ଅଧିକ କ୍ଷମା ଦେଇ ଶିଖିବା, କ୍ଷମାର ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ହେବା ।

ତେଣୁ, 'ପରସ୍ପରଂ ମିତ୍ରବତ୍ ଆଚରେତ୍', ତାହାହିଁ ପରିପକ୍ୱତାର ଲକ୍ଷଣ । ଖାଲି ଶିବିରର ଏହି ଦଶ ଦିନରେ ନୁହେଁ, ସ୍ନେହମୟୀ ଜନନୀଙ୍କର ଏହି ଜଗତରେ– ପାଠଚକ୍ରରେ, ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ । ପରିବାରରେ ମଧ୍ୟ 'ମିତ୍ରବତ୍ ଆଚରେତ୍' ।

ନୂଆ ଓ ପୁରୁଣା – ପରସ୍ପର ଏକ ଆରେକୁ ମିତ୍ରବତ୍ ଆଚରେତ୍ । ସେମାନେ ପରସ୍ପର ପାଖରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ହୋଇ ରହିବେ । ପରସ୍ପରର ମୋଟେ ବିଚାର କରିବେ ନାହିଁ । କେତେ ନା କେତେ ବିଚାର କରି ଯିଏ ଆମକୁ ଏହି ଜଗତକୁ ପଠାଇଛି, ଗ୍ରହଣର ଦ୍ୱାରଗୁଡ଼ିକୁ ତାହାରି ଆଡ଼କୁ ଖୋଲା ରଖିଥିଲେ, ପରସ୍ପର ଉପରେ ବିଚାରକ ହୋଇ କାହାକୁ ନା କାହାକୁ ପଂକ୍ତିରୁ ଉଠାଇ ଦେବାକୁ ଆମର ମୋଟେ ଆଗ୍ରହ ହେବନାହିଁ ।

ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ ହେଉଥିବା, ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ବି ହେଉଥିବା । ଭିତରେ ସେହି ପ୍ରକ୍ରିୟାଟି ମନ୍ଥର ହୋଇଗଲେ ହିଁ ଅନ୍ୟ ଆଉଜଣକୁ ଆମଠାରୁ ଊଣାବୋଲି କହିବାକୁ ଖୁବ୍ ଇଚ୍ଛା ହେଉଥାଏ । ଆମ ସମାଜଟା ମଧ୍ୟ କାଳକ୍ରମେ ଏପରି ହୋଇ ଆସିଛି ଯେ, ଏଠି ଅନେକ ମଣିଷ ଅପରମାନଙ୍କୁ ନିଜଠାରୁ ଊଣା ବୋଲି ଦେଖିଲେ ଯାଇ ନିଜ ବିଷୟରେ କିଞ୍ଚିତ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଲାଭ କରନ୍ତି । ଆମେ ସେହି ସମାଜକୁ ମାନିବୁ ନାହିଁ ବୋଲି ମନସ୍ଥ କରି ହିଁ ଏଣେ ଅଲଗା ତାଲିମ ପାଇଁ ଏବେ ଅନ୍ୟ ପ୍ରସ୍ତୁତି ନିମନ୍ତେ ଏକତ୍ର ହୋଇଛୁ । ଆମର ବାଟ ଏକ ବିକଳ୍ପ ବାଟ । ଯଥାର୍ଥ କରୁଣାଗୁଡ଼ିକର ଯୋଗ୍ୟ ହେଲେ ଏହି ବାଟଟି ଦ୍ୱାରା ପୃଥିବୀର ବହୁତ କଲ୍ୟାଣ ହେବ । ଆମେ ମାଧ୍ୟମ ରୂପେ ବ୍ୟବହୃତ ହେବା । ମାଧ୍ୟମ ରୂପେ ଗଢ଼ିହୋଇ ଆସିବାରେ ଜଣେ ଆଉ ଜଣକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରିବା । ବୋଲ ବତାଇବା ନାହିଁ, ବୋଲ ମାନିବା । ପୃଥିବୀରେ ଅସୁମାରି ସଂଖ୍ୟକ ଗଧ ଅଛନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ ବାଧ୍ୟହୋଇ ବୋଲ ମାନନ୍ତି । ବାଧ୍ୟହୋଇ ବୋଲ ମାନୁଥିବା ମଣିଷମାନେ ହିଁ ପୃଥିବୀରେ ବହୁ ପ୍ରଦୂଷଣର କାରଣ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି । ଆମେ ବାଧ୍ୟ ହେବାନାହିଁ, ଆମେ ପରସ୍ପରର ପରିପୂରକ ହେବା । ତେବେ ନିରନ୍ତର କାମରେ ଲାଗୁଥିବା । ଭିତରେ ଗୋଟିଏ କେନ୍ଦ୍ର ଥାଏ, ଯାହାକୁ ସାଙ୍ଗରୂପେ ପାଇପାରିଲେ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର କେନ୍ଦ୍ରଟିର ମାଧ୍ୟମରେ ଭେଟି ହୁଏ, ଚିହ୍ନି ହୁଏ । ଏହି ଶିବିରର ପୁରୁଣା ଅନୁଭବୀମାନେ କହିବେ, ଆମ ଶ୍ରମଶିବିରଗୁଡ଼ିକ ସେମାନଙ୍କୁ ଏହି କେନ୍ଦ୍ରଟିର ନିକଟତର ହୋଇ ଆସିବାରେ, ନିଜର ଏବଂ ପରସ୍ପରର ନିକଟତର ହୋଇ ଆସିବାରେ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିଛି । ଆମକୁ ବଳ ଯୋଗାଇଛି, ସାହସ ଦେଇଛି ।

ଏହି ଶିବିର ଚାଲିଥିବ । ଭଗବାନଙ୍କର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିତ୍ରମାନଙ୍କ ଲାଗି ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଥିବ, ଶିବିର ସେପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଥିବ । ଏକାଧିକ ଶିବିର ଚାଲିଲେ ମଧ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ମୋଟେ ଈର୍ଷା କରିବେ ନାହିଁ । ଖୁସି ମଣିଷମାନେ କେବେହେଲେ ଈର୍ଷା କରନ୍ତିନାହିଁ । ନିଜେ ସାଙ୍ଗଟିଏ ହୋଇ ନ ପାରୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ସାଙ୍ଗ ମିଳନ୍ତି ନାହିଁ । ସାଙ୍ଗ ନମିଳିଲେ ହିଁ ମଣିଷ ରାଗେ, ଈର୍ଷା କରେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ମୋଟା ଦିଶିବ ବୋଲି ଛଟପଟ ହେଉଥାଏ । ଗତ ଷୋହଳ ବର୍ଷ ମଧରେ ଆମେ ସେଗୁଡ଼ାକୁ ପଛରେ ଛାଡ଼ିଦେଇ ଆସିଛୁ । ତେଣୁ, ପାଠଚକ୍ର, ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଓ ପରିବାରମାନଙ୍କରେ ସର୍ବତ୍ର ବାରିହୋଇ ପଡୁଛୁ । ଏହାହିଁ ଆମର ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟ ।ଇତି ।

୨୦-୫-୨୦୧୦

(ପ୍ରାପ୍ତି : କାନ୍ଥିଭଉଁରୀ ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୨୦୦୦)

❖ ❖ ❖

- ୭ -

ଅପା ଓ ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ଖୁସୀ ଓ କୋଳାହଳ ମଧରେ ଶ୍ରମଶିବିରର ଦିନଗୁଡ଼ିକ ବିତି ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋ'ର ବହୁତ ବହୁତ କହୁଛି । ଏତେ ଖୁସୀ ଏବଂ ଏତେ କୋଳାହଳ ଯେ, କିଏ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ଦୂରରୁ ବା ନିକଟରୁ ଶିବିରକୁ ଆସିଛି, ସେକଥା ବଡ଼ ସହଜରେ ଭୁଲି ହୋଇଯାଉଥିବ । ଏହି ଖୁସୀ ଏବଂ ଏହି ନୀରବତାରେ ହିଁ ଜୀବନର ଅସଲ ନୀରବତାଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିହୁଏ, ଆଖି ପୂରାଇ ଦେଖି ହୁଏ ଓ ହୃଦୟ ଛୁଆଁଇ ଦେଇହୁଏ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣପୀଠକୁ ମୁଁ ଆଗରୁ ଅନେକ ଥର ଯାଇଛି । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ଆରମ୍ଭ ହେବା ପୂର୍ବରୁ ଯାଇଛି । ସେତେବେଳେ ସେଠାରେ ବଖରାଏ ଘର ବି ତିଆରି ହୋଇ ନ ଥିଲା । ସେଠା ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କର କଳ୍ପନା ଭିତରେ କ୍ରମେ ଦାନା ବାନ୍ଧା

ଆସୁଥିଲା । ନିଜ ବିଷୟରେ ଓ ପରସ୍ପର ବିଷୟରେ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ମନରେ କେତେ କଳ୍ପନା ରହିଥାଏ । ଭିନ୍ନ ଭିନ୍ନ କଳ୍ପନା ରହିଥାଏ ସତ, ତଥାପି ଆଉ କ'ଣଟିଏ ରହିଥାଏ କେଜାଣି, ତାହାହିଁ ଯାବତୀୟ ଭିନ୍ନତା ସତ୍ତ୍ୱେ ତଥାପି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରି ଆଣୁଥାଏ । ସେହି କ'ଣଟି ପ୍ରକୃତରେ କ'ଣ, ଆମେ ସେଇଟିକୁ ଜାଣିବାପାଇଁ ଆଦୌ ଚେଷ୍ଟା କରିବା ନାହିଁ, – ସେଇଟିକୁ ଅନୁଭବ କରିବା ଏବଂ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇବା ଶ୍ରମଶିବିରର ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ତାହା କ୍ରମେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଚାକ୍ଷୁଷ ହୋଇ ଆସୁଥିବ, – ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବଳ ଦେଇଯାଉଥିବ ।

ଏହି ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରିବା, – ଶିବିରର ଶ୍ରମ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ ଆମକୁ ସେଇଟିଲାଗି ହିଁ ମଣ କରି ନେଉଥିବ । ତାହାରି ପାଖରେ ସନ୍ତକ ହେବା ଭଳି କୌଣସି ପଇତା ନଥିବ, – ତଥାପି ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ସାବଲୀଳ ଭାବରେ ମଣହେବାରେ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବା, ଉତ୍ସାହ ଦେଉଥିବା । ବାହାରକୁ ଭାରି ଅଲଗା ଦିଶୁଥିବା, କିନ୍ତୁ ସେଇ ଗୋଟିଏ ବେଢ଼ା ଭିତରେ ହିଁ ତିଆରି ହେଉଥିବା ।

ଏଥର ମଧ୍ୟ କହିବି, ଏହି ଶ୍ରମଶିବିର ଚାଲିବ । ନୂଆମାନେ ଆସୁଥିବେ ଏବଂ ପୁରୁଣାମାନେ ମୋଟେ ବୁଢ଼ା ହୋଇଗଲା ପରି ଭାବିବେ ନାହିଁ । ଆମ ଭିତରୁ ଅଧିକ ପୋଖତମାନେ ଅଧିକ ବୁଝିବେ ଓ ତେଣୁ ଅଧିକ ସହିବେ ।

ଆଗ ଏତିକି ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇଆସୁ । ତେବେ, ଆହୁରି କେତେ କେତେ ଅଭୂତପୂର୍ବ ଯେ ଆମକୁ ନେଇ ସମ୍ଭବ ହେବ ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ତାହାର ଅନ୍ଦାଜ ବି କରି ପାରିବାନାହିଁ । ଅସଲ ପରିଚୟମାନ ଘଟୁଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ପରସ୍ତଗୁଡ଼ିକ ଖୋଲି ଖୋଲି ଯାଉଥିବ ।ଇତି ।

୧୬-୧୨-୨୦୦୦

(ପ୍ରାପ୍ତି : ପୂର୍ଣ୍ଣପୀଠ, ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ଶ୍ରମଶିବିର, ଡ଼ିସେମ୍ବର ୨୦୦୦)

❖ ❖ ❖

- ୮ -

ଶ୍ରମଶିବିରର ଅପା ଓ ଭାଇ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋ'ର ନମସ୍କାର ।

ବରଷ ଅନୁସାରେ ହିସାବ କଲେ ଓଡ଼ିଶାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗଶିକ୍ଷାକୁ ଗତବର୍ଷ ତିରିଶି ବର୍ଷ ପୂରିଗଲା । ସେତେବେଳେ ମୂଳତଃ ତାରୁଣ୍ୟର ଆସ୍ପୃହାରେ ଯେଉଁମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ, ସେମାନେ ଏବେ ବୃଦ୍ଧାବସ୍ଥାକୁ ସ୍ପର୍ଶ କଲେଣି । ଅଧିକାଂଶ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ସେପରି ସକ୍ରିୟ ମଧ୍ୟ ନାହାନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ପ୍ରାୟ ଅଧେ ସଂଖ୍ୟାର ବ୍ୟକ୍ତି ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଆଶ୍ରମ ପଣ୍ଡିଚେରୀରେ ଅବସ୍ଥାନ କରୁଛନ୍ତି । ସେଠାରେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଭେଟ ହେଲେ ମୋତେ କେଜାଣି କାହିଁକି ଆଗ ଓଡ଼ିଶାଟା ଦିଶିଯାଏ । ସେମାନେ ମଧ୍ୟ ଅଧିକାଂଶତଃ କେଉଁ ଯୁଦ୍ଧକ୍ଷେତ୍ରରୁ ହାଲିଆ ହୋଇ ଆସିଥିବା ପରି ଦେଖାଯାଆନ୍ତି । ବେଶ୍ ଖଣ୍ଡିଆ ଖଣ୍ଡିଆ ଦୁଶନ୍ତି ଏବଂ, ଏକାଧିକ ସନ୍ତକରୁ ଅନୁମାନ ହେଉଥାଏ ଯେ, ସେମାନେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଆଶ୍ରମରେ ଯାହାକିଛି ଯେତେବେଳେ କହୁଛନ୍ତି ବା କରୁଛନ୍ତି, ସତେଅବା ସବୁବେଳେ ସେହି ଖଣ୍ଡିଆଗୁଡ଼ିକୁ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଯଥାସମ୍ଭବ ଭରାଇ ଆଣିବା ସକାଶେ ହିଁ ଚେଷ୍ଟା କରୁଛନ୍ତି । ସଫା ଜାଣି ହୋଇଯାଏ ଯେ, ଓଡ଼ିଶାରେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟିଏ ଆରମ୍ଭକରି ତାହାରି ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ ହେବାରେ ପ୍ରାୟ ପୁରା ସମୟ ଓ ଶକ୍ତି ଦେଉଥିବା ସମୟରେ ସେମାନେ ମଝିରେ ଏହିଭଳି ସେଠା ଛାଡ଼ିଦେଇ ପଣ୍ଡିଚେରୀ ବାହାରି ଆସିବେ ବୋଲି ହୁଏତ ମୋଟେ ଭାବି ନଥିଲେ ।

ତାଲିକା କହୁଛି, ଓଡ଼ିଶାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା କ୍ରମେ ତିନିଶହକୁ ଆସି ଛୁଇଁଲାଣି । ସାନ ଓ ବଡ଼ ଉଭୟ ପ୍ରକାରର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନ ରହିଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାର ପସରା ମେଲି ରଖିଥିବା ଭଉଣୀ ଓ ଭାଇମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ନିର୍ବିବାଦରେ ପନ୍ଦରଶହ ବୋଲି କୁହାଯାଇପାରିବ । ଯିବା ଆସିବା ତ ସର୍ବଦା ଲାଗିରହିଛି । ତଥାପି ସ୍ଥାୟୀଭାବରେ ପନ୍ଦରଶହଙ୍କର ଉପସ୍ଥିତି ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି । ସେହି ଆରମ୍ଭ କେତେ ବର୍ଷ ଏଭଳି ଅପା ଓ ଭାଇ ଅଳ୍ପକିଛି ସଂଖ୍ୟାରେ ଅବଶ୍ୟ ଆସିଥିବେ, ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଓ ମାଆଙ୍କର ରଚନା ସହିତ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ଏକ

ସିଧା କିୟଦଂଶ ପରିଚୟ ରହିଥିବ । ଅନ୍ୟମାନେ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ସଫା କଳାପଟା ହୋଇଆସିଥିବେ । ଏବଂ, ସବୁଠାରୁ ଭାରି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟର କଥା ହେଉଛି ଯେ ଏହି ପନ୍ଦରଶହଙ୍କର ଆମ ପଲଟି ଭିତରୁ ପନ୍ଦରଜଣ ବି ବାହାରିଲେ ନାହିଁ, ଯେଉଁମାନେ କି ସେହି ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ତତଃ କିଛି ପ୍ରଧାନ ପ୍ରଧାନ ଅଂଶକୁ ପାଠ କଲେ, ବୁଝିଲେ ଏବଂ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଜୀବନରେ ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ଗୋଷ୍ଠୀ ଉଭୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ତାହାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାରେ ବାଟ ଚାଲିବାକୁ ସତକୁ ସତ ମନ ବି କଲେ ।

ତିରିଶିଟି ଖଣ୍ଡରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିବା ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ସମଗ୍ର ରଚନାବଳୀର ପ୍ରତ୍ୟେକ ଖଣ୍ଡକୁ ଯଦି ହାରାହାରି ୪୫୦-୫୦୦ ପୃଷ୍ଠା ବୋଲି ହିସାବ କରାଯାଏ, ତେବେ ବଳଦିଆ ଗୁଣନ ଅନୁସାରେ ଆମେ ଅନୁମାନ କରିପାରିବା ଯେ ଆମ ଆଗରେ ତାଙ୍କ ଲେଖାର ପ୍ରାୟ ୧୪-୧୫ ହଜାର ପ୍ରକାଶିତ ପୃଷ୍ଠା ମହଜୁଦ ରହିଛି । ଆମ ସାଧାରଣ ବହିଗୁଡ଼ିକର ପୃଷ୍ଠା ତୁଳନାରେ ଏହି ରଚନା ସମଷ୍ଟିର ପୃଷ୍ଠାଗୁଡ଼ିକ ଆକାରରେ ଡବଲ ହୋଇଯିବ । ବିଷୟଗୁଡ଼ିକର ପରିସର ଭିତରେ ପଶିଲେ ହଠାତ୍ ମନେହେବ ଯେ ଆମର ଗୋଟାଏ ଜନ୍ମରେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ଆଦୌ ଆମର ବେଢ଼ ପାଇବ ନାହିଁ । ତଥାପି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଭିତରେ ଏପରି ଏକ ଆକର୍ଷଣଟିଏ ରହିଛି, ଯାହାକି ହୁଏତ 'ଆସ' 'ଆସ' ବୋଲି କହି ଭିତରକୁ ଆମନ୍ତ୍ରଣ ବି କରି ନେଉଥିବ। ଆମେ ନିଜକୁ କଦାପି ଯେତେ ବୋଲି ହୁଏତ ଭାବି ନ ଥିବା, ଆମକୁ ତାହାର ଦଶଗୁଣ ବିଶ୍ୱାସର ସାକ୍ଷାତ ସ୍ପର୍ଶଟିଏ ଆଣି ଦେଇଯାଉଥିବ । ମାଆଙ୍କର ରଚନାମାନ ଇତିମଧ୍ୟରେ ସତର ଖଣ୍ଡ ବାହାରି ସାରିଲାଣି । ସେଠି ମଧ୍ୟ ସେହି ଗୋଟିଏ ଅନୁଭବ, ଆମନ୍ତ୍ରଣର ଶେଷ ହିଁ ନାହିଁ । ଆହ୍ୱାନ ଏକ ଅନନ୍ତ-ସମୁଦ୍ରର, ଯାହାକି ତଥାପି ଆମପାଇଁ ଏକ ପରିଚିତ ନୀଡ଼ ପରି ହୋଇରହିଛି ଓ ଆମକୁ ଭରସାଦେଇ ଡାକୁଛି । ଏବେ ତ ଉଭୟଙ୍କର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକର କିଛି କିଛି ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ହୋଇ ବାହାରି ସାରିଲାଣି । ମାତ୍ର, ମୁଁ କାହିଁକି ସବୁବେଳେ ବିଚାର କରିଥାଏ ଯେ, ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ପଥଟିକୁ ନିଜପାଇଁ ଗ୍ରହଣ କରି ନେଇଛେଁ, ସେମାନେ ଏଗୁଡ଼ିକୁ ମୂଳ ଇଂରାଜୀ ଭାଷାରେ ହିଁ ପାଠ କରିଥାଆନ୍ତେ । ବିଗତ କେତେ ବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ଆମଭିତରୁ ଯଦି ନିତାନ୍ତ ଦଶଜଣ ଭାଇ ଓ ଅପା ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଓ ମାଆଙ୍କ ରଚନାରୁ ବିଧିବଦ୍ଧ ଭାବରେ ଅନ୍ତତଃ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କେତୋଟି ଗ୍ରନ୍ଥର ଅଧ୍ୟୟନ

କରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ କେଡ଼େ ଅନ୍ୟପ୍ରକାରେ ହୋଇପାରିଥାନ୍ତା ! ସବା ବଡ଼ କଥା ହେଉଛି, ଆମ ପିଲାମାନେ ଆମକୁ କେଡ଼େ ଅନ୍ୟପ୍ରକାର ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁଥାନ୍ତେ ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ଭିତରକୁ ମଧ୍ୟ କେଡ଼େ ଅନ୍ୟବିଧ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତିମାନ ପାଇ ଯାଉଥାଆନ୍ତେ !

ଶିକ୍ଷକ ହୁଡ଼ିଗଲେ ଶିକ୍ଷା ବି ହୁଡ଼ିଯାଏ । ଯଦି ଗଛଟିଏ ତା ଅସଲ ଚେର ଅର୍ଥାତ୍ ଉତ୍ସଗୁଡ଼ିକର ପରିଚୟ ପାଇ ନ ଥାଏ, ତେବେ ଗଛଟି ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ହୁଡ଼ିଯାଏ । ବାଟ ହୁଡ଼ିଥିବା, ମୂଳଟାରୁ ହୁଡ଼ିଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ ହିଁ ସଚରାଚର ପରସ୍ପର ସହିତ ଝଗଡ଼ା କରିବାରେ ଲାଗିଥାନ୍ତି । ତେଣୁ, ପରିଚାଳକମାନଙ୍କ ପାଖରେ କ୍ରୀଡ଼ନକପ୍ରାୟ ହୋଇ ରହିଥାନ୍ତି । ଅନେକ ସମୟରେ ସେମାନଙ୍କର ବୋଲକରା ହୋଇ ରହିବାକୁ ପଡୁଥାଏ । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଓ ମାଆଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭବିଷ୍ୟ ଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଦୈନନ୍ଦିନ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକ ହିଁ ଅସଲ କର୍ତ୍ତା ହୋଇ ସଂପୃକ୍ତ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶନା ଦେଉଥାନ୍ତା ଏବଂ ଏହି ଖାସ୍ କ୍ଷେତ୍ରଟିରେ ଅପା ଓ ଭାଇମାନେ ହିଁ ଅନ୍ୟଥା ବହୁବ୍ୟସ୍ତ ପରିଚାଳକମାନଙ୍କୁ ଉଚିତ ଉଜ୍ଜ୍ୱଳତାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଆବଶ୍ୟକ ଭିତ୍ତିଭୂମିଟିକୁ ଯୋଗାଇ ଦେବାରେ ସୁହୃତ୍‌ପରି ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରୁଥାନ୍ତେ । କେବଳ ଶ୍ରେଣୀଗୃହରେ ନୁହେଁ, ସାଙ୍ଗଠନିକ ପ୍ରୟୋଜନର ଯାବତୀୟ ଅବସରରେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ତଥା ମାଆଙ୍କର ବାର୍ତ୍ତାଗୁଡ଼ିକୁ ସରଳ କରି ରଖିବାରେ ସେହିମାନଙ୍କର ହିଁ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଓ ସର୍ବସ୍ୱୀକୃତ ଭୂମିକାଟି ରହିଥାଆନ୍ତା । ସେ କଥାଟା ହୋଇପାରିଲା ନାହିଁ । ଲୁଣକୁ ଗଦାମାରି ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଭବ୍ୟ ମହଲ ଏବଂ ମାହାଲଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରିବାର ଏକ ଅନ୍ୟ ଉତ୍ସାହରେ ଆମେ ସ୍ୱୟଂ ଲୁଣ ହୋଇ ରହିବାକୁ ଭୁଲିଗଲୁ । ଖିଅଗୁଡ଼ାକ ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଗଲେ । ବାହାରକୁ ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ସତେ ଅବା ଆଉ କିଛି ହେଲେ ଦେଖା ଗଲାନାହିଁ । ଆଖର ଏଥିରୁ ସରକାର ବି ଫାଇଦା ଉଠାଇଲେ । ବାହାରର ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକ ବ୍ୟତୀତ ସତେ ଅବା ଆଉ କିଛି ହେଲେ ଦେଖାଗଲା ନାହିଁ । ଆଖର ଏଥିରୁ ସରକାର ବି ଫାଇଦା ଉଠାଇଲେ । ଆମକୁ ଆମ ମୁଦ୍ରାରେ ବୁଝିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ, ଆମକୁ ତାଙ୍କ ମାର୍ଗରେ ଖେଳାଇଲେ । ମୁଁ ଭାବୁଥିଲି, ଏବେ ମଧ୍ୟ ଭାବୁଛି, ଅନ୍ତତଃ ପାଞ୍ଚଜଣ ଅପା ଓ ଭାଇ ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଆତ୍ମପ୍ରତ୍ୟୟ ଦ୍ୱାରା ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗଶିକ୍ଷାରେ ଆପଣାକୁ ମଣ କରି ପାରିଥିଲେ ତାହା ମୋଟେ ହୋଇ ନଥାନ୍ତା ।

ତେଣୁ, ଶିକ୍ଷକ ଫେରିଆସୁ । ଆପଣାକୁ ମଣକରୁ, ଚକ୍ଷୁଷ୍ମାନ କରୁ । ଶିକ୍ଷାର ସକଳ ପ୍ରୟୋଗରେ, ବିଶ୍ୱପରିବର୍ତ୍ତନର ଯାବତୀୟ ଯାତ୍ରାଭିକ୍ରମରେ ଆଉ ଅନ୍ୟ ବାଟ ନାହିଁ । ଆମର ଏହି ଶିକ୍ଷାଭିକ୍ରମଟି କାହିଁକି ଆମ ଭିତରୁ ଅନ୍ତତଃ ପାଞ୍ଚ ଦଶଜଣରୁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ନପାରିବ ? ଆମେ ମୂଳ କେତୋଟି ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଏକ ଉତ୍ତରାଧିକାର-ଗ୍ରହଣର ସାଧୁତା ଏବଂ ଶ୍ରଦ୍ଧା ନେଇ ଅଧ୍ୟୟନ କରିବା, ମୂଳଦୃଷ୍ଟି ତଥା ଆବେଦନଗୁଡ଼ିକୁ ନିର୍ଭୟହୋଇ ବୁଝିବା । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ପରସ୍ପର ସହିତ ଚର୍ଚ୍ଚାରେ ବସିବା । ଯାବତୀୟ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମାର୍ଗଚାରଣାରେ ଏକ ସ୍ୱଭାବପ୍ରେରିତ flexibility ବା ଗ୍ରହଣଶୀଳତା ହେଉଛି ସର୍ବପ୍ରଥମ କଥା । ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକର କଳିଜାଗୁଡ଼ିକୁ ଯେଉଁ ପାରସ୍ପରିକ ଦୂରତାବୋଧ ଆମକୁ କାମୁଡ଼ି ଧରିଛି, ତାହା କ'ଣ ମୂଳତଃ ଏହି ଗ୍ରହଣଶୀଳତାର ଅଭାବ ହେତୁ ? ଏହି ଶ୍ରମଶିବିରରେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ଇଚ୍ଛା କଲେ ସେହି ବିଷୟରେ ବିଚାର କରିପାରିବା । ଜଣେ ଆରେକର ସାଙ୍ଗ ହେଉ ହେଉ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯାହାଙ୍କୁ ଜୀବନର ପରମବନ୍ଧୁ କରି ପାଇଛୁ, ଚାଲ, ଆମେ ତାଙ୍କୁ ସାଙ୍ଗ ଓ ମାଧ୍ୟମ କରି ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ି ବାହାରିବା । ଏହିପରି ଭାବରେ ପାକଳ ହୋଇ ଯାଉଥିବା ଓ ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ନୂତନ ଶକ୍ତିର ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଉଦ୍ୟାନରୂପେ ତିଆରି ହୋଇ ଆସିବାରେ ମଧ୍ୟ ନିମିତ୍ତ ହୋଇପାରିବା ।ଇତି ।

(ପ୍ରାପ୍ତି : ଶ୍ରୀଝର, ରାୟଗଡ଼ା ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୨୦୦୧)

❖ ❖ ❖

ସ୍ନେହର ଅପା ଓ ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ତେନ୍ତୁଳିନଣ୍ଡାର ଶ୍ରମଶିବିରରେ ଏକାଠି ହୋଇଥିବା ଆପଣମାନଙ୍କୁ ମୋ'ର ପ୍ରଣାମ ଜଣାଉଛି । ଏହି ଶ୍ରମଶିବିରର ରୀତିଟାକୁ ଅଠର ବର୍ଷ ପୂରିଗଲା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମନେପକାଇ ନାଆଁଗୁଡ଼ିକୁ ତାଲିକାଟିଏ କରି ଲେଖିଲେ ନିଶ୍ଚୟ କେତେଗୁଡ଼ାଏ ପୃଷ୍ଠା ହୋଇଯିବ । ସେହି ପ୍ରଥମବର୍ଷ ଗୁଡ଼ିକରେ ଯେଉଁମାନେ ଶିବିରକୁ ଆସୁଥିଲେ, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଯେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆସୁଛନ୍ତି, ସେକଥା ମୋଟେ ନୁହେଁ । ପୁରୁଣା ଓ ନୂଆ ଉଭୟଙ୍କୁ ନେଇ ଆମର ଏହି ଶିବିରଗୁଡ଼ିକ । ସମ୍ପର୍କଟିଏ ତଥାପି ଲାଗିରହିଛି । କୁଟୁମ୍ବଟିଏ ଗଢିଉଠିଛି ।

ଏହି ଶିବିର ପଛରେ ଗୋଟିଏ ଏମିତି ସୂତା ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି, ଯାହାକି ଆମକୁ ବରଷଯାକ ପ୍ରେରଣା ଦେଉଛି । ଅସଲ ପ୍ରେରଣା ହେଉଛି ଏକ ଖୁସୀ, ଯାହାକି ମୋଟେ ବୋଲ ବତାଏ ନାହିଁ, ପାର୍ଥକ୍ୟ ଦେଖି ନାକ ଟେକେନାହିଁ, ଏବଂ ସତେଅବା ଏହି ମେଳଟାରୁ ହିଁ କେତେ କେତେ ବହୁମୂଲ୍ୟ କ'ଣ ସବୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଥିଲା ପରି ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ପାଖକୁ ପାଖ ଲାଗିଆସୁଥାଏ । ଆତ୍ମ-ପରିଚୟ ବଢୁଥାଏ, ପୃଥିବୀ ସହିତ ମଧ୍ୟ ପରିଚୟ ପ୍ରସାରିତ ହୋଇଯାଏ । ଗୋଟାକ ସହିତ ଆରଟାର କିଛି ବିରୋଧ ରହିଛି ବୋଲି କେବେହେଲେ ଲାଗେ ନାହିଁ । ଏଥିରୁ ବହୁତ ବଳ ମିଳେ । ନିଜପାଇଁ ବଞ୍ଚିବା ଏବଂ ପୃଥିବୀପାଇଁ ବଞ୍ଚିବା, ପ୍ରକୃତରେ ଦୁଇଟା ଅଲଗା ଅଲଗା ଧନ୍ଦା ବୋଲି ଆଗରୁ ରହିଥିବା ଭ୍ରମମାନେ ଦୂର ହୋଇ ଯାଉଥାଆନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ମୋ' ସହିତ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟୟଟି ଏଡ଼େ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟକୁ ଆସିଯାଏ ଯେ, ମୁଁ ମଧ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ରହିଛି ବୋଲି ସେହି ଅନ୍ୟ ପ୍ରତ୍ୟୟଟିକୁ ଅର୍ଜନ କରିବା ସକାଶେ ଆଦୌ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ସାଧନା କରିବାକୁ ପଡେନାହିଁ ।

ଏହି ଶ୍ରମଶିବିରରେ ଯେଉଁମାନେ ଦଶଦିନ ସକାଶେ ଗୋଟିଏ ମେଳରେ ରହିବାକୁ ଆସୁଛନ୍ତି, ବାହାରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କର ମେଳସବୁ ରହିଛି । ଆମେ

ସମସ୍ତେ ଶିବିର ପରେ ପୁଣି ସେହି ମେଳଗୁଡ଼ିକୁ ଫେରିଯିବା । କିଏ ପାଠ ପଢୁଛି, କିଏ ପାଠ ପଢ଼ାଉଛି, କିଏ ପାଠଚକ୍ରରେ ଅଛି ଏବଂ ଆଉକିଏ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଅଛି । ସେସବୁ ଜାଗାରେ କୁଆଡ଼େ ସବୁବେଳେ ସମାନ ଉତ୍ସାହରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରି ହେଉନାହିଁ । ସତେ ଯେପରି ଘୋଷାରି ହେଲାପରି ଲାଗୁଛି । ସମସ୍ତେ ଯେପରି ଅଲଗା ଅଲଗା ଆଡ଼କୁ ମୁହଁ କରି ରହିଛନ୍ତି, ମତ ମିଳୁ ନାହିଁ । ସେଥିରୁ ମାନ-ଅଭିମାନ ବାହାରୁଛି । ଆମକୁ ଉତ୍ସାହ କିଏ ଦେବ ? ପ୍ରେରଣା କେଉଁଠାରୁ ଆସିବ, – ଏହାର ଉତ୍ତର ହୁଏତ ମିଳୁନାହିଁ ବୋଲି ସବୁ ରୁଟିନ୍‌ଟାଏ ପରି ମନେ ହେଉଛି । ଖୁସୀଟା ନାହିଁ ବୋଲି ସବୁ ରୁଟିନ୍ ପରି ଲାଗୁଛି, ନା କ୍ରମେ ଆମେ ନିଜେ ଏକ ରୁଟିନ୍ ଭିତରେ ଆସି ଛନ୍ଦି ହୋଇ ଯାଉଛୁ ବୋଲି ଖୁସୀଟା ମଧ୍ୟ ଛାଡ଼ି ଚାଲିଯାଉଛି, ସେକଥା ହିସାବଟାଏ କରି ପ୍ରକୃତରେ କେହି କହି ପାରିବନାହିଁ ।

ତେଣୁ, ଆମେ ଏକାଠି ବସିବା, ଆହୁରି ଅଧିକ ଥର ଏକାଠି ବସିବା । ଯେତେ ଅସୁଖ ଲାଗୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏକାଠି ବସିବା । ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିବା, ସତ୍ୟକୁ ଲୋଡ଼ିବା । ଅଧିକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଲେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ହିଁ ସତ୍ୟକୁ ଲୋଡ଼ିବା । ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଏକ ଚୈତ୍ୟସତ୍ତା ରହିଛି, ଏଇଟି ହେଉଛି ଆମର ସବାମୂଳ ବିଶ୍ୱାସ । ସେହି ମୂଳ ବିଶ୍ୱାସଟି ଦ୍ୱାରାହିଁ ଆମେ ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ହୋଇଆସିଛୁ । ପାଠଚକ୍ର ଭିତରକୁ ଟାଣିହୋଇ ଆସିଛୁ । ଆମେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ ମଧ୍ୟକୁ ଟାଣିହୋଇ ଆସିଛୁ । ତେଣୁ, ମୋ' ମତ ସହିତ ସେହି ଅମୁକ ଅପା ବା ଅମୁକ ଭାଇଙ୍କର ମତ ମିଳିଲା ନାହିଁ ବୋଲି ଆମେ କାହିଁକି ଏଡ଼େ ସନ୍ତାପିତ ହୋଇ ଉଠୁଛୁ ? ମୁଁ ଏହି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଅମୁକ ବା ଅମୁକ; ତେବେ ସିଏ କାହିଁକି ଗୋଟିଏ ଭିନ୍ନ ମତ ବ୍ୟକ୍ତକଲା ଓ ମୋ' ମତକୁ ମାନି ନେଲା ନାହିଁ ? – ଏଇ ଖେଦଟା ସତେଅବା ଗୋଟିଏ କଣ୍ଟା ପରି ଆମକୁ ଭାରି ବ୍ୟସ୍ତ କରି ପକାଉଛି । ଆମେ ସେହିପରି ଅନ୍ୟଜଣଙ୍କୁ ଅଥବା ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଗିଳି ପକାଇବାକୁ ବାହାରିପଡୁଛୁ । ନିଜ ଭିତରର ଚୈତ୍ୟଟି ସହିତ ଖିଅ ଛିଡ଼ିଗଲେ ଆମ ଜଙ୍ଗଲର ବାଘମାନେ ଏହିଭଳି ଗର୍ଜନ କରି ଉଠନ୍ତି ଓ ନିମିଷକ ମାତ୍ରକେ ଆମକୁ କାବୁକରି ନିଅନ୍ତି କି ?

ତେଣୁ, ସବାଆଗ ଗୋଷ୍ଠୀ-ସମୀକ୍ଷା । ଗୋଷ୍ଠୀ-ସମୀକ୍ଷା ବ୍ୟତୀତ ଆମର ବହୁ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟପୂର୍ଣ୍ଣ ଆତ୍ମ-ସମୀକ୍ଷା ଆମକୁ ହୁଏତ ଜଣେ ଅହଂକାରୀ ହୋଇ ରହିବାରେ ଖୁବ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥାଏ । ଏବେ ମୁଁ ଲେଖିଥିବା 'ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା' ନାମକ ବହିଟି ଆପଣମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ କେତେକଙ୍କ ଆଖିରେ ପଡ଼ି ସାରିବଣି । ଓଡ଼ିଶାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ-ଶିକ୍ଷା ତଥା ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ପାଠଚକ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଆଧାର କରି ଆମ ସଂପୃକ୍ତମାନଙ୍କୁ ନିତି ନୂତନ ଆହ୍ୱାନମାନ ଦେଇ ଯାଉଥିବା ଆନ୍ଦୋଳନରେ ମୋର ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ଏକାଠି କରି ମୁଁ ବହିଟିକୁ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛି । ଆପଣମାନଙ୍କ ସହିତ ଅସରନ୍ତି ଭାବରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା କରୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ କରି ମୁଁ ଯାହାସବୁ ଭାବିଛି, ସେହିଗୁଡ଼ିକୁ ଲିପିବଦ୍ଧ କରି ରଖିଛି । ମୋର ଆଶା, ବହିଟିକୁ ସମସ୍ତେ ଅର୍ଥାତ୍ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପଢ଼ିବେ ।

ଆହୁରି ଅଧିକ ଭଲ ହେବ, ଯଦି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ତରଫରୁ ଅପା ଭାଇମାନଙ୍କ ଲାଗି ଖଣ୍ଡିଏ ଖଣ୍ଡିଏ ବହି କିଣି ଦିଆଯିବ । ବହିଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପଢ଼ିବେ । ତା'ପରେ ଏକାଠି ବସି ଆଲୋଚନା କରିବେ । ଆହୁରି ଆଗକୁ ବାଟ କାଢ଼ିବେ । ଖୁସୀହୋଇ ଆଲୋଚନା ହେବ । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ କ'ଣ ସବୁ ନହୋଇ ପାରୁଛି ବୋଲି ଆଦୌ କାହାରି ଅଥବା କେଉଁମାନଙ୍କ ଉପରେ ଦୋଷଗୁଡ଼ିକୁ ଢାଳି ଦିଆଯିବ ନାହିଁ । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ କ'ଣ ସବୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରଶଂସାଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ହେଉଛି, ସେଥିପାଇଁ ମଧ୍ୟ କେହି ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକପାଖିଆ ହୋଇ ନିଜକୁ ବାହାଦୂରୀ ଦେଉ ନ ଥିବେ । ପ୍ରକୃତରେ କାହା ସକାଶେ ହେଉଛି, ତାକୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିଛେ । ଜାଣିଛେ ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଜାଗାରେ ଆସି ରୁଣ୍ଡ ହୋଇଛେ ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ନମସ୍କାର କରୁଛି ।ଇତି । *୧୯-୫-୦୩*

(ପ୍ରାପ୍ତି : ତେନ୍ତୁଳିନଣ୍ଡା ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୨୦୦୩)

❖ ❖ ❖

- ୧୦ -

ଶ୍ରମଶିବିରର ଅପା ଓ ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ଏଥର ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ କଥା ଲେଖି ଜଣାଇବାକୁ ମୁଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଛି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେ ବିଷୟରେ ଅବଶ୍ୟ ଚିନ୍ତା କରିବା, ନିଜକୁ ଅଧିକ ପରିମାଣରେ ସଂପୃକ୍ତ ମଧ କରାଇବା ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେତେବେଳେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ଦଶ ପନ୍ଦର ହୋଇଗଲା, ପ୍ରପତ୍ତିଙ୍କର ପ୍ରସ୍ତାବ ଅନୁସାରେ 'ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାପତ୍ର' ନାମକ ପତ୍ରିକାଟି ପ୍ରକାଶ ପାଇଲା । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଯେଉଁମାନେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ରହିଛନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ ଆପଣାର ସତ ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକୁ ଏଥିରେ ଲେଖିବେ, ଭାବନା ତଥା ପ୍ରୟୋଗଜନିତ ଅଭିଜ୍ଞତାଗୁଡ଼ିକର ବିନିମୟ ହେବ ଓ ସେଥିରୁ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଉପକୃତ ହେବା । ଏହା ୧୯୭୯ ମସିହାର କଥା ।

ପତ୍ରିକାଟି ଆଶ୍ରମର ନବଜ୍ୟୋତି କାର୍ଯ୍ୟାବଳୀରୁ ବାହାରୁଥିଲା । Sri Aurobindo Action ର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ ସକାଶେ ଆଶ୍ରମରୁ ମିଳୁଥିବା ପୁଞ୍ଜିକୁ 'ଶିକ୍ଷାପତ୍ର' ନିମନ୍ତେ ବିନିଯୋଗ କରାଗଲା । ଏହିପରି ବେଶ୍ କେତୋଟି ସଂଖ୍ୟା ବାହାରିବା ପରେ ଆଶ୍ରମ ଏହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିକୁ ସମର୍ଥନ କରି ପାରିଲେ ନାହିଁ, ସତେ ଅବା ଏକ ସଂକଟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଲାପରି ଅବଶ୍ୟ ଲାଗିବା କଥା । ସେତେବେଳକୁ ପ୍ରପତ୍ତି ମଧ ପୃଥିବୀରୁ ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଗଲେଣି ।

ଏଣେ ଆମ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ପ୍ରାୟ ଶହେକୁ ଛୁଇଁବାକୁ ବସିଥାଏ । ଆମେ ଥରେ 'ନବଜୀବନ ଶିକ୍ଷା-ପରିଷଦରେ' କଥା ପକାଇଲୁ । ସର୍ବ ସମ୍ମତି ସହିତ ସ୍ଥିର ହେଲା ଯେ ଏଣିକି ଏହି ପରିଷଦ ହିଁ ନିଜ ପରିଚାଳନା ଏବଂ ସମ୍ପାଦନାରେ 'ଶିକ୍ଷା-ପତ୍ର' ବାହାର କରିବ । ଥରେ ସେଥିଲାଗି କେତେଜଣଙ୍କୁ ନେଇ ସେଥିପାଇଁ ବିଶେଷ କମିଟିଟିଏ ଗଢ଼ା ବି ହୋଇଗଲା । ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର,- ଅଭିଭାବକଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ମଧ ସେହି ଅନୁସାରେ ମୋଟେ କମ୍ ନୁହେଁ ।

ତେଣୁ, ଆର୍ଥିକ ଦୃଷ୍ଟିରୁ କୌଣସି ଅସୁବିଧା ପଡ଼ିବ ନାହିଁ । ମନେ ମନେ ଏକ ନୂତନ ଉତ୍ସାହରେ ଆମେ ସେହି ଅନୁସାରେ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇ ଯାଇଥିଲୁ ।

ସେତିକିବେଳେ ଥରେ ନବଜ୍ୟୋତି କାର୍ଯ୍ୟାଳୟର ଶ୍ରୀ ଭୂପାଳ ଭାଇ ଆମକୁ ଆସି କହିଲେ ଯେ, ଶିକ୍ଷାପତ୍ର ଓଡ଼ିଶାରୁ ବାହାରିବା ବିଷୟରେ 'କାର୍ଯ୍ୟାଳୟ' ରାଜି ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପୂଜ୍ୟ ବାବାଜୀ ମହାରାଜ ପୁଣି କିଞ୍ଚିତ୍ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ମଧ୍ୟ ଭାବୁଛନ୍ତି । ତାଙ୍କର ମତ ହେଉଛି ଯେ, ପ୍ରପତ୍ତିଙ୍କର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନରେ ପତ୍ରିକାଟି ଯେତେବେଳେ 'ନବଜ୍ୟୋତି'ରୁ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା, ତାଙ୍କ ପରେ ସେହି ବ୍ୟବସ୍ଥାଟିକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବା ଅନୁଚିତ ହେବ । ତେଣୁ, ସେଠାରେ ସେମାନେ ନିଷ୍ପତ୍ତି କରିଛନ୍ତି ଯେ, 'ନବପ୍ରକାଶ' ପତ୍ରିକାର ଏକ ବିଶେଷ ଭାଗ ରୂପେ ଓଡ଼ିଶାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରୟୋଗ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଅନୁଭବମୂଳକ ଲେଖାସବୁ ପ୍ରକାଶ ପାଇବ ଏବଂ ତାହାହିଁ ସକଳ ଅଭାବର ପୂରଣ କରିବ। ଏଥିରେ ଆପତ୍ତି କରିବାର କୌଣସି କାରଣ କାହିଁକି ବା ରହନ୍ତା ? ତେଣୁ 'ନବ ଜୀବନ ଶିକ୍ଷା-ପରିଷଦ' ନ୍ୟାୟତଃ ନିଜର ଯୋଜନାଟିରୁ ଓହରି ଯାଇଥିଲା ।

ତେଣିକି 'ନବ ପ୍ରକାଶ'ର ନିୟମିତ ସଂଖ୍ୟାମାନଙ୍କରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା ସହିତ ସମ୍ପର୍କିତ କେତେ ପୃଷ୍ଠାର ଏକ ବିଭାଗ ଅବଶ୍ୟ ସ୍ଥାନ ପାଇଲା ସତ; କିନ୍ତୁ ସେଗୁଡ଼ିକରେ ମୂଳତଃ ତତ୍ତ୍ୱ-ଚର୍ଚ୍ଚାମାନ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିଲା । ବେଳେ ବେଳେ କିଛି ଅନୁବାଦ ମଧ୍ୟ ରହୁଥିଲା । ହଁ, ଖୁବ୍ ମନେହେଉଥିଲା, ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା ଏପରି ହେବା ଉଚିତ୍ ବା ଉଚିତ୍ ନୁହେଁ ବୋଲି ଦର୍ଶାଇ ଦେଇ କିଛି ପରିମାଣରେ ଶୁଭେଚ୍ଛା-ପ୍ରଣୋଦିତ କିଛି ପରାମର୍ଶ ମଧ୍ୟ ପଢ଼ିବାକୁ ମିଳୁଥିଲା । କ୍ଷେତ୍ରର ଅନୁଭବ ପ୍ରାୟ କିଛି ନଥିଲା । ତେଣୁ 'ଶିକ୍ଷାପତ୍ର'ର ସର୍ବମୂଳ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟି ଏକାଧିକ ଅର୍ଥରେ ପ୍ରାୟ ମାଡ଼ ଖାଇ ଯାଉଥିଲା ପରି ମନେହେଲା । ଏବେ ତ ସତେଅବା ଏକ ନିୟମ ରକ୍ଷା ଭଳି କିଛି ପ୍ରସଙ୍ଗ ପ୍ରକାଶିତ ହେଉଛି ସିନା, – ମାତ୍ର ଓଡ଼ିଶାରେ ହେଉଥିବା ପ୍ରୟୋଗଟି ବିଷୟରେ ଆଗକୁ ପରସ୍ପରକୁ ବାଟ ଦେଖାଇବା ପରି ସେଗୁଡ଼ିକରୁ ଆଦୌ କିଛି ମିଳିଯିବାର ପ୍ରାୟ କିଛି ରହୁନାହିଁ । ଏବଂ ତେଣୁ 'ଶିକ୍ଷାପତ୍ର'ର ପ୍ରକାଶନ ମୂଳରେ ଥିବା ପ୍ରଧାନତମ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟଟି ସାଧିତ ହୋଇ ପାରୁନାହିଁ ।

ଏହିପରି ଏକ ଅଭାବ ଅନୁଭବ କରି 'ସୁହୃତ୍' ପତ୍ରିକାଟି ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇଥିଲା । ଏହି ପତ୍ରିକା ପ୍ରତ୍ୟେକ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିବ ଓ ସେଠାରେ ଅପା ଓ ଭାଇମାନେ ସେଥିର ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ପରସ୍ପର ମେଳରେ ଆଲୋଚନା କରିବେ, – ସେହି ଆଲୋଚନା ଗୁଡ଼ିକର ଦର୍ପଣ ଉପରେ ନିଜ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟିର ଉପସ୍ଥିତ ଆହ୍ୱାନଗୁଡ଼ିକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ଲାଗି କିଛି ପୁଞ୍ଜି ମଧ୍ୟ ପାଇଯିବେ, – ଏଇଟି ସର୍ବଦା 'ସୁହୃତ୍'ର ପ୍ରାୟ ଏକମାତ୍ର ଅଭିମୁଖ୍ୟ ହୋଇ ରହିଆସିଛି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରକୁ ପତ୍ରିକାଟି ପଠାଯାଉଛି ଏବଂ ଆଶା କରାଯାଉଛି ଯେ, ସେଠାରେ ସବୁ ଅପା ଓ ଭାଇଙ୍କର ପହୁଞ୍ଚକୁ ତାହା ପ୍ରକୃତରେ ଆସୁଥିବ, ଏବଂ ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ ଅପା ଓ ଭାଇମାନେ ମଧ୍ୟ କେନ୍ଦ୍ରରେ ନିଜର ପ୍ରକୃତ ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକୁ ମୂଳ ବିଷୟ କରି ଲେଖାମାନ ଲେଖି 'ସୁହୃତ୍'କୁ ପଠାଇ ଦେଉଥିବେ । ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଡୋରଟି ଅଧିକ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇ ଯାଉଥିବ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ପ୍ରୟୋଗଟିକୁ ତାହା ବହୁ ପ୍ରେରଣା ଦେବ; ଆମର ଯାବତୀୟ ଦୈନନ୍ଦିନ ଶିକ୍ଷାପରିକ୍ରମାରେ ଅଧିକ ଏକତାବୋଧ ବି ଆଣିଦେବ । ଆମ ଗୋଡ଼ର ଟିପଗୁଡ଼ିକୁ ଅଧିକ ବଳ ପ୍ରଦାନ କରୁଥିବ ।

ଆମେ ଏହି କଥାଟିକୁ ମନେରଖିବା । ନିଜର ବିଶେଷ ଅନୁଭୂତି ମାନଙ୍କରେ ପରସ୍ପରକୁ ଭାଗ ଦେବା । ତେବେ ଏକାଠି ଅସଲ ପ୍ରତ୍ୟୟଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଜୁଥିବା ପରି ଅବଶ୍ୟ ଲାଗିବ । ସାହସ ବଢ଼ିବ, – ସଂହତି ମଧ୍ୟ ବଳିଷ୍ଠ ହେବ ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋର ବହୁତ ବହୁତ କହି ପଠାଉଛି ।ଇତି ।

ତା ୨୧/୧୨/୦୩

(ପ୍ରାପ୍ତି : ରୁଚିଦା ଶ୍ରମଶିବିର, ଡିସେମ୍ବର ୨୦୦୩)

❖ ❖ ❖

- ୧୧ -

ଅପା ଓ ଭାଇ ଶ୍ରମଶିବିରର ସମସ୍ତେ,

ନାଉପାଳ ଗାଆଁରେ ଏଥର ଆମେ ତୃତୀୟ ଥରପାଇଁ ଶ୍ରମଶିବିରରେ ଏକତ୍ର ହୋଇଛୁ । ଏଥିପାଇଁ ମୁଁ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ନାଉପାଳର ଅପା ଓ ଭାଇମାନଙ୍କୁ ହିଁ ମୋର କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଉଛି । ଏକାଧିକ ହିସାବରେ ଓ ଏକାଧିକ କାରଣରୁ ନାଉପାଳ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ସତକୁ ସତ ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧୁଗାଆଁ ହୋଇ ରହିଗଲା । ଏଥରର ଦଶଦିନର ରହଣି ପରେ ଆମେ ସମସ୍ତେ ସେହି କଥାଟିକୁ ହିଁ ସେଠାରେ ଜଣାଇ ଦେଇ ଆସିବା ।

୧୯୮୪ରୁ ୨୦୦୪, – କଣ୍ଟାକଣ୍ଟି କୋଡ଼ିଏ ବର୍ଷ । ମୋଟ ଚାଳିଶିଟି ଶ୍ରମଶିବିର । ପ୍ରଥମ କାଳର ଶିବିରମାନଙ୍କରେ ଯେଉଁମାନେ ଯୋଗ ଦେବାକୁ ଆସୁଥିଲେ ଏବେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ କଦାପି ଆସୁନାହାନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ମୋଟେ ଆମ ପାଖରୁ ଫିଡ଼ିକି ପଳାଇ ଯାଇନାହାନ୍ତି । ଶ୍ରମଶିବିର ବୋଲି କହିଦେଲା ମାତ୍ରକେ ସମସ୍ତେ ଏକାବେଳେକେ ଦୃଶ୍ୟ ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି । କେଡ଼େ ହାଲୁକା ଲାଗୁଛି, ଖୁସି ଲାଗୁଛି । ଯିଏ ସ୍ୱାଭାବିକ ଭାବରେ ଆମ ଜୀବନକୁ ସ୍ପର୍ଶକରି ରହିଥିଲେ ସବୁକିଛି ଖୁସି ଏବଂ ହାଲୁକା ଲାଗେ, ସେଇ ଆମକୁ ଏପରି ନିବିଡ଼ ଭାବରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଛନ୍ତି କି ? ନିବିଡ଼ ଭାବରେ, ଅର୍ଥାତ୍ ପୂରାପୂରି ହୁଗୁଳା ଭାବରେ । କେହି ଆମକୁ ଶିବିରକୁ ଆସିବାକୁ ବାଧ କରୁନାହିଁ, ଅଥଚ ଆମେ ଆସୁଛୁ । ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡୁଛୁ ଏବଂ ତାହାରି ମାଧ୍ୟମରେ ଆମର ସାହସ ଓ ବିଶ୍ୱାସମାନେ ବି ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛନ୍ତି । ଆଗକୁ ପ୍ରକୃତରେ ଏସବୁ ରହିବ କି ନ ରହିବ, ସେ ବିଷୟରେ କୌଣସି ଚିନ୍ତା ନାହିଁ । ତଥାପି ଆଗକୁ ଅନେଇ ଦେବା ମାତ୍ରକେ କେତେ ନା କେତେ ଦୂରକୁ ଦିଶିଯାଇ ପାରୁଛି । ଆମକୁ ଯନ୍ତ୍ରରୂପେ ବ୍ୟବହାର କରି ସତେ ଯେପରି କିଏ କେତେ କ'ଣ କରିବ ବୋଲି ମନସ୍ଥ କରି ସାରିଲାଣି ।

ବହୁବାର ଆମକୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆମର ଏହି ଶିବିରଗୁଡ଼ିକୁ କେଡ଼େ ସୁଖ ପାଇ ଆସିଥିବା ତଥା ଶିବିରଗୁଡ଼ିକରେ ଯୋଗ ଦେଇଥିବା ଜଣେ ଭାଇ ଏବେ ମୋ

ପାଖକୁ ଗୋଟିଏ ଚିଠିରେ ଲେଖିଛନ୍ତି ଯେ, ଶିବିରଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ଭଲ ଲାଗି ଆସିଛି । ତଥାପି ଗୋଟିଏ କଥାରେ ଅଭାବ ରହିଛି । ସେଇଟି ହେଉଛି, ତାଙ୍କ ଭାଷାରେ, ଶୃଙ୍ଖଳାର ଅଭାବ । ସିଏତ ସିଧା ଓଜନ କରି ଫରକଗୁଡ଼ାକୁ ଜାଣିପାରୁଥିଲା ପରି କହିଛନ୍ତି : ଆପଣ ଶ୍ରମଶିବିରରେ ଯୋଗ ଦେଉଥିବା ସମୟରେ ଯେପରି ଶୃଙ୍ଖଳା ରହିଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ଆପଣ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହିବା ପରେ ଆଉ ଆଗଭଳି ସେହି ଶୃଙ୍ଖଳା ରହିଛି କି ? ହଁ, ଏକଥା ଏକାବେଳେକେ ସତ ଯେ, ଆମ ମେଳଟିକୁ ଧାରାରେ ରଖିବା ନିମନ୍ତେ ଆମେ ଜଣେ କାହାକୁ ଗୌନ୍ତିଆ କରି ରଖିବାର ସେହି ପୁରାତନ ବିଧାନଟାକୁ ଆଦୌ ସ୍ୱୀକାର କରିନେଇ ପାରିନାହୁଁ । କେହି ସଭାପତି ନୁହନ୍ତି କିମ୍ବା କେହି ସମ୍ପାଦକ ନୁହନ୍ତି । ସବାବଡ଼ ସରବରାକାର ହୋଇ କୌଣସି ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ମହକୁମାରୁ ନିୟମଗୁଡ଼ିକୁ ତିଆରି କରିଦେଇ କେହି ଆମକୁ ମଣ କରି ରଖିନାହିଁ । ଆମର ଏହି ସଂସାର ଘରେ ଗୋଟାଏ ପଟ ପୂରା ବଇଦ ନୁହେଁ କିମ୍ବା ଆଉଗୋଟାଏ ପଟ ପୂରା ମଲୁ ବି ନୁହନ୍ତି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ନାଡ଼ୀ ଦେଖି ଜାଣିଛୁ, ଆମ ଭିତରୁ କେହି କୌଣସି କାରଣରୁ ଥକିଗଲେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ହାତ ବଢ଼ାଇ ତାକୁ ତା'ର ଥକାଟା ଭିତରୁ ଉଠାଇ ଆଣୁଛୁ ଓ କିଛି ବାଟ ତା' ସାଙ୍ଗରେ ମଧ୍ୟ ଚାଲିପାରୁଛୁ । ଆମେ କ୍ଷମା ଦେଇପାରୁଛୁ, – ତେଣୁ ସମସ୍ତେ ନାଡ଼ୀ ଦେଖି ଜାଣିଛୁ, କାହାର କୌଣସି ଅସାମର୍ଥ୍ୟ ଖୋଜି ବାହାର କରିବାରେ ଆମର ଏତେ ଟିକିଏ ହେଲେ ଉତ୍ସାହ ନାହିଁ ।

ପୁରୁଣା ସଂସାରଟାରେ ଥିଲାବାଲାଏ ନ ଥିଲାବାଲାଙ୍କୁ ସର୍ବଦା ଦୟା ଦେଖାଇ ଆସିଛନ୍ତି । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଅନ୍ଧାର ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ୟାୟମାନେ ହିଁ ଖୁବ୍ ହିମ୍ମତ ପାଇଆସିଛନ୍ତି । ସେହିପରି ନୈତିକତାର ତଥାକଥିତ ଅସୁନ୍ଦର ଜଗତଟାରେ ପ୍ରାୟ ଆବାହମାନ କାଳରୁ ଈର୍ଷା ଏବଂ ଅପରକାତରତା ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇରହିଛି । ବେଳେ ବେଳେ ସେଥିପାଇଁ ଖଣ୍ଡା ଉଞ୍ଚା ଉଞ୍ଚ ଯାଏ ମଧ୍ୟ କଥା ଚାଲିଯାଉଛି । ଧର୍ମମାନେ ଯଦି ସବାଆଗ କିଞ୍ଚିତ୍ କ୍ଷମା ଦେଇପାରିଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଲୋକୋଦୟର କ୍ରମ ବିବର୍ତ୍ତନରେ ସେମାନେ ବହୁତ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରନ୍ତେ । ବଡ଼ ବଡ଼ ମନ୍ଦିର ଥାପି ଓ ଏକ ଆରେକୁ ଝିଙ୍ଗାସି ଏପରି ଦୟନୀୟ ଭାବରେ ଥୋବରା ହୋଇ ରହି ନଥାନ୍ତେ । ଭୀରୁମାନଙ୍କୁ, ଦୈତ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଘଣ୍ଟ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖି ନଥାନ୍ତେ ।

ଦୈତ୍ୟମାନେ ହିଁ ସଂପ୍ରତି ଶୃଙ୍ଖଳା ନାମରେ ପୃଥିବୀଯାକ ଦୌରାତ୍ମ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି, ପ୍ରକୃତ ମଣିଷ ତାହାର ପ୍ରତିବାଦ କରିବ । ପ୍ରକୃତ ମଣିଷ, ଅର୍ଥାତ୍ ଚୈତ୍ୟ ସଚେତନ ମଣିଷ ! ସିଏ ସବାଆଗ ବନ୍ଧୁ ଖୋଜିବ, ସବାଆଗ ଦେବ, —ଗଡ଼ଁମାନଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିବ । ନହେଲେ ନାନାବିଧ ଦୂରତା ଆମର ସଭାମଞ୍ଚ ଲଗାଏତ ଆମର ଗାଆଁ, ଆମର ପାଠଚକ୍ର ଏବଂ ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ କାବୁକରି ରଖିଥିବ । ଶୃଙ୍ଖଳା ମୋର ନୁହେଁ, ତୋର ନୁହେଁ, ମୋର ପ୍ରିୟ ଖିଆଲଗୁଡ଼ିକର ବି ନୁହେଁ, ଶୃଙ୍ଖଳା ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀର, ସବୁ ମଣିଷଙ୍କର ଉଦୟ ପାଇଁ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ କେତେ ଆପଣାର ପରି ଅନୁଭବ ହେଲେ ଯାଇ ଯେ ଆମେ ଏଣେ ମନ କରିବା, ଆମେ ସେକଥା ସବାଆଗ ଚିନ୍ତା କରିବା । ଏବଂ, ଆହୁରି ଭଲ ହେବ, ଯଦି ଏକାଠି ବସି ମୁକ୍ତ ଭାବରେ ଆଲୋଚନା କରିବା ।

ସୁହୃତ୍‌ମାନଙ୍କର ବାଟ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱର ନୁହେଁ, ନେତୃତ୍ୱର । ନେତା ଜଣେ ନୁହେଁ, ନେତା ସମସ୍ତେ ! ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ନେତୃତ୍ୱ ଦେବା, ଅର୍ଥାତ୍ ପରସ୍ପର ପାଖରେ କୋମଳ ହେବା । ଅଧିକରୁ ଅଧିକ କତିକୁ ଆସି ହିଁ ଆମେ ସେହି କୋମଳତାର ଉପଯୁକ୍ତ ହୋଇପାରିବା । ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ କଥାଟି ହେଉଛି, ନିଜ ଭିତରେ ଏବଂ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ଏହିପରି ଏକ ମୂଳଦୁଆ ଗଢ଼ି ଆଣିବାରେ ଅଧିକ ମନ ଦେଲେ ଯାଇ ଆମେ ମାଆ ଓ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ବାର୍ତ୍ତାଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଯଥାର୍ଥ ଆଗ୍ରହଟିଏ ମଧ୍ୟ ଅର୍ଜନ କରିପାରିବା ।

ଆପଣମାନଙ୍କୁ ପୁନର୍ବାର ନମସ୍କାର ଜଣାଉଛି ।ଇତି । *୨୧/୫/୦୪*

(ପ୍ରାପ୍ତି : ନାଉପାଳ ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୨୦୦୪)

❖ ❖ ❖

ସ୍ନେହର ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀ ସମସ୍ତେ,

ଆମର ଏଇ ମେଳଟିକୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଚାଳିଶି ପୂରିଗଲା । ଆଗେ ଆମେ ପୁରୁଣା ବୁଝିଲା ଭଳିଆ ଭାଷାରେ ଏହାକୁ ଶ୍ରମଶିବିର କହୁଥିଲୁ । ଏବେ ମଧ୍ୟ ଶ୍ରମ ହେଉଛି, ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଆଲୋଚନା ହେଉଛି । ତଥାପି ମେଳଟିକୁ ହିଁ ଆଗ ଦେଖି ହେଉଛି । ପ୍ରଥମେ ଯେଉଁମାନେ ଆସୁଥିଲେ, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ନ ହେଲେ ବି କେତେକ ଆସୁଛନ୍ତି । ନୂଆ ନୂଆ ମୁହଁ ଦେଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ମିଳୁଛି । ଭେଟଟା ହେଉ ହେଉ ସତେଅବା ପରସ୍ପରକୁ କେତେ ଆଗରୁ ଚିହ୍ନିଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହେଉଛି । ସବାଆଗ ଖୁସୀ । ତଥାପି ଶୃଙ୍ଖଳା ଅବ୍ୟାହତ ରହିଛି । ସକଳ ଅର୍ଥରେ ଗୋଟିଏ ଖୁସୀର ହିଁ ଶୃଙ୍ଖଳା; ଏକ ମେଳର ଶୃଙ୍ଖଳା ।

ପୃଥିବୀରେ ସର୍ବତ୍ର, ସାମୂହିକ ଜୀବନର ସକଳ କ୍ଷେତ୍ରରେ ସତେଅବା ଅମେଳଗୁଡ଼ାକ ବେଶୀ । ଅଥଚ ମେଳ ପାଇଁ ଅନବରତ ଚେଷ୍ଟା । ଅମେଳ ତ ଅବଶ୍ୟ ଅଛି, ରହିବ ହିଁ ରହିବ । ତଥାପି ଯେଉଁମାନେ ବହୁ ବହୁ ଅମେଳ ସତ୍ତ୍ୱେ ମେଳଟାକୁ ହିଁ ଅଧିକ ଭାବରେ ଦେଖି ପାରୁଥିବେ, ଯେତେ ଭିନ୍ନତା ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଟାଣି ହୋଇ ଯାଉଥିବେ, ସେମାନେ ହିଁ ସତକୁ ସତ ବହୁତ କାମରେ ଲାଗିବେ । ହଁ, ସେହିମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ନିଷ୍ଠା ଏବଂ ଆନ୍ତରିକତା ସହିତ ବାଟ ଚାଲିପାରିବେ । ସମ୍ଭବତଃ ଏପରି କଥାଟିଏ କହି ହେବ ଯେ, ଯେଉଁମାନେ ପ୍ରକୃତରେ ବାଟ ଚାଲୁଥାନ୍ତି, ସଚରାଚର ସେହିମାନେ ହିଁ ଅମେଳଠାରୁ ମେଳଗୁଡ଼ିକୁ ବେଶୀ ଦେଖନ୍ତି, ଆଗ ଦେଖନ୍ତି ଏବଂ ଯେଉଁମାନେ କୌଣସି କାରଣରୁ ବାଟ ଚାଲିବାରୁ ନିଜକୁ ବିରତ କରି ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି, ସେହିମାନେ ହିଁ, ସମସ୍ତେ ମେଳରେ ରହନ୍ତୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଏକା ନିୟମରେ ରହନ୍ତୁ ବୋଲି ଭାରି ଗମ୍ଭୀରହୋଇ ଦାବୀ କରୁଥାଆନ୍ତି । ବହୁତ ବହୁତ ଅର୍ଥରେ ନିଜକୁ ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚିବାର ଅସଲ ଖୁସୀଟିକୁ ବଞ୍ଚିତ କରି ରଖିଥାନ୍ତି । ଆମେ ତେଣୁ ଅମେଳ ଅପେକ୍ଷା ମେଳଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ଆଗ ଦେଖିବା ଏବଂ ତେବେ ପରସ୍ପରକୁ ବହୁତ ନିକଟରୁ ଜାଣିବାକୁ ସମର୍ଥ ହେବା । ଅତ୍ୟନ୍ତ ସହଜ ଭାବରେ ଏକ ଆରେକର ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ିକୁ ଫିଟିଯିବାରେ ସହାୟକ ହୋଇପାରିବା । ଆମ ଶିବିରନାମକ

ଏହି ମେଳଟିରେ ସେଥିପାଇଁ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଆଲୋଚନାର ରାତି କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମଟିରେ ଆମର ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କର ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ିକ ଏଡ଼େ ସହଜରେ ଖୋଲି ହିଁ ଯାଇଥାଏ । ପ୍ରାୟ ଆମ ଅଜାଣତରେ ଆମକୁ ଯୋଗ୍ୟତର କରାଇ ନେଉଥାଏ । ସେତେବେଳେ ବଡ଼ ସାନର ବାରଣ ନ ଥାଏ, ବେଶୀ ପାଠୁଆ ଏବଂ ଅଳ୍ପପାଠୁଆର ବାରଣ ନ ଥାଏ । ହୃଦୟମାନେ ହିଁ କଥା କହନ୍ତି ଏବଂ ସୁହୃତ୍ ଶବ୍ଦଟିର ମର୍ମଟିକୁ ହୁଏତ ସେତିକିବେଳେ ସର୍ବୋତ୍ତମ ଭାବରେ ବଞ୍ଚିହୁଏ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇ ହୁଏ । ଶିବିର ବାହାରେ ଯେଉଁ ବୃହତ୍ତର ନିତିଦିନିଆ ପୃଥିବୀଟି ରହିଛି, ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ ଅମେଳଠାରୁ ମେଳଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ଆଗ ଦେଖିବାର ଅସଲ କଳାଟିକୁ ପ୍ରୟୋଗ କରିହୁଏ । ଆମ ପାଠଚକ୍ରରେ, ଆମ ବିଦ୍ୟାଳୟରେ, ଦୁଃଖରେ, ସୁଖରେ କୋଉଠି ନୁହେଁ ?

ଏହି ପୃଥିବୀ ରହିବ, ଅଲବତ୍ ରହିବ । ଅମେଳରେ ନୁହେଁ, ମେଳରେ ହିଁ ରହିବ । ଆମେଳ ଥିବ, ତଥାପି ମେଳରେ ରହିବ । ମେଳଦ୍ୱାରା ହିଁ ଅମେଳକୁ ଜୟ କରି ହେବ । ନିଜ ଭିତରେ ହେବ, ବାହାରର ଏହି ଏଡ଼େବଡ଼ ପୃଥିବୀରେ ମଧ୍ୟ ହେବ । ଦିବ୍ୟ ପରମବିଧାତା ଆମର ଅମେଳ ଗୁଡ଼ାକୁ ଦେଖି ବିଗିଡ଼ି ଯାଉଥିଲେ, ଆମେ କେବେହେଲେ ଆପଣା ହୃଦୟ ଭିତରେ ତାଙ୍କୁ ଆମର ନିବିଡ଼ତମ ବିଶ୍ୱାସରୂପେ ଅନୁଭବ କରୁ ନଥାନ୍ତେ । ଦୁଃଶାସନମାନେ ସବୁ ଯୁଗରେ ପୃଥିବୀଟାକୁ ବାଟକୁ ଆଣିବାଲାଗି କେତେ ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି ନକରିଛନ୍ତି ! ପଥିକ ତୁମ ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ପୀଡ଼ା ମଧ୍ୟ ଦେଇଛନ୍ତି । ଏବେ ତ ସେମାନେ ଗୋଦାମରେ ଗୁଡ଼ାଏ ବୋମା ଗଦାକରି ରଖି ନିଜ ବାଗରେ ହିଁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀଟାକୁ ସଜାଡ଼ିବେ ବୋଲି କୋଳାହଳ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ମଙ୍ଗଳକାରୀ ଈଶ୍ୱର ସେମାନଙ୍କ ଉପରେ ଆଦୌ କୌଣସି ଆଶା ରଖିନାହାନ୍ତି, କୌଣସି ଯୁଗରେ ମଧ୍ୟ ରଖିନାହାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଅସଲ ବାଟଗୁଡ଼ିକ ତଥାପି ଖୋଲି ଖୋଲି ଯିବାରେ ଲାଗିଛି ।

ଆମେ ରାଜୀ ହୋଇ ପାରିଲେ ତାଙ୍କର ସେହି ସ୍ୱପ୍ନଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ବଳ ପାଇବ, ଅଧିକ ବେଗ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ପାଇବ ।

ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ସଭିଙ୍କୁ ମୋ'ର ପ୍ରଣାମ କହୁଛି ।ଇତି ।

ତା ୨୦.୧୨.୦୪

(ପ୍ରାପ୍ତି : ସୁପ୍ରିମ୍‌ନିବାସ, ବାରିପଦା ଶ୍ରମଶିବିର, ଡିସେମ୍ବର ୨୦୦୪)

❖ ❖ ❖

- ୧୩ -

ଅପା ଓ ଭାଇ ସ୍ନେହର ସମସ୍ତେ,

ଆମ ଶ୍ରମଶିବିରକୁ କୋଡ଼ିଏ ପୂରି ଏକୋଇଶି ଚାଲିଲା । ଆମର ଏହି ମେଳଟି ମଧ୍ୟ ବେଶ୍ ଭେଣ୍ଡାଟିଏ ପରି ଦିଶିବଣି । ୧୯୮୪ ମସିହାରେ ଯେତେବେଳେ ଶରୀରଶ୍ରମର ଏହି ନିଶାଟିକୁ ପାଥେୟ କରି ମେଳଟିଏ ଗଢ଼ିଲୁ, ସେତେବେଳେ ଆମ ଭିତରେ ଡେରାର କେତେଜଣ ହିଁ ମୂଳଖୁଣ୍ଟ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିଲେ । ଏବେ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ସଂସାରୀ ହୋଇଗଲେଣି । ଅଧିକ ସାବଧାନ ସ୍ୱଭାବର କେତେ ମଣିଷ ଅନେକ ସମୟରେ ବହୁତ ଗାମ୍ଭୀର୍ଯ୍ୟ ସହିତ କହନ୍ତି ଯେ, ସଂସାର ଭିତରେ ପଶିଲେ ହିଁ ମଣିଷମାନଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା କମିଯାଏ, ଆଦର୍ଶମାନେ ପରଭା ହରାନ୍ତି,- ବାସ୍ତବଟା ଭାରି ପଛକୁ ଟାଣି ରଖିବାକୁ ଖୁବ୍ ଚେଷ୍ଟା କରୁଥାଏ । ଚାଲ ପଚାରିବା ଡେରାର ସେହି ପ୍ରଥମ କାଳର ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ, ସେମାନଙ୍କର ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖିବା ଏବଂ ବନ୍ଧୁ ଖୋଜିବାରେ ସତକୁ ସତ ଆଦୌ କୌଣସି ଭଟ୍ଟା ପଡ଼ିଛି କି ? ବରଂ, ଅସଲ କଥାଟି ହେଉଛି, କାଳେ କାଳେ ଏହି ସଂସାରଟିକୁ ନେଇ ହିଁ ତ ସବୁକିଛି ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖାଯାଇ ଆସିଛି। ଏହି ଚିହ୍ନା ଏତିକି ସଂସାରକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ଆହୁରି ବହୁତ କିଛି ଲାଗି ପୃଥିବୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହେଉଛି ବୋଲି ତ ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏତେ ଏତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଦେଖୁଛୁ । ସଫଳତା କାହାକୁ ବା କହିବା ଏବଂ ତେଣୁ କୋଉଟାକୁ ଖାସ୍ ବିଫଳତା ବୋଲି କହି ସଫଳତାରୁ ଅଲଗା କରି ଦେଖାଇଦେଇ ମଧ୍ୟ ପାରିବା ?

ଯୋଉ ବାଟରେ ଆହ୍ୱାନ ଶୁଣିଥିଲା ପରି ଆମେ ଆମର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଦ୍ୱୀପଗୁଡ଼ିକର ବାହାରକୁ କେତେ ବର୍ଷ ତଳେ ବାହାରି ଆସିବାକୁ ମନ କରୁ, ସେହି ମନଟି ହିଁ ଆମକୁ ଜଣେ ଆଉ ଜଣକ ସହିତ ଭେଟାଇ ଦେଇଯାଉଛି । ସମସ୍ତେ କ'ଣ ଠିକ୍ ଆମରି ଭଳି ଏବଂ ଆମେ ବି କ'ଣ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ଭଳି ? କେତେ ନା କେତେ ଫରକ, ତଥାପି ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଭିତରେ ସତେଅବା ମାଆଟିଏ ପରି ହୃଦୟଟିଏ ରହିଛି, ଯିଏକି ତଥାପି ଏକାଠି କରି ରଖିଛି, ଏକାଠି କରି

ଧରିଛି । ଅଶେଷ ଫରକ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେଥିପାଇଁ ମେଳଟି ଭିତରେ ରହିଥିବାବେଳେ ସବୁକିଛି ଭାରି ସହଜ ଲାଗୁଛି । ବାହାରେ ଆମେ ତଥାକଥିତ ନିଜ ଜୀବନର ବଣିଜଗୁଡ଼ିକରେ ହୁଏତ ଖୁବ୍ ବଙ୍କାହୋଇ ରହିଛୁ, – କିନ୍ତୁ ଏଇ ମେଳଟି ଭିତରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା ମାତ୍ରକେ ସବୁ ସିଧା ଲାଗୁଛି, ସବୁ ସହଜ ହିଁ ଲାଗୁଛି । ଏବଂ, ଏହିପରି ଏକ ସହଜତା ଆମର ଶକ୍ତିଟାକୁ ବଢ଼ାଇ ଦେଉଛି । ଆମର ବିଶ୍ୱାସକୁ ମଧ୍ୟ ବଢ଼ାଉଛି । ନିଜ ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ, ପରସ୍ପର ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ଏବଂ ତେଣୁ ଭଗବାନଙ୍କ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ବିଶ୍ୱାସ ।

ସହଜ ହୋଇ ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚିବା – ଆମେ ସେହି ସମ୍ପଦଟିକୁ ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନ ବୋଲି କହିପାରିବା କି ? ଏକ ସହଜ ପାରସ୍ପରିକତାର ଜୀବନ, ତାହାହିଁ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ଜୀବନ । ସକଳ ଅବସରରେ ଏକ ଖୁସୀମୟ ଜୀବନ । ଭିତରେ ଖୁସୀ, ତେଣୁ ବାହାରେ ଖୁସୀ; ବାହାରେ ଖୁସୀ, ତେଣୁ ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ଖୁସୀ । କାରଣହୀନ ଖୁସୀ, ସାଲିଶ୍‌ହୀନ ଖୁସୀ । ଆମ ଚାରିପାଖରେ ବାସ କରୁଥିବା ବିଜ୍ଞ ଲୋକମାନେ କହିବେ, ପୃଥିବୀରେ ଇହାଦେ କେଉଁଠାରେ କୋଉ ଖୁସୀଗୁଡ଼ିକ ରହିଛି ଯେ, ତୁମେ ଏପରି ଖୁସୀ, ଖୁସୀ ହେବାରେ ଲାଗିଛ ! ଏଠାରେ ତ ମଣିଷମାନେ କେବଳ ଝାମ୍ପି ନେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି, ଖାଲି ଆମ୍ଭୁଡ଼ା କାମୁଡ଼ା ହେଉଛନ୍ତି । କେବଳ ନିଜ ଗୁଡ଼ାକର ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ଭେରୀତୁରୀ ବଜାଇ ଗଗନ କମ୍ପାଇ ଦେଉଛନ୍ତି । ଧର୍ମ ଧର୍ମ ଭିତରେ ବାଦ, ଦେଶ ଦେଶ ଭିତରେ କେବଳ ଛିଦ୍ର-ଅନ୍ୱେଷଣ । ଗୋଟାଏ ରାଷ୍ଟ୍ର ଆଉ ଗୋଟାଏ ରାଷ୍ଟ୍ରକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରିପାରୁ ନାହିଁ । ପୃଥିବୀର ସର୍ବାଧିକ ଧନ ପ୍ରଧାନତଃ ସତର୍କ ରହିବାରେ ହିଁ ଖର୍ଚ୍ଚ ହୋଇଯାଉଛି । ସେହି ସତର୍କ ରହିବାର ନିଶାରେ ପୃଥିବୀ ବୋମା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ବି ଗଲାଣି । ଏଠି ଖୁସୀ ହେବା ନିମନ୍ତେ ଅବକାଶ ହିଁ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଆଗ ପୃଥିବୀ ରହୁ, ତେବେ ସିନା ଖୁସୀ ହେବାର ଆଦୌ କୌଣସି ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ଆସି ପହଞ୍ଚିବ !

ବନ୍ଧୁମାନେ, ଅପାମାନେ ଓ ଭାଇମାନେ କହିଲ, ଏହି ପୃଥିବୀଟି ମଧ୍ୟ ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଏକ ପାରସ୍ପରିକତା ବ୍ୟତୀତ ପ୍ରକୃତରେ ଆଉ କ'ଣ ହୋଇପାରେ ? ଆମର ନିଜ ପରିବାରଟି ସର୍ବପ୍ରଥମେ ଗୋଟିଏ ପାରସ୍ପରିକତା । ଆମର ଗାଆଁ, ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର, ଆମେ ତିଆରି କରିଥିବା ଏହି ସାନ ଓ ବଡ଼ ଯାବତୀୟ ମେଳ, ଆମର ଶ୍ରେଣୀଗୃହ ଓ ଆମ ପାଠଚକ୍ର ସମେତ ଏହି ସବୁକିଛି ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ

ଗୋଟିଏ ଡୋର ସ୍ଥାପନାର ଆସ୍ପୃହା, ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ଇତିହାସବ୍ୟାପୀ ଭଳି ଭଳି ପ୍ରୟୋଗ ଯୁଗେ ଯୁଗେ ଚାଲିଆସିଛି । ତାହାକୁ ହିଁ ମନୁଷ୍ୟ-ଇତିହାସର ସର୍ବବୃହତ୍ ଅର୍ଥାତ୍ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ମହତ୍ତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରୟୋଗ ବୋଲି କାହିଁକି ବା କୁହା ନଯିବ ? ଯଦି ମନୁଷ୍ୟମାନେ ଏକାବେଳେକେ ସବୁ ମିଳିଲା ନାହିଁ ବୋଲି ନିରାଶ ହୋଇ ରହି ଯାଇଥାଆନ୍ତେ, ଯଦି ତଥାପି ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ଲାଗି ନଥାନ୍ତେ, ତେବେ ଏହି ପୃଥିବୀର ପ୍ରକୃତରେ କି ଦଶା ନହୋଇଥାନ୍ତା ! ବହୁତ ମଣିଷ ଯମ ଭଳି ବେତ ଧରି ଯୁଗଟାକୁ ଏକାବେଳେ ବଦଳାଇବାକୁ ଇଚ୍ଛା କଲେ ଓ ବହୁ ବିଭସତାର କାରଣ ହେଲେ ଏବଂ ବିବର୍ତ୍ତନର ଅସଲ ଧାରାଗୁଡ଼ିକୁ ବାରବାର ବିଗାଡ଼ି ବି ଦେଲେ । ଏହାଦ୍ୱାରା ଆପେ ହିଁ ବର୍ବର ହେଲେ । ସେହି ବର୍ବରମାନେ ଏବେ ମଧ୍ୟ ପୃଥିବୀରେ ଭର୍ତ୍ତି ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି ।

ସେଥିପାଇଁ ମାଆ ବାରମ୍ବାର ସେହି ଖୁସୀ ହେବା ବିଷୟରେ କହୁଥିଲେ । ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ନୁହେଁ, ଖୁସୀ ହୋଇ । ଖୁସୀହୋଇ ଜୀବନଟିଏ ବଞ୍ଚିବା, ଖୁସୀ ହୋଇ ବାଟଟିଏ ଚାଲିବା, ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି । ଖୁସୀହୋଇ ନିଜକୁ କାମରେ ଲଗାଇବା ଏବଂ ଖୁସୀ ହୋଇ ଆପଣାକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବରେ ଆବିଷ୍କାର କରିବା ଲାଗି ମନ କରିବା । ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ମଧ୍ୟ ଖୁସୀହୋଇ ଭେଟିବା । ଖୁସୀ ହୋଇ ଲୋଡ଼ିବା । ଯଦି ଆମକୁ ମାଆ କେବେ ନିଜ ସାମନାରେ ପାଉଥାନ୍ତେ, ତେବେ ସମ୍ଭବତଃ ଆମ କାନକୁ ଧରି ସବାଆଗ ସେହି କଥାଟିକୁ ହିଁ କହି ଦେଉଥାଆନ୍ତେ । କେବଳ ଜଣେ ମାଆ ହିଁ ସେକଥା କରିପାରିବ । କାନ ଧରି ବତାଇଦେବ ସିନା, ଆଦୌ ଫୋପାଡ଼ି ହେବ ନାହିଁ । ନିଜକୁ କ୍ରମଶଃ ଜଣେ ସନ୍ତାନରୂପେ ତିଆରି କରି ଆଣିବାର ପାଠଟିକୁ ଶିଖିନେଇ ପାରିଲେ ଆମେ ମଧ୍ୟ ପରସ୍ପରକୁ ମୋଟେ ଫୋପାଡ଼ି ଦେବାକୁ ମନ କରିବା ନାହିଁ । ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିବା । ପରସ୍ପରର ସତ ସ୍ତରଗୁଡ଼ିକ ଯାଏଁ ପହଞ୍ଚିପାରିବା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଆମେ ଏକ ଆରେକୁ ଆବିଷ୍କାର କରୁଥିବା । ଏକ ଆରେକୁ ବୁଝୁଥିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ନିଜକୁ ମଧ୍ୟ ବୁଝିବାରେ ଲାଗିଥିବା । ସେହି ବୁଝିବାର, ଆବିଷ୍କାର କରିବାର ସାଧନାଟି ହେଉଛି ଅସଲ ସାଧନା । ସେହି ସାଧନାଟି ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଆମର ଏହି ପୃଥିବୀର ପ୍ରକୃତରେ ବହୁତ କାମରେ ଲାଗୁଥିବା ।

ସେହି ସତକୁସତ ମାଆ ହିଁ ତା'ର ସନ୍ତାନମାନଙ୍କୁ ଖୁସୀହେବା ଲାଗି ଉଦ୍‌ବୋଧନ ଦେଇ ପାରୁଥିବ । ବିଚରା ଗୁରୁମାନେ ମୋଟେ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଗୁରୁମାନେ ସହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଆଜ୍ଞାବହ କରି ରଖିବାକୁ ହିଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାନ୍ତି । ଆଜ୍ଞାବହ ହୋଇ ରହିବାକୁ ସେମାନେ ଶୃଙ୍ଖଳା ବୋଲି କହୁଥାନ୍ତି । ତାଙ୍କ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ନ ରହିଲେ ସେମାନେ ଯେ ଅଭିଶାପ ମଧ୍ୟ ଦେଇ ବାହାରନ୍ତି, ପୁରାତନ କାହାଣୀମାନଙ୍କରେ ତାହାର ଏକାଧିକ ଦୃଷ୍ଟାନ୍ତ ମିଳିଯିବ । ଗୁରୁମାନେ, କର୍ତ୍ତାମାନେ, ଉଚ୍ଚ କ୍ଷମତାସୀନମାନେ ସର୍ବଦା ଆମ ଭିତରେ ଅପେକ୍ଷା କରି ରହିଥିବା ଫୁଲଟିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ନିର୍ମମ ଭାବରେ ମକଚି ଦେବାକୁ ହିଁ ଆଗଭର ହୋଇ ଆସନ୍ତି । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପୃଥ୍ୱୀ ନିର୍ମାଣର ସର୍ବବିଧ ଶୃଙ୍ଖଳାରେ ପୃଥିବୀକୁ ସବାଆଗ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଫୁଲବଗିଚା ଭଳି ଅନୁଭବ କରାଯାଇପାରିବ, ଯେଉଁଠାରେ କି ଆମେ ଯୁଗପତ୍ ଭାବରେ ସମସ୍ତେ ମାଳି ଏବଂ ଫୁଟିବା ନିମନ୍ତେ ଅପେକ୍ଷାକରି ରହିଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଫୁଲ । ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ହେଉଛି ଏପରି ଏକ ଆତ୍ମୀୟତାଯୁକ୍ତ ଶୁଶ୍ରୂଷା ଯାହା ଆମକୁ ମିତ୍ରବତ୍ ବହୁବିଧ ମେଳରେ ଏକତ୍ର କରି ରଖିଛି, ମାଆ ପରି ସମ୍ଭାଳି ଧରିଛି ।

ଆମର ପାଠଚକ୍ର ଓ ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର – ଏସବୁ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ମେଳ, ଆମେ ରାଜୀ ହେଲେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ଏକାଧାରରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଫୁଲବଗିଚା ବୋଲି କୁହାଯାଇ ନ ପାରିବ କାହିଁକି ? ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ହେଉଛୁ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ପାଇଁ ଜଣେ ମାଳି । ଆମ ଶ୍ରମଶିବିରରେ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଜଣେ ଜଣେ ମାଳି । ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ଏବଂ ହାତଗୁଡ଼ିକୁ ସର୍ବଦା ବଢ଼ାଇ ରଖିଥିବା, ଯେପରିକି ଆଉ ଜଣକୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏହି ସମୂହଆରୋହଣର ଉତ୍ସବଟିରେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବା । ପୂରା ପୃଥିବୀଟାକୁ ଏକାବେଳେକେ ସଜାଡ଼ି ଦେବାପାଇଁ ବାହାରିଲେ ସିନା ବହୁତ କିଛି ଅସମ୍ଭବ ପରି ମନେ ହେଉଛି, କିନ୍ତୁ ଆମର ଏହି ଏଡ଼େ ସହଜ ଛୋଟ ମେଳଗୁଡ଼ିକରୁ ଆମେ କ'ଣ ପାଇଁ ଆରମ୍ଭ କରି ନ ପାରିବା ? ଅନୁକ୍ଷଣ ପରସ୍ପରର ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ଆସୁଥିବା । ମୋଟେ କୌଣସି କୋଳାହଳ ନ ଥିବ, ତଥାପି ଉତ୍ସବଟି ଲାଗି ରହିଥିବ ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋ'ର ପ୍ରଣାମ କହୁଛି ।ଇତି ।   *ତା ୨୦.୫.୦୫*

(ପ୍ରାପ୍ତି : ଢ଼େରା, ତାଳଚେର ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୨୦୦୫)

❖ ❖ ❖

- ୧୪ -

ଅପା ଭାଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ,

ଏଥର ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ଏକାବେଳେକେ ପୂର୍ଣ୍ଣପୀଠଠାରେ ତମ୍ବୁ ପଡ଼ିଥିବ । ମନେପଡ଼ୁଛି ମୁଁ ସେଠାକୁ ଦୁଇ ତିନିଥର ଯାଇଥିବି । ଘରବାଡ଼ି ମୋଟେ କିଛି ନ ଥିଲା । ତଥାପି ସତେଅବା ଅଚିରେ କେତେ କଅଣ ସାକାର ହୋଇ ଆସିବ ବୋଲି ଖୁବ୍ ଜାଣି ହେଉଥିଲା, ଏବଂ ସେଇଥିପାଇଁ ବହୁତ ଖୁସୀ ଲାଗୁଥିଲା । ଏଥର ଶ୍ରମଶିବିରର ଦଶଦିନ ରହଣି ସମୟରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଯେ ସେହିପରି ଖୁସୀ ଲାଗିବ, ମୁଁ ସେକଥାଟିକୁ ଜଳ ଜଳ ଅନୁଭବ କରୁଛି ।

ମେଳଟି ଭଲ ଲାଗୁଥିବା ଯାଏ ଆମେ ପୃଥିବୀରେ ଯେତେ ଯୁଆଡ଼େ ଯିବା, ସବୁଠାରେ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଭଲ ଲାଗିବ । ସେହି ମେଳଟା ସକାଶେ ହିଁ ତ ବିଗତ ଏକୋଇଶି ବର୍ଷ ଆମେ କେଡ଼େ ଅଜାଣତ ଭାବରେ ହିଁ ଭବ୍ୟ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ସୌହାର୍ଦ୍ଦ୍ୟଟିଏ ଗଢ଼ି ଆଣିପାରିଛୁ ! ସତକୁ ସତ କହିଲ, କିଏ ଏଇଟିକୁ ଗଢ଼ିଛି ? ସମସ୍ତେ ଅପୂର୍ଣ୍ଣ, କେତେ ଖୁଣ, ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ମଣିଷମାନଙ୍କ ଭିତରେ କେତେ ଅଶାନ୍ତି, ଏକର ଆରେକ ପ୍ରତି କେତେ କେତେ ଅବଜ୍ଞା ଏବଂ ଦୂର୍‌ଦୂର୍ ମନୋଭାବମାନ । ତଥାପି, ଆମେ ଏକ ଆରେକ ମଧ୍ୟରେ କେଉଁ ଆଶୀର୍ବାଦ ବଳରେ କେଉଁ ଡୋରଟିକୁ ଆବିଷ୍କାର କରିଛୁ କେଜାଣି, ଆଦୌ କୌଣସି କୁଣ୍ଡାରେ ପଡ଼ି ନାକ ଟେକିବା ପାଇଁ ମନ କରିନାହୁଁ । ଯାହାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନଟା ଏହିପରି ଭାବରେ ଭଲ ଲାଗେ, ପ୍ରକୃତରେ ସେଇ ଯଥାର୍ଥ ଆସ୍ପୃହାଗୁଡ଼ିକ ସହିତ ଭବିଷ୍ୟତ ଲାଗି ତିଆରି ହେଉଥାଏ କି ? ପରସ୍ପରକୁ ବଳ ଦେଉଥିବା ସହିତ ନିଜ ଭିତରୁ ମଧ୍ୟ ବଳ ପାଉଥାଏ କି ?

ତେଣୁ, ଏହି ମେଳଟି ମଧ୍ୟରେ ଆପଣାକୁ ଗୁନ୍ଥି ଦେଇ ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ଚିହ୍ନିବା, ପରସ୍ପରକୁ ତଉଲିବା ଏବଂ ସେଥିରୁ ଏକ ଏପରି ବିଶ୍ୱାସ ସମ୍ଭବ ହେବ, ଯାହାକି ଆମକୁ କଦାପି ଛାଡ଼ିକରି ଚାଲିଯିବ ନାହିଁ । ବହୁତ ବହୁତ ମଣିଷ ରହିଥାଆନ୍ତି, ଯେଉଁମାନେ କି ଆଉମାନଙ୍କ ତୁଳନାରେ ବଡ଼, ଏବଂ ତେଣୁ ଆଉ କେତେକଙ୍କ ପାଖରେ ସାନ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରି ଅନୁକ୍ଷଣ ଧନ୍ଦି ହେଉଥାନ୍ତି । ପୀଠଗୁଡ଼ିକ ପୂର୍ଣ୍ଣହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏବଂ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ସମ୍ଭାବନା ସହିତ ଅପେକ୍ଷା କରୁଥିଲେ

ମଧ୍ୟ ତଥାପି ନିଜ ଭିତରେ ସୂତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ହାତଛଡ଼ା କରି ରଖିଥାଆନ୍ତି । ସେମାନେ ଏହି ପୃଥିବୀଟିର ବିଧାତାଙ୍କୁ ଭାରି ନିକୁଛିଆ କରି ଦେଖନ୍ତି । ଆମେ ଯେତେ ଯେଉଁଠି ବହୁ ଅମେଳ ଭିତରେ ସଦା ସନ୍ତପ୍ତହୋଇ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଏପରି ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱାସ ନେଇ ଆମ ଶିବିରିମାନଙ୍କୁ ଆସିବା, ଯେଉଁଠାରେ କି ମେଳଟିକୁ ହିଁ ସବାଆଗ ବଞ୍ଚିପାରିବା । ତେବେ ଯାଇ ଭିତରେ ଏବଂ ବାହାରେ ବୀର ପରି, ସନ୍ତାନ ପରି ଅମେଳଗୁଡ଼ାକର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇପାରୁଥିବା । ପରସ୍ପରର ଭଗବତ୍ ସମ୍ଭାବନା ଉପରେ ଏକ ଦୁର୍ଦ୍ଦମମୟ ସହଜ ବିଶ୍ୱାସ, ତାହାହିଁ ଭଗବତ୍ ବିଶ୍ୱାସ । ଆମର ଶିବିରମାନଙ୍କରେ ସେହି ବିଶ୍ୱାସଟି ହିଁ ସବାଆଗରେ ରହିଛି ବୋଲି ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ବର୍ଷ ବର୍ଷ ଧରି ଏପରି ସ୍ୱାଭାବିକଭାବରେ ଟାଣି ପାରୁଛୁ । ପରସ୍ପର ସକାଶେ ଚୁମ୍ବକ ପରି କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଛୁ । ବିଶ୍ୱାସ ରଖନ୍ତୁ, ଆମେ କେବେ ହେଲେ ହଜିଯିବା ନାହିଁ ।

ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡିରେ କେତେକ ବିଶେଷ କଥା ନିଶ୍ଚୟ ଆଖିରେ ପଡ଼ିବ ହିଁ ପଡ଼ିବ । ସେଠାରେ ପିଲା ଏବଂ ଅପାଭାଇଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ହେଉଥିବ କୌଣସି ଦୂରତା ନାହିଁ । ଅପାଭାଇମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଅନୁରୂପ ନୈକଟ୍ୟଗୁଡ଼ିକ ରହିଥାଏ ବୋଲି ସମ୍ଭବତଃ ସେଭଳି ହୋଇଛି କି ? ହଁ, ସେଠାରେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ପରିଚାଳକପକ୍ଷ ବୋଲି ଅଲଗା ସେପରି କିଛି ରହିଥିବା ପରି ବି ଲାଗେନାହିଁ । ଅଭିଭାବକମାନେ ବି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ଦୁଃଖ ସୁଖ ସହିତ ସବୁବେଳେ ଥାଆନ୍ତି, ଏବଂ ସେଠାରେ ବୋଧହୁଏ ଖୁବ୍ ଚାକ୍ଷୁଷ ହୋଇଗଲା ପରି ଅନୁଭବ ହୁଏ ଯେ, ସେଠା ପୁରାତନ ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀମାନେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାକୁ ଏହି ଘରଟି ସହିତ ସଂଯୁକ୍ତ କରି ରଖିଥା'ନ୍ତି । ଓଡ଼ିଶାର ସାଂପ୍ରତିକ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାର ହାଲତଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖି ମୋର ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ ଭରସା ହେଉଛି ଯେ, ଏହି ପୁରାତନମାନେ ହିଁ ଆମର ଯାବତୀୟ ଅନୁଷ୍ଠାନଗତ ଟାଣ ମୂଳଦୁଆଟିରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଖୁଣ୍ଟ ପରି ଅବଶ୍ୟ କାମରେ ଲାଗିବେ ଏବଂ ସେମାନେ ଖୁଣ୍ଟ ହୋଇ ରହିପାରିଥିଲେ ଆମେ ଆଉ ଭରସା ହରାଇବାର ମୋଟେ କୌଣସି କାରଣ ମଧ୍ୟ ଆଉ କାହିଁକି ରହିବ ?

ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋର ପ୍ରଣାମ ଜଣାଉଛି । ଇତି । *ତା ୧୯/୧୨/୨୦୦୪*

(ପ୍ରାପ୍ତି : ପୂର୍ଣ୍ଣପୀଠ, ପାରଳାଖେମୁଣ୍ଡି ଶ୍ରମଶିବିର, ଡ଼ିସେମ୍ବର ୨୦୦୪)

❖ ❖ ❖

- ୧୫ -

ସ୍ନେହର ଅପା ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ଏଥର ତୁମ୍ଭେମାନେ ଭରି ରହିଥିବା ଶ୍ରମଶିବିରଟି ଆଡ଼କୁ ଆଖି ବୁଲାଇ ଆଣିବା ବେଳକୁ ଆଗ ଇନ୍ଦ୍ରବତୀ ହିଁ ମନେପଡୁଛି । ଷୋଳ ବର୍ଷ ପୂର୍ବେ ୧୯୮୯ ମସିହାରେ ଆମେ ସେଠାରେ ଏହିପରି ଏକ ଶ୍ରମଶିବିରରେ ଏକତ୍ର ହୋଇଥିଲୁ । ତା' ପୂର୍ବ ବର୍ଷ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ମାସରେ ସେହିଠାରେ ହିଁ ନବଜୀବନ ଶିକ୍ଷା-ନ୍ୟାସର ଶିକ୍ଷକ-ପ୍ରଶିକ୍ଷଣ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ସେଠାରେ ମୁଁ କୋଡ଼ିଏ ଦିନଯାକ ରହିଥିଲି । ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟଟିରେ ଆମ ସହିତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ଅନାଦି ଭାଇ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବତଃ ଦୁଇ ସପ୍ତାହ ରହିଥିଲେ ।

ସାନରୁ ବଡ଼, ଅଳପରୁ ଅନେକ, – ଏଇଟି ହେଉଛି ଓଡ଼ିଶାରେ ଆମର ଏହି ଯାବତୀୟ କାର୍ଯ୍ୟଟିର ଇତିହାସ । ଆମ ଶ୍ରମଶିବିରଗୁଡ଼ିକର ମଧ୍ୟ ଅବିକଳ ଏହିପରି ଏକ କାହାଣୀ ରହିଛି । ପୁରୁଣାମାନେ ଏବେ କେତେ ଆସିପାରୁ ନାହାନ୍ତି ସିନା, ମାତ୍ର କେହି ଫିଡ଼ିକି ଯାଇନାହାନ୍ତି । ନୂଆ ବି ଆସିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଆମକୁ ଗୋଟିଏ ବୋଲି ଚିହ୍ନଟ କରି ରଖିବା ପାଇଁ କୌଣସି ଖାତା ରହି ନଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଆମେ ରହିଛୁ, ଏବଂ ଯାହାଙ୍କୁ ଜୀବନର ତାରାଟିଏ ରୂପେ ଗ୍ରହଣକରି ଆମେ ବାଟ ଚାଲୁଛୁ, ସିଏ ମଧ୍ୟ ସାଥିରେ ଅଛନ୍ତି, – ଆମର ଏହି ମେଳଟିର ମାଧ୍ୟମରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମୂର୍ତ୍ତହୋଇ ଅନୁଭୂତ ହେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି ।

ହଁ, ଆମର ଏହି ମେଳଟି, – ଯାହାକୁ ବୋଲ ବତାଇ ଚଳାଇବା ନିମନ୍ତେ କୌଣସି କଚେରୀ ରହିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ହିଁ କେବେ ହେଲେ ହୋଇନାହିଁ । ପରସ୍ପରକୁ ଆତ୍ମୀୟବତ୍, ସୁହୃତ୍‌ବତ୍ ଅନୁଭବ କରିବାପାଇଁ ଆମେ କେଡ଼େ ସହଜ ଭାବରେ ପରସ୍ପରକୁ ଲାଗି ଗୋଟିଏ ସେତୁଭଳି ହିଁ ରହିଛୁ । ଆମର ଏହି ସମାଗମଟିର ଭୂମିରେ ଯିଏ, ସେଇ ହେଉଛନ୍ତି ଶିଖରରେ; ଏବଂ ଶିଖରରେ ଯିଏ, ସିଏ ହେଉଛନ୍ତି ପାଖଗୁଡ଼ିକର ଆମ ନିତ୍ୟ ଜୀବନର ଏହି ଭୂମିରେ ।

ଏଠାରେ ଆରୋହଣ ଓ ଅବରୋହଣ ଗୋଟାପଣେ ଏକାବେଳେ । ଆରୋହଣ ପାଇଁ ଅବତରଣ ଓ ଅବତରଣ ପାଇଁ ଆରୋହଣ । ଉଚ୍ଚତା ଯେତିକି ବ୍ୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟ ସେତିକି । ପୃଥିବୀରେ ଏପରି କେଉଁ ପର୍ବତାରୋହଣ ରହିଛି, ଯାହାକି ଏହି ପୃଥିବୀ-ଜୀବନର ବ୍ୟାପ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ, ବ୍ୟଞ୍ଜନାଗୁଡ଼ିକୁ ହିଁ ଅଧିକ ଚାକ୍ଷୁଷ କରି ନ ଆଣେ, ଏବଂ ଏପରି କେଉଁ ବ୍ୟାପ୍ତି ମଧ୍ୟ ରହିଛି, ଯାହାକି ଶିଖରର ବି ବାରତାମାନ କହି ଯାଉ ନ ଥାଏ । ଆମ ଭିତରେ ସେହି ଆସ୍ପୃହାଟି ନିତି ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଥାଉ; ତେବେ ଏଠାରେ ଆମେ ଦୁଃଖ ବୋଲି ଆଦୌ କୌଣସି କିଛି ଦ୍ୱାରା ପ୍ରତିହତ ହେବାର ଦୁର୍ଦ୍ଦଶାଟିର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେବା ନାହିଁ ଏବଂ ଆମେ ଏହି ପୃଥିବୀରେ କୌଣସି ଦୁଃଖର କାରଣ ହେବା ତ ଆହୁରି ଦୂରର କଥା ।

ବିଗତ ବର୍ଷରେ ଆମ ପାଖରେ ଦୁଇଟି ବହି ଆସି ପହଞ୍ଚିଛି । ଗୋଟିଏ 'ସତକୁସତ ମାଆ' ଏବଂ ଆରଟି 'ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକତାର ଯୋଗ' । ପ୍ରଥମଟିକୁ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଇତି ମଧ୍ୟରେ ନିଶ୍ଚୟ ପାଠ କରି ସାରିଥିବେ । ଦ୍ୱିତୀୟଟି ଏହି ଶିବିରରେ ପାଇବେ । ମୂଳତଃ ଆମର ଏହି ମେଳଟିକୁ ସମଗ୍ର ପୃଥିବୀ ସହିତ ସାମିଲ କରି, ଦେଖି ବହି ଦୁଇଟିର କଳ୍ପନା କରାଯାଇଛି । ଖାଲି ପଢ଼ିବା ପାଇଁ ଆଦୌ ନୁହେଁ, ଭଲ ଲାଗିଲା ବୋଲି କହି କାମ ସାରିଦେବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ନୁହେଁ । ବଞ୍ଚିବା ପାଇଁ । ସତକୁସତ ବୋଲି ଅଙ୍ଗେ ନ ନିଭାଇଲେ ମାଆଙ୍କୁ କିପରି ବା ବୁଝି ଅଥବା ଜାଣି ହେବ ? ଠିକ୍ ସେହିପରି, ନିତ୍ୟଯୁକ୍ତ ହୋଇ ରହିବା ଏବଂ ସେହି ଅଧିକାରଟି ଦ୍ୱାରା ନିଜକୁ, ପରସ୍ପରକୁ ତଥା ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ପୃଥିବୀକୁ ସତତ ପରୀକ୍ଷା କରିବା, ତାହାହିଁ ଯୋଗ । ଆରମ୍ଭ, ସବୁକିଛିର ଅସଲ ଆରମ୍ଭ ହେଉଛି ନିଜଠାରୁ, – ନିଜର ଏକ ଆନନ୍ଦ ପ୍ରେରିତ ଉନ୍ମୋଚନ ଦ୍ୱାରା ଭାରତୀୟ ତନ୍ତ୍ରଶାସ୍ତ୍ରରେ ମୂଳାଧାର ବୋଲି କୁହାଯାଉଥିବା କଳ୍ପନା ମଧ୍ୟରେ ଏହିପରି କିଛିର ସ୍ପଷ୍ଟ ଆଭାସ ବି ଦିଆଯାଇଛି କି ? ମୂଳାଧାରରୁ ଆରମ୍ଭ କରି ସର୍ବଶେଷରେ ସହସ୍ରାରେ ପହଞ୍ଚିବାଯାଏ ସେହି ଅସଲ ପୂର୍ଣ୍ଣମୂର୍ତ୍ତିଟି । ତେଣୁ, ସେଠାରେ ସମୁଦାୟ ପୃଥିବୀ, –ତା'ରି ଭିତରେ ଅବଶ୍ୟ ମୁଁ, – କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ମୁଁ – 'ସର୍ବୋତ୍ତମ ଆବିଷ୍କାର' ନାମକ ରଚନାରେ ମାଆ ଯେପରି ସିଧା କରି କହିଛନ୍ତି, ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଜଣେ ଜଣେ Servitor, ଆଦୌ despot ନୋହୁଁ । ଜଗଦ୍ଧାତ୍ରୀଙ୍କର ଜଗତରେ ଆମେ ପୃଥ୍ୱୀ-ଜୀବନର ସକଳ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିପାରିବା

ସକାଶେ ଜଣେ ଜଣେ ସମ୍ମତ ସନ୍ତାନ । ତେଣୁ ପରସ୍ପର ପାଇଁ ସୁହୃତ୍ । ଖୁସୀ ହୋଇ ବାଟ ଚାଲୁଥିବା ଏବଂ ପରସ୍ପରର ବାଟ ଚାଲିବାରେ ସହଯୋଗୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ଜଣେ ଜଣେ ସୁହୃତ୍ ।

ତେଣୁ ଆମର ଯାବତୀୟ ପ୍ରାର୍ଥନା ତଥାକଥିତ ତୁଚ୍ଛା ନିଜ ପାଇଁ ନୁହେଁ, ପ୍ରାର୍ଥନା ପରସ୍ପର ପାଇଁ, ପୃଥିବୀ ପାଇଁ । ଏବେ ତ ଚାରିଆଡ଼େ ବହୁ ବହୁ ମନୁଷ୍ୟ ନିଜ ସିଦ୍ଧିଲାଗି ବାଇଆ ହୋଇ ଦଉଡ଼ିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଜଣେ ଜଣେ despot ହେବାର ଦୁଃଖଦ ପଟଟିକୁ ବାଛି ନେଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଜଗତର ବହୁ ଦୁଃଖର କାରଣ ହୋଇଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, ଆଲୋଚ୍ୟ ଦୁଇଟିଯାକ ବହିକୁ ମଧ୍ୟ ଆମେ ମେଳରେ ବସି ପଢ଼ିବା, ମେଳରେ ବସି ଆଲୋଚନା କରିବା । ନିଜକୁ ମୋଟେ କାହାରି ଉପରେ ନେଇ ଲଦି ଦେବା ନାହିଁ । ଆମେ କଦାପି despot ହେବାର ଅନାଧ୍ୟାତ୍ମିକତାକୁ ମନ କରିବା ନାହିଁ । ଏବେ ପୃଥିବୀଯାକ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ମନୁଷ୍ୟ ସେହିପରି ଏକ ନୂତନ ପ୍ରାଣରେ ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ି ବାହାରିଲେଣି । ତେଣୁ, ଯାବତୀୟ ଆସୁରିକତା ଅର୍ଥାତ୍ despotism ସତ୍ତ୍ୱେ ପୃଥିବୀ ରହିଛି, ରହିବ । ବିଜ୍ଞାନର ଅସଲ ଅନୁସନ୍ଧାନୀମାନେ ସେହି ଉଦ୍‌ଘାଟନରେ ହିଁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛନ୍ତି । ମାଆ ଓ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ସବୁକିଛି ରଚନାରେ ଆମକୁ ସେହି ଅଭିନବ ଉଦ୍‌ବୋଧନଟିର ସ୍ପର୍ଶ ଅବଶ୍ୟ ମିଳିବ । ତେଣୁ, ଆମେ ରାଜା ହେବା, – ସେହି ଭବିଷ୍ୟତଟିକୁ ସ୍ୱୀକାର କରିନେବା, – ଆଗାମୀ ବିବର୍ତ୍ତନଟିର ଆଶୀର୍ବାଦ ଆମ ସହିତ ଅବଶ୍ୟ ହିଁ ରହିଥିବ ।

ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋ'ର ବହୁତ ବହୁତ । ଇତି ।

ତା ୧୬,୦୪.୦୬

(ପ୍ରାପ୍ତି : ଇନ୍ଦ୍ରାବତୀ ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୨୦୦୬)

❖ ❖ ❖

- ୧୬ -

ଶ୍ରମ ଶିବିରର ଅପା ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ଏଥର ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ପ୍ରସଙ୍ଗରୁ ହିଁ ଆରମ୍ଭ କରିବି । ୧୯୭୪ ମସିହାରେ ମାଆଙ୍କର ଦେହାବସାନର ବେଶ୍ କେତେ ମାସ ପରେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଆଶ୍ରମ ପଣ୍ଡିଚେରୀଠାରେ ସେଠା ତରଫରୁ ଦେଶ ତମାମ ନିଜକୁ ବିଭିନ୍ନ କ୍ଷେତ୍ରରେ କ୍ରିୟାଶୀଳ ଭାବରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଅଧ୍ୟାତ୍ମ-ଅନୁରାଗୀମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଏକତ୍ରମେଳର ଆୟୋଜନ କରାହୋଇଥିଲା । ବିଶେଷତଃ, ପାଠଚକ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନ, ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା, ଏବଂ ସମ୍ବନ୍ଧିତ ଆଉ ଦୁଇ ତିନୋଟି ବିଷୟରେ ଆମେ ଚାରି ପାଞ୍ଚୋଟି ଗୋଷ୍ଠୀରେ ବସି ସେହି ଅବସରରେ ଆଲୋଚନାମାନ କରିଥିଲୁ । ଅବିଚ୍ଛିନ୍ନ ଭାବରେ ତିନି ଚାରି ଦିନ ସକାଶେ । ଏକ ନୂତନ ଉତ୍ସାହ ଜନ୍ମଲାଭ କରୁଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହେଲା ଏବଂ ସେହିଠାରେ ଠିକ୍ କରାଯାଇଥିଲା ଯେ, ଏହିପରି ବାର୍ଷିକ ଏକତ୍ର ମେଳ ସେଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକ ବର୍ଷ ହିଁ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ । ଆମେ ପରସ୍ପରର ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଅବଗତ ହେବା ଓ ଏକାଠି ବସି ଆଗକୁ ମଧ୍ୟ ଆବଶ୍ୟକ ନକ୍ସାଗୁଡ଼ିକୁ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ଆଙ୍କିପାରିବା । ତଥାପି, କେଉଁଠାରେ କ'ଣ ଅତୁଆ ବା ଅସୁବିଧା ହେଲା କେଜାଣି, ଆଉ ସେପରି କୌଣସି ବୈଠକ ତା'ପରେ ଡକାଯାଇ ପାରିଲାନାହିଁ ।

ପୁଣି, ୧୯୯୦ ମସିହା କଥା । ଭୁବନେଶ୍ୱରସ୍ଥ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ସାରା ଓଡ଼ିଶାର ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ସମ୍ମିଳନୀ ବସିଥାଏ । ସେତେବେଳକୁ ରାଜ୍ୟରେ ଏହି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ଶହେକୁ ଟପି ଯାଇଥିଲା । ସେଠାରେ ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବ ଦେଲି ଯେ, ଆମେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଏହି ଶିକ୍ଷାର କ୍ଷେତ୍ରଟିରେ କିପରି କ'ଣ ସବୁ କରୁଛୁ, ତାହାର ମୋଟାମୋଟି ଗୋଟିଏ ସର୍ବେକ୍ଷଣ ହେବା ଉଚିତ, ଯେପରି ଆମ ପ୍ରୟାସଗୁଡ଼ିକର କିଞ୍ଚିତ୍ ସମଗ୍ର ଆକଳନ ଏବଂ ଅନୁମାନ କରାଯାଇପାରିବ । ତାହା ଆମକୁ ଆମ କାର୍ଯ୍ୟଟିରେ ଅଧିକ ଅନ୍ତଃଦୃଷ୍ଟି ଯୋଗାଇ ଦେଇପାରିବ ଏବଂ ଆହୁରି ଆଗକୁ ଯିବାଲାଗି ଖୋରାକ ତଥା ଶକ୍ତି ମଧ୍ୟ

ଆଣିଦେବ । ମୁଁ ପ୍ରସ୍ତାବଟିଏ ବାଢ଼ି କହିଥିଲି ଯେ ଗୋଟିଏ ଛଅଜଣିଆ କମିଟି ଗଢ଼ା ହେବ ଏବଂ ତାହାର ସଦସ୍ୟ ବନ୍ଧୁମାନେ ରାଜ୍ୟର ତିରିଶିଟି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରକୁ ଯିବେ ଏବଂ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଭାବରେ ସବୁ ଦେଖିବେ, ସଂପୃକ୍ତ ସେଠା ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କ ସହିତ କଥା ହେବେ ଓ ଏକ ସମ୍ମିଳିତ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିବେ, ଯାହାଦ୍ୱାରା ଆମେ ସମସ୍ତେ ଖୁବ୍ ଉପକୃତ ହେବା ।

କହିବା ବାହୁଲ୍ୟ, ସେହି ସମ୍ମିଳନୀରେ ଉପସ୍ଥିତ ସମସ୍ତେ ଏଥିରେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ହୃଷ୍ଟହୋଇ ଉଠିଥିଲେ ଏବଂ ଏପରି ହେବା ଅତ୍ୟାବଶ୍ୟକ ବୋଲି ମତ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କଲେ। ଯେତେଦୂର ମନେପଡୁଛି, ସେହି କମିଟିରେ ମୁଁ ସଦସ୍ୟ ହିସାବରେ ଶ୍ରୀ ରାମନାଥ ପଣ୍ଡା, ଶ୍ରୀ ଗଦାଧର ମିଶ୍ର ତଥା ଶ୍ରୀ ଅନାଦି ଚରଣ ସ୍ୱାଇଁଙ୍କର ନାମ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଥିଲି । ସେତେବେଳେ ମୁଁ ବିଦେଶକୁ ଯାଉଥାଏ । ତେଣୁ, ଇଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲି ଯେ, କମିଟି ହାତରେ ଛଅ ମାସ ସମୟ ରହିବ ଏବଂ ମୁଁ ଫେରିବା ବେଳକୁ ଇପ୍ସିତ ବିବରଣୀଟିଏ ଅବଶ୍ୟ ତିଆରି ହୋଇଯାଇଥିବ । ତେଣୁ ଫେରି ସେମାନଙ୍କଠାରୁ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲି, ସେମାନେ ସେହି ଅବଧିଟି ମଧ୍ୟରେ କେହି କେହି ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ କେତୋଟି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରକୁ ଯାଇଛନ୍ତି ସିନା, କିନ୍ତୁ ଏକାଠି କେବେ ବସିନାହାନ୍ତି ଏବଂ ଅଭିଜ୍ଞତାର ଆଦାନ-ପ୍ରଦାନ ମଧ୍ୟ ହୋଇନାହିଁ । ଏଣୁ, ଗୋଟିଏ ବିବରଣୀ ପ୍ରସ୍ତୁତ ହୋଇଥିବାର ଆଦୌ ପ୍ରଶ୍ନ ହିଁ ନ ଥିଲା । ସତ କହୁଛି, ମୋତେ ଭାରି କେମିତି କେମିତି ଲାଗିଥିଲା । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଗୁଡ଼ିକରେ ଆମର ଅନବରତ ଅଶେଷ ନିଷ୍ଠା, ତେବେ ଏକାଠି ମିଶି, ସେହି କାର୍ଯ୍ୟଟିର ମଝିରେ ମଝିରେ ଆକଳନଟିଏ କରିବା ନିମନ୍ତେ ତଥାପି ଏପରି ଅନିଚ୍ଛା ଓ କୁଣ୍ଠା କ'ଣ ପାଇଁ ? ଏପରି ସଙ୍କୋଚ ମଧ୍ୟରେ ରହି ଆମେ ପରସ୍ପରର ଅନୁଭବରୁ କିଛି ଶିକ୍ଷା କରିବାକୁ ଏବଂ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ସମଗ୍ର ଆନ୍ଦୋଳନଟିକୁ ଅଧିକ ବଳ ଦେବାକୁ କୌଣସି କାରଣରୁ ଆବଶ୍ୟକ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁନାହୁଁ କି ? ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଦ୍ୱୀପ ହୋଇ ରହିବାରେ ସର୍ବଦା ଏକ ଖାସ୍ କିସମର ନିଷ୍ଠା ସର୍ବଦା ଅବଶ୍ୟ ରହିଥାଏ ସତ, ମାତ୍ର ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଆନ୍ଦୋଳନଟିର ପ୍ରାଣକେନ୍ଦ୍ରଟିକୁ ବହୁତ କିଛି ହରାଇବାକୁ ବି ପଡ଼େ ।

ଆମର ଏହି ମାତୃମେଳର ଜଣେ ସୁପରିଚିତ ବନ୍ଧୁ ଅଧ୍ୟାପକ ଗୟାଧର ଦାଶ ଇତିମଧ୍ୟରେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ଶିକ୍ଷା ଏବଂ ସମାଜଦର୍ଶନ ବିଷୟରେ ଦୁଇଟି ନିବନ୍ଧ

ଲେଖି ପି.ଏଚ୍.ଡି. ଓ ଡି.ଲିଟ୍. ଉପାଧି ପାଇଛନ୍ତି । ପ୍ରଥମଟିକୁ ସେ ମୁଖ୍ୟତଃ ଏକ ବିଧିବଦ୍ଧ କ୍ଷେତ୍ର ଅଧ୍ୟୟନ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି । ଅର୍ଥାତ୍, ଓଡ଼ିଶାର କେତୋଟି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରକୁ ଯାଇ ଆମ କାର୍ଯ୍ୟଟିକୁ ନିକଟରୁ ଅବଲୋକନ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ତଥ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଣିଛନ୍ତି । ରାଜ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଇହାଦେ ଚାରିଶହ ହେଲାଣି । ରାଜ୍ୟର କେତେ ଜାଗାରେ ସମ୍ମିଳନୀମାନ ହେଉଛି । ତଥାପି, ଆମେ ଆମ ନିଜ ବିଷୟରେ ସେ କ'ଣ ସବୁ ପାଇଛନ୍ତି ବା ନ ପାଇଛନ୍ତି, ସେହି ବିଷୟରେ କିଛି ଜାଣିବାକୁ ଏଯାଏ କେହି ବି ତାଙ୍କୁ ମଝିରେ ବସାଇ କିଛି ଶୁଣିବା ଲାଗି କିପରି ଆଗଭର ହୋଇ ପାରିନାହାନ୍ତି, ସେକଥା ଭାବି ମୁଁ ପ୍ରକୃତରେ ବିସ୍ମିତ ହିଁ ହୋଇଛି । ମୁଁ ଯେତେଦୂର ବୁଝିଛି, ଆମେ ଆମ ଉପସ୍ଥିତ ପୃଥିବୀଟିରେ ଏକ ବିକଳ୍ପର ପରିଚିତି ଆଣିଦେବାର ଲକ୍ଷ୍ୟରେ ହିଁ ଏହି ସବୁଯାକ ଉଦ୍ୟମ କରୁଛୁ । ପୁରୁଣାଗୁଡ଼ିକର କୋଳାହଳ ମଧ୍ୟରେ କିଛି ନିଦର୍ଶନ ସମ୍ଭବ କରିବାରେ ଲାଗିଛୁ ଏବଂ ସେହି ଉଦ୍ୟମଟି ପଛରେ ଦିବ୍ୟ ପରମ ଇଚ୍ଛାଟିର ଅନୁମୋଦନ ଅର୍ଥାତ୍ ଆଶୀର୍ବାଦ ରହିଛି ବୋଲି ଖୁବ୍ ଅନୁଭବ ମଧ୍ୟ କରୁଛୁ । ତଥାପି, ସେଥିସକାଶେ ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ଗ୍ରହଣଶୀଳ ପୂର୍ଣ୍ଣଇଚ୍ଛା ପାଇଁ କ'ଣପାଇଁ ଆଗ୍ରହ କରୁନାହୁଁ ? ଏହି ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିବା ସମ୍ପର୍କରେ କୌଣସି righteous କାତରତା ଭାବ ଆମକୁ କାହିଁକି ଏପରି ପ୍ରାୟ ଅନମନୀୟ ଭାବରେ କାମୁଡ଼ି ଧରିଛି ? ଆମେ ଯେତେ ଅସହଜ ଲାଗୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ଆମର ସାନ ସାନ ମେଳରେ ସାହସ କରି ଏହି କଥାଟିକୁ ପକାଇ ପାରିଲେ ହୁଅନ୍ତା ନାହିଁ ?

ଏବେ ମେଳଟା କମି କମି ଯାଉଛି, – ପରସ୍ପର ବିଷୟରେ ଭାବିବା ମାତ୍ରକେ ଆମେ ଅମେଳମାନଙ୍କୁ ଅଧିକ ପ୍ରାଧାନ୍ୟଦେଇ ଦେଖିବାକୁ କୌଣସି କାରଣରୁ ଭଲ ଲାଗୁଥିବାରୁ ଏଭଳି ଘଟୁଛି କି ? ଆମେ ପରସ୍ପର ପାଖରେ ଆପଣାକୁ ଲୁଚୁଛୁ କି ? ପରସ୍ପରକୁ ଈର୍ଷା କରୁଛୁ କି ? ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଯୋଗ ଓ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରୟୋଗରେ ଏଗୁଡ଼ିକ ତ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ରୋଗ ବୋଲି ହୁଏତ କୁହାଯାଇପାରିବ । ଏବଂ, ଆମ ନିଜ ନିଜର ପ୍ରୟାସକେନ୍ଦ୍ର ଭିତରକୁ ମଧ୍ୟ ସେହି ରୋଗଟି କ୍ରମେ ସଂକ୍ରମିତ ହୋଇ ଆସୁନାହିଁ ତ ? ନିଜ ନିଜ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଆମେ ପରସ୍ପରଠାରୁ ଦୂରଛଡ଼ା ହୋଇଯାଉଛୁ; ଭୟ ବୃଦ୍ଧି ପାଉଛି । ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଭାବରେ ଉପରୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶକ୍ରମେ ସମସ୍ତେ ବସୁଛନ୍ତି ସିନା, ମାତ୍ର ସେଠାରେ ମଧ୍ୟ

କେବଳ ଜଣେ ଦୁଇ ଜଣଙ୍କର ତୁଣ୍ଡ ଖୋଲୁଛି ଏବଂ ଆଉ ସମସ୍ତେ ତୁନିହୋଇ ବସୁଛନ୍ତି । କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଅଧିକ ଉପଦ୍ରବ କରୁଛି,– ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରତାରିତ ହୋଇ ରହୁଛି । ଏହାଦ୍ୱାରା ଆମ ପିଲାମାନେ ହିଁ ଅଧିକ ସବୁଠାରୁ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହେଉଛନ୍ତି । ସମ୍ଭବତଃ ଏହିସବୁ କେତେ କାରଣରୁ ଆମର ଏତେ ତତ୍ପରତା ଓ ନିଷ୍ଠା ସତ୍ତ୍ୱେ ଆମର ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନମାନେ ଧୀରେ ଧୀରେ ସେହି ପୁରୁଣା ଛାଞ୍ଚଗୁଡ଼ାକରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଯାଇଛନ୍ତି । ଯେଉଁ ଛାଞ୍ଚଗୁଡ଼ିକୁ ଭାଙ୍ଗିବାଲାଗି ଆମେ କେଡ଼େ ଖୁସୀହୋଇ ଏକଠୁଳ ହୋଇ ଆମର ଏହି ନୂତନ ଶିକ୍ଷାଘରମାନଙ୍କୁ ଗଢ଼ିବାକୁ ମନ କରିଥିଲୁ, ଆମେ ଅନେ୍କ ବହୁତେ ତାହାରି ଗୁଳାରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଯାଉଛୁ । କାର୍ଯ୍ୟତଃ, ଆମର ଅଭିବୃଦ୍ଧି ଏବଂ ସହଜ ଆନନ୍ଦଗୁଡ଼ିକ ନାନା ପ୍ରକାରର ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେବାରୁ ସେହିପରି ହେଉଛି, ଏବଂ ସାହାସ ବି କମିଯାଉଛି ।

ତେଣୁ, ଏକାଠି ବସିବା, – ନିଃସଙ୍କ ହୋଇ ଆଲୋଚନା କରିବା, – ଏବଂ ନିଜକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାର କୌଣସି ଦୁର୍ବୁଦ୍ଧି କରିବା ନାହିଁ । Dialogue ଦ୍ୱାରା ହିଁ ଆମେ ଉପସ୍ଥିତ କୁଣ୍ଠା ତଥା ତଜ୍ଜନିତ ପ୍ରତିକୂଳତାଗୁଡ଼ିକୁ କାଟି ପରସ୍ପରର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇପାରୁଥିବା । ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନ ମଧ୍ୟ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା କେଡ଼େ ଖୁସୀହୋଇ ଆମ ସହିତ ଏକତ୍ର ବାଟ ଚାଲୁଛନ୍ତି ବୋଲି ଅନୁଭବ ହେଉଥିବ । ଚାରିଶହ ଶିକ୍ଷା-କେନ୍ଦ୍ରର ଏକ ଅଭିନବ ଏହି ସେନାବାହିନୀ, – ପରିଚାଳକ, ଶିକ୍ଷକ ଏବଂ ଅଭିଭାବକ, – ଏଠାରେ ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସୁହୃତ୍, ସହଗାମୀ । ପରସ୍ପରକୁ ପରସ୍ପରର ଅନୁପୂରକ ବୋଲି ମଣିପାରିଲେ ସିନା ଆମେ ସେହି ଜଣେ ଦିବ୍ୟଜନନୀଙ୍କର ସନ୍ତାନ ବୋଲି ନିଜକୁ ଅନୁଭବ କରିପାରିବା । ଏବଂ, ତା'ପରେ ଖିଅଟିଏ ଖୋଜି ପାଇବାରେ ଆଉ ମୋଟେ ଜଣେ ଆଉ ଜଣକ ସହିତ କଳହ କରିବାର ପ୍ରୟୋଜନ ହିଁ ରହିବ ନାହିଁ ।

ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋ'ର ନମସ୍କାର ।ଇତି ।

ତା ୨୧.୧୨.୦୬

(ପ୍ରାପ୍ତି : ବାଛୋଳ ଶ୍ରମଶିବିର, ଡିସେମ୍ବର ୨୦୦୬)

❖ ❖ ❖

- ୧୭ -

ଏଥର ମେଳର ଅପାଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ତତଲା ଜାଗା ରାଉରକେଲାରେ ଏଥରର ଷାଣ୍ମାସିକ ଆମର ମେଳଟା । ପାହାଡ଼ ସେପଟେ ତତଲା ଇସ୍ପାତ କାରଖାନାଟି ଏବଂ ଏହି ବସତିପଟଟାରେ ତତଲା ଦୈନନ୍ଦିନ ସଂସାରଟିର ମଣିଷ-ସମୁଦାୟଟି । ସାରା ଭାରତବର୍ଷର ସବୁ କୋଣ ଓ ଅନୁକୋଣରୁ ମଣିଷ ସେଠାରେ ଆସି କାମ କରୁଛନ୍ତି । କଳକୁ ସାଧ କରୁଛନ୍ତି ଏବଂ ଦେଶର ବିକାଶ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ସହଯୋଗ କରିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସୁଦୀର୍ଘ ପଚାଶ ବର୍ଷ ହେଲା ।

କଳ ଆଉ ମଣିଷ ଭିତରେ ଲଢ଼େଇ ନୁହେଁ, କଳ ଏବଂ ମଣିଷ ଭିତରେ ସହଯୋଗ । ଏହି ପୃଥିବୀକୁ ନେଇ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର କେତେ ନା କେତେ ସ୍ୱପ୍ନ ଏବଂ ସଦିଚ୍ଛା ସହିତ ଏହି କଳ ଅର୍ଥାତ୍ କୌଶଳର ସହଯୋଗ । ସେହି ସହଯୋଗରୁ ହିଁ ସଭ୍ୟତା, – ଏବଂ ସଭ୍ୟତାର ଫସଲକୁ ଯଥାସମ୍ଭବ କଲ୍ୟାଣର ନାନା କ୍ଷେତ୍ରରେ ଭୁଞ୍ଜି ପାରିବା ନିମନ୍ତେ ନାନା ଭଳି ସଂସ୍କୃତି । ସଭ୍ୟତା ହେଉଛି ହାତଗୁଡ଼ିକ ଏବଂ ସଂସ୍କୃତି ହେଉଛି ହୃଦୟ । ହୃଦୟ ମଥାଟାକୁ ନିଜ ପଥର ସହଯୋଗୀ ସହଯାତ୍ରୀ ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରିଛି । ଆମେ ମୋଟେ କୌଣସି ଭାବପ୍ରବଣତାରେ ଏବଂ ଭ୍ରମରେ ପଡ଼ି ହୃଦୟକୁ ମଥା ଏବଂ ହାତଗୋଡ଼ମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ମର୍ଯ୍ୟାଦା ରହିଥିବା ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଅଲଗା ବା ଖାସ୍ ପଦାର୍ଥ ବୋଲି କହିବା ନାହିଁ ଟି ! ହୃଦୟ ଆଗ ଓ ତା' ପଛେ ଯାଇ ଏହି ହାତ ଅଥବା ଗୋଡ଼ ବୋଲି କହିବା ତ ତଥାପି ଅଧିକ ନିର୍ବୋଧତା ହେବ । ନାଇଁ, ନାଇଁ, – ହୃଦୟ ଓ ହାତ ମଧ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ବୁଝାମଣା ଅର୍ଥାତ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସହଯୋଗ । ତାହା ହିଁ ଆସୁଥିବା ସେହି ଅଧିକ ଚେତନାଯୁକ୍ତ ଆମ ପୃଥିବୀଟିରେ ସର୍ବପ୍ରଥମ ସତ୍ୟରୂପେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ହେବ । ଏବଂ ତେଣୁ, ଆମର ଏହି ମେଳଗୁଡ଼ିକୁ ମାଧ୍ୟମ କରି ଆମେ ଚାଲ ଏଇଦିନୁଁ ହିଁ ସେହି ପ୍ରୟୋଗଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଦେବା ।

ଓଡ଼ିଶାରେ ସମ୍ଭବତଃ ଅଧିକ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ସହିତ ଏହି ରାଉରକେଲା ହେଉଛି ଏକମାତ୍ର ସହର ପରି ସହର । ସତକୁ ସତ ଗୋଟିଏ ସହର ଅନୁରୂପ ଯୋଜନା ସହିତ ତିଆରି ହୋଇଛି ଏବଂ ଅଳ୍ପ ବହୁତ ସେହି ମୁତାବକ ଗଢ଼ି ଉଠିଛି । ସମ୍ଭବତଃ ସେହିପରି କିଛି କାରଣରୁ ରାଉରକେଲା ଆସିଲେ ମୋତେ ସବୁଥର ଭାରି ଖୁସୀ ଲାଗେ । କେଡ଼େ ସହଜରେ ଅନୁଭବ ହୋଇଥାଏ ଯେ, ଏଠାରେ ପଡ଼ିଶା ଭିତରେ ଭାଇଚାରା ମହଜୁଦ୍ ହୋଇ ରହିଥାଏ, – ଦେଶର ଯେକୌଣସି ଅଞ୍ଚଳରୁ ଆସିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିବେଶୀ ପଣଟିଏ ଖୁବ୍ ରହିଥାଏ । ଆଉ ଗୋଟାଏ କଥା, ଯାହା ସବୁଥର ସବାଆଗ କେଡ଼େ ଆଖିଦୃଶିଆ ହୋଇ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ, ପ୍ରାୟ ପ୍ରତ୍ୟେକ ପରିବାରର ହତାରେ କିଛି କିଛି ଜାଗାଥାଏ ଏବଂ ସେଥିରେ ଘରର ସମସ୍ତଙ୍କର ହାତ ବାଜି ବଗିଚାଟିଏ ସମ୍ଭବ ହୋଇଆସିଥାଏ । ମଣିଷର ହୃଦୟ ଏବଂ ହାତ ଏକ ସହଜ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ଏକାଠି ହୋଇ ଯେ ପରିବାର ଆମ ସାନ ସଂସାରଟିକୁ ଘର ଆଗରେ ବଗିଚାଟିଏ ସୃଜି ପାରିବାର ପ୍ରେରଣା ଯୋଗାଇ ଦେଇଥାନ୍ତି, ରାଉରକେଲାରେ ମୋର ସେହି କଥାଟିର ଏକ ଚାକ୍ଷୁସ ଅନୁଭବ ହୋଇଯାଏ ।

ରାଉରକେଲା, ଇନ୍ଦ୍ରବତୀ, କୋଲାବନଗର, ରାଜଗାଙ୍ଗପୁର – ଏହିପରି ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର କେତୋଟି ରହିଛନ୍ତି, – ଯେଉଁଠି କି ଆମ ପିଲାମାନେ ଖାଲି ପିଲା ଭଳି ହିଁ ଦିଶନ୍ତି । ଇଏ ଓଡ଼ିଆ, ସିଏ ଅଣଓଡ଼ିଆ, ଏଇଟିର ଘର ଅନ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଜିଲ୍ଲାରେ, ଏପରି କହିବାର ଓ ଏପରିକି ଭାବିବାର ଅବକାଶ ବି ନ ଥାଏ । ମୁଁ ଯେତେଥର ରାଉରକେଲାରେ ଥିବା ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରକୁ ଯାଇଛି, ସବୁବେଳେ ପିଲାମାନଙ୍କର କ୍ଲାସ୍ ନେଇଛି । ସେଇଟି ସତକୁସତ ଏକ ଅନନ୍ୟ ଅଭିଜ୍ଞତା । ଶିକ୍ଷାଦାନର ମାଧ୍ୟମଟା ସିନା ଇଂରାଜୀ, କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ନିଜ ଭାଷାମାନ ହେଉଛି ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର । ଥରେ ସେଠି ବୀଣାଅପାଙ୍କ ସହିତ ସଂସ୍କୃତ ପଢ଼ାଇବାକୁ ଯାଇ ଦେଖିଲି, ପିଲାମାନେ ହଠାତ୍ ଗୋଟାଏ ଅଜ୍ଞାତ କୁଳଶୀଳକୁ ସମ୍ମୁଖରେ ଦେଖିବାରୁ ଖୁବ୍ ଗମ୍ଭୀର ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । କେମିତି ଆରମ୍ଭ କରିବି ଭାବୁଛି, ହଠାତ୍ ବୁଦ୍ଧିଟିଏ ପାଇଗଲି । ପିଲାଙ୍କର ନାଆଁ ପଚାରିଲି । ପ୍ରତ୍ୟେକ ପିଲା ନାଆଁ କହୁଥାଏ ଏବଂ ମୁଁ ତା'ର ନାଆଁକୁ ତା' ନିଜ ଘର ଭାଷାର ଅକ୍ଷରରେ ବ୍ଲାକ୍‌ବୋର୍ଡ଼ ଉପରେ ଲେଖି ଦେଉଥାଏ । ସେମାନଙ୍କୁ

ସତେଅବା ସପ୍ତାଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ପରି କ'ଣ ଗୋଟାଏ ଦେଖୁଥିବା ପରି ଲାଗୁଥାଏ । ଏବଂ, ପୂରା ଘରଟା ବୁଲି ଆସିବା ବେଳକୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଆଉ କାହାର ଜୁ' ଅଛି ଶାନ୍ତ, ନୀରବ ଏବଂ ଗମ୍ଭୀର ମୁହାଁକରି ରଖିବ । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସତେ ଯେପରି ସେମାନଙ୍କର ତାଙ୍କରି ମୂଳକରୁ ଆସି ତାଙ୍କ ପାଖରେ ପହଞ୍ଚି ଯାଇଥିବା ଠିକ୍ ତାଙ୍କରି ବାଗିର୍ ପୁଷି ବିଲେଇଟିଏ ବା ଭାଲୁ ପିଲାଟିଏ ପରି କିଛି ଅନ୍ଦାଜ୍ କରି ନେଇଥାନ୍ତି । ହଁ, ମୋତେ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ମୁଁ କେଡ଼େ ସହଜରେ ଗୋଟାଏ ଗଡ଼ ହିଁ ଜୟ କରି ନେଇଥିବା ପରି ଅନୁଭବ ହେଉଥାଏ ।

ହଁ, ମାଆ, ଆମ ପାଇଁ ଭାରତବର୍ଷର ଯେଉଁ ମାନଚିତ୍ରଟିକୁ ତିଆରି କରି ଦେଇଛନ୍ତି, ମୁଁ ସେଇଟିକୁ ହିଁ ସେତେବେଳେ ପ୍ରକୃତରେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ କରି ପାରୁଥିଲି । ହଁ, ଆପଣମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣି ବି ସାରିବେଣି ଯେ ମାଆ ନିଜେ ହିଁ ରାଉରକେଲା ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ଏକ ନାମକରଣ କରି ଦେଇଥିଲେ ।

ସେହିଠାରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ସମସ୍ତେ ଦଶଦିନ ଏହି ଶ୍ରମଶିବିରରେ ଏକାଠି ରହିବେ, ଦୁଃଖ ସୁଖ ହେବେ, ପରସ୍ପରଠାରୁ ଅସଲ ବଳଗୁଡ଼ିକୁ ତାହାରିଦ୍ୱାରା ପାଇବେ । ପୁରୁଣା ଓ ନୂଆ ଏକାଠି ଘାଣ୍ଟି ହୋଇଯିବେ। ଶୃଙ୍ଖଳା ନାମରେ ଆଗରୁ ଆଦୌ କିଛିହେଲେ ଖାତାରେ ଲେଖାହୋଇ ରହି ନ ଥାଏ । ପଣ୍ଡା କିମ୍ବା ପ୍ରତିହାରୀ ମଧ୍ୟ କେହି ନଥାନ୍ତି । ତଥାପି ଗୋଟିଏ ଅନୌପଚାରିକ ଖୁସୀର ଡୋର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଏକତ୍ର ବାନ୍ଧିକରି ରଖିଥାଏ ।

ଗତ ଦୁଇବର୍ଷ ମଧ୍ୟରେ ସୁହୃତ୍ ପ୍ରକାଶନୀ ତରଫରୁ ତିନୋଟି ବହି ବାହାରି ସାରିଲାଣି । ସତକୁସତ ମାଆ, ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକତାର ଯୋଗ ଏବଂ ବୀର ଯୋଦ୍ଧା କରି । ଅନେକେ ଇତି ମଧ୍ୟରେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପଢ଼ି ବି ସାରିବେଣି । ଆମେ ପରସ୍ପରର କତିରୁ ଆହୁରି ଅଧିକ କତିକୁ ଆସିବା ଏବଂ ଏପରି ଭାବରେ ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିବା ଯେ, ଯେକୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଆପଣାଠାରୁ ଫାଙ୍କିଦେଇ ବୁଲିବା ନାହିଁ,– ଆମେ ଚୋର ହେବା ନାହିଁ କିମ୍ବା ପୋଲିସ୍ ହେବାନାହିଁ, ପରସ୍ପରକୁ ବୁଝିବା, ପରସ୍ପରକୁ ବଳ ଦେବା । ଏକ ଅନ୍ୟ ମେଳ ହୋଇ ତିଆରି ହେବାରେ ଲାଗିଥିବା । ଆମର ପାଠଚକ୍ର ଓ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ମାନଙ୍କରେ ତା'ପରେ ଆଉ ଜଣେ ଆଉ ଜଣକୁ ବାଟକୁ ଆଣିବା ନିମନ୍ତେ ଆଦୌ କୌଣସି ମାମଲତକାରି କରିବାକୁ

ପଢ଼ିବ ନାହିଁ । ଆମ ଭିତରେ ଏପରି ଖାସ୍ ହୋଇ କେହି ରହିବେ ନାହିଁ, ଯିଏକି ଖାଲି ବୋଲ ବତାଇବେ, ଆମ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମେଳଟି ସକାଶେ କାନଫୋଡ଼ା ତଥା ବ୍ରତଘର ଲାଗି ଭଲଦିନଗୁଡ଼ିକୁ ବାଛିବେ ଏବଂ ବାକି ଅନ୍ୟମାନେ ତାହାକୁ ମାନିଦେବେ । ହଁ ସମସ୍ତେ ବାଟ ଚାଲିବେ,– ବାଟ ଚାଲିଲେ ସିନା ନିଜର ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକ ଦ୍ୱାରା ବାକି ଆଉସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉପକୃତ କରିବେ ।

ତିନୋଟି ଯାକ ବହିକୁ ଆମେ କେବଳ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ଭାବରେ ନୁହେଁ, ମେଳରେ ବସି ମଧ୍ୟ ପଢ଼ିବା । ମେଳରେ ବସି ଆଲୋଚନା କରିବା । ସେଥିରେ ଲେଖା ହୋଇଥିବା କଥାମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ଅକାଟ୍ୟ ବୋଲି ଗ୍ରହଣ କରିବାନାହିଁ । ମୂଳତଃ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ହିଁ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ ଏକ ନିଜସ୍ୱ ଅନ୍ତରଙ୍ଗତା ସହିତ ବୁଝି ବି ପାରିବା । ଓଡ଼ିଶାରେ ତିନୋଟିଯାକ ବହିର ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରସାର ହେବ, ତାହା ହେଉଛି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ଦାୟିତ୍ୱ । ତେବେ ଯାଇ ସକଳ ଅର୍ଥରେ ଆବଶ୍ୟକ ଅଧିକ ବିତର୍କ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବ ହେବ । କେହି ତୁଚ୍ଛା ପଣ୍ଡିତ ରହିବେ ନାହିଁ ଅଥବା କେହି ନିଜକୁ ନିରକ୍ଷର ବୋଲି ମାନି ବି ନେବେନାହିଁ ।

ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ମୋର ବହୁତ ବହୁତ । ଇତି ।

ତା ୧୮.୦୫.୦୭

(ପ୍ରାପ୍ତି : ଯୋଗମନ୍ଦିର, ରାଉରକେଲା ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୨୦୦୭)

❖ ❖ ❖

- ୧୮ -

ଭାଇ ଅପା ସମସ୍ତଙ୍କୁ,

ରୁପ୍ରା ଗାଆଁଟି ସହିତ ପ୍ରଥମ ପରିଚୟ କ୍ରମେ ପନ୍ଦରବର୍ଷ ହୋଇସାରିବଣି । ଗୋଟିଏ ଅଧ୍ୟୟନ ଶିବିରରେ ସେଠାରେ ଆମେ ପୂରା ପାଞ୍ଚଦିନ ଥିଲୁ । ଅନାଦିଭାଇ ଆମ ସହିତ ଦୁଇଦିନ ରହିଥିଲେ । ସେତେବେଳେ ସେଠା ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ନଥିଲା । ସେହିଦିନଠାରୁ ରୁପ୍ରା ମୋ'ର ଗୋଟିଏ ବନ୍ଧୁ ଗାଆଁରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଇଛି ।

ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ମଧ୍ୟ ସମାନ ତେଇଶିବର୍ଷ ପୂରିଲା । କେମିତି ଆରମ୍ଭ ହେଲା ଏବଂ କିଭଳି ଏବେଯାଏ ମଧ୍ୟ ଚାଲିଛି, ଚିନ୍ତା କଲେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହିଁ ଲାଗୁଛି । ପୂରା ବିଶ୍ୱାସ ହୋଇଯାଉଛି ଯେ, ସୂତାଟିଏ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି,– ଯାହାକି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବାନ୍ଧି ରଖିଛି । ଉଭୟ ବାହାରେ ଏବଂ ଭିତରେ । ଭିତରେ ଓ ବାହାରେ । ହେଡ୍ କ୍ୱାଟର ନାହିଁ, ରଜା ମନ୍ତ୍ରୀ ନାହାନ୍ତି,– ସାନ ବଡ଼ ଭେଦ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ ।ଏବଂ, ଆମେ ଗୋଟିଏ ପରେ ଆଉଗୋଟିଏ ବର୍ଷ ଅତିକ୍ରମ କରି ସାରା ରାଜ୍ୟଟା ଖେଦି ଆସିଲୁଣି । ସେହି ପୁରୁଣା ଧାରାରେ ଅଥଚ ପୁରୁଣା ସହଜତାରେ ଶ୍ରମ ଓ ଅଧ୍ୟୟନ । ଏବଂ ରାତିରେ ମୁକ୍ତ ଆଲୋଚନା । ମୋଟେ ପଘା ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ । ପଘାମାନଙ୍କୁ ଖୋଲିଦେଲେ ମଣିଷମାନେ କ'ଣ ପ୍ରକୃତରେ ପରସ୍ପର ପାଖକୁ ଲାଗି ଆସନ୍ତି, – ଏଇଟା ନିଶ୍ଚୟ ଜଣେ ଚତୁର ଭଗବାନଙ୍କର ଏକ ଖାସ୍ ନିୟମ ହୋଇଥିବ ।

ପଛକୁ ଅନାଇବା ବେଳକୁ ଭଳି ଭଳି କଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି । ଆମେ ଯେତେବେଳେ ଗୋଟିଏରୁ ଦୁଇଟି ଏବଂ ଦୁଇଟିରୁ ତିନୋଟି ଏହିପରି ଶିବିରରେ ଏକାଠି ହେଲୁ, ସେତେବେଳେ ଏପରି ଗୋଟିଏ ଖାତା ବାହାରର କାର୍ଯ୍ୟ ହେଉଥିବାର ଦେଖି ପ୍ରବୀଣମାନେ ଆମ ଆଡ଼କୁ ସତେଅବା ବଲବଲ କରି ଅନାଇବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲେ । ଆମ ବେକରେ କୌଣସି ମାଳା ନଥିବା ଦେଖି ମାଳୀ ପିନ୍ଧିଥିବା ସେମାନେ ହୁଏତ କେଉଁଠି କ'ଣ ହାତଛଡ଼ା ହୋଇଯାଉଛି ବୋଲି ଭାବି ଅଶ୍ୱସ୍ତି ଅନୁଭବ କରିଥିଲେ । ନିଜର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଏବଂ ପାଠଚକ୍ରମାନଙ୍କରୁ ଶିକ୍ଷକ ତଥା ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଏହି ନୂଆ ଭିଆଣଟାରେ ଯୋଗଦେବାକୁ ମନା କରାଗଲା । ତଥାପି ଯେତେବେଳେ କେହି ଆସିଲେ, ସେମାନେ ଏଠୁ ଫେରିବାପରେ ସେମାନଙ୍କୁ କେଡ଼େ ଛଦ୍ମମରେ 'ପୋଖରୀ ଖୋଳା ଭୂତ' ବୋଲି କୁହାଗଲା । କଥାଟି ମୋ' କାନକୁ ଆସିବାପରେ ମୁଁ କ'ଣ ପାଇଁ ବହୁତ ପୁଲକିତ ଭାବରେ ପ୍ରପତ୍ତିଙ୍କର ସମ୍ପାଦନାରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବା 'ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାପତ୍ର' ପାଇଁ 'ପୋଖରୀ ଖୋଳା ଭୂତ' ଶୀର୍ଷକରେ ଲେଖାଟିଏ ଲେଖି ପ୍ରପତ୍ତିଙ୍କୁ ଦେଇଥିଲି ଏବଂ ସିଏ ମଧ୍ୟ ସେଇଟିକୁ ଉକ୍ତ ପତ୍ରିକାରେ ବାହାର କଲେ । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ଖୁସୀଟାଏ ହେଲା, ଯେତେବେଳେ ବାବାଜୀ ମହାରାଜ ଆମର ଏହି ଅଭିନବ ପ୍ରୟାସଟିର ଶୁଭକାମନା କରି ଆମ ପାଖକୁ ଏକ ଆର୍ଶୀବାଦପତ୍ର ମଧ୍ୟ ପ୍ରେରଣ କରିଥିଲେ ।

ହଁ, ଏହି ମେଳଟି ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର, ଆମେ ସମସ୍ତେ ଏଥିଲାଗି ଦାୟୀ । ଆମେ ପ୍ରକୃତରେ କୋଉ ରଜା ବା ରାଣୀଙ୍କର ହାତୀ କେଜାଣି, ଜଙ୍ଗଲରେ ଥିଲେ ତାଙ୍କରି ନଅରରେ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କରି । ଭାବିଲେ, ସତକୁସତ ନିଜକୁ କେତେ ପବିତ୍ର ଅର୍ଥାତ୍ କେଡ଼େ ଭାଗ୍ୟଶାଳୀ ବୋଲି ଲାଗେ । ପରସ୍ପର ଆଡ଼କୁ ଅନାଇଲେ କେଡ଼େ ଆପଣାର ବୋଲି ଲାଗେ । କେତେ କେତେ ମତ, କେତେ ନା କେତେ ପ୍ରକାରର ଦୃଷ୍ଟିକୋଣ । ସେଗୁଡ଼ିକୁ ପରସ୍ପର ପାଖରେ ପ୍ରକାଶ କରିଦେଇ ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ହିଁ ଲାଭବାନ୍ ହୋଇଛୁ । ଏପରି ଗୋଟିଏ ମାର୍ଗ ପ୍ରକୃତରେ ଅଛି, ଯେଉଠାରେ କି ଭଲି ଭଲି ଯାତ୍ରୀ ବାଟ ଚାଲୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସେହି ଗୋଟିଏ ତାରାକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ ରଖି ଚାଲୁଛନ୍ତି । ଧନ୍ୟ ସେହି ତାରାଟିକୁ କହିବା, ଯାହାକି ଅଶେଷ ବୈଚିତ୍ର୍ୟରେ ଏହି ଧରଣୀ ଉପରେ ଆମକୁ ତଥାପି ଗୋଟିଏ ଆରୋହଣରେ ଆଣି ଏକତ୍ର କରିଛନ୍ତି,– ଏବଂ ଆହୁରି ଅଧିକ ବଡ଼ କଥାଟି ହେଉଛି, ଯାବତୀୟ ଅର୍ଥରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ମଣ କରି ନେଉଛନ୍ତି । ବନ୍ଧୁ କହିଲ, ଏଥର କହିଲ, ପରମ ସୁହୃତ୍‌ରୂପୀ ସିଏ ଆମ ଭିତରେ ଅଛନ୍ତି ନା ଆମ ବାହାରେ ରହିଛନ୍ତି ?

ତେଣୁ, ମୋଟେ ସଙ୍କୁଚିତ ହୋଇ ରହି ଯିବାନାହିଁ । ନିଜକୁ ମୋଟେ ଅଳପ ବୋଲି ଧରିନେଇ ଶଙ୍କିତ ବି ହେବା ନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସବାଆଗ ଛିଦ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖୁଥାନ୍ତି, ସେମାନେ ନିଜ ଭିତରର କେଉଁ ଛିଦ୍ର ବା କ୍ଷୁଦ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାର ଦାରୁଣ ଦୁର୍ଭାଗ୍ୟର ବଶବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ହିଁ ନିଶ୍ଚୟ ସେପରି କରନ୍ତି । ଆମେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ସର୍ବୋତ୍ତମଟିକୁ ଦେଖିବା । ଏବଂ ଏହି କ୍ଷେତ୍ରରେ ପ୍ରକୃତ ରହସ୍ୟଟି ହେଉଛି ଯେ, ଆପଣା ଭିତରେ ମଧ୍ୟ ସର୍ବୋତ୍ତମଟିକୁ ଠାବ କରି ବାଟ ଚାଲୁଥିଲେ ଯାଇ ଅନ୍ୟର ସର୍ବୋତ୍ତମ ଗୁଡ଼ିକୁ କେଡ଼େ ସହଜରେ ଦେଖିପାରିବା । ଏବଂ, ତା'ପରେ ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ଉଭୟ ଆରୋହଣ ଓ ଅବତରଣ ଖୁବ୍ ସହଜ ହୋଇଯିବ । ସବୁକିଛି ପୂରା ପାଖହୋଇ ଆସୁଥିବ ।

ତୁମେ ସମସ୍ତେ ମୋ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ଗୁଣ୍ଡାଏ ଗୁଣ୍ଡାଏ ଅଧିକ ଭାତ ଖାଇବ । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋର ବହୁତ ବହୁତ କହି ପଠାଉଛି । ଇତି ।

(ପ୍ରାପ୍ତି : ରୁପ୍ରା ଶ୍ରମଶିବିର, ଡିସେମ୍ବର ୨୦୦୭)

❖ ❖ ❖

- ୧୯ -

ଅପା ଭାଇ ସ୍ନେହର ସମସ୍ତେ,

ଓଡ଼ିଶାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗଶିକ୍ଷାର ପ୍ରୟୋଗଟି ଆମ ସହର ଗୁଡ଼ିକରେ ହିଁ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଥିଲା । ସବାଆଗ ଭୁବନେଶ୍ୱର ଏବଂ ତା'ପରେ ପୁରୀ, ସମ୍ବଲପୁର, କଟକ ଏବଂ ବ୍ରହ୍ମପୁର । ସମ୍ଭବତଃ ଅଷ୍ଟମଟି ଏକ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଖୁବ୍ ମନେ ଅଛି, ସ୍ୱୟଂ ପ୍ରପତ୍ତି ମଧ୍ୟ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇଯାଇଥିଲେ । କିନ୍ତୁ ଖୁସୀ ବି ଖୁବ୍ ହୋଇଥିଲେ । ତା'ପରେ ହାଉଆଟା ମାଡ଼ିଗଲା, ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇଥିଲା । ଯାହା ହୋଇଥାନ୍ତା, ତାହାହିଁ ହେଲା । ଏବେ ତ ଏଗୁଡ଼ିକର ସଂଖ୍ୟା ସେହି ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ହିଁ ଶହେରୁ ପଞ୍ଚାନବେ ବା ଆହୁରି ବେଶୀ । ଆମର ଶ୍ରମଶିବିର ଗୁଡ଼ିକ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟାରେ ସହର ଅଥବା ଗାଆଁ କେଉଁଠାରେ ହେଉଛି, ଆମେ ହିସାବଟିଏ କରି କହି ଦେଇପାରିବା । ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାରେ ସହର କହିଲେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରକୃତରେ କେତୋଟା ବା ରହିଛି । ଆମ ରାଜଧାନୀ ସମେତ ତଥାକଥିତ ସବୁ ସହରରେ ଅଧିକ ସଂଖ୍ୟକ ମଣିଷ ଏବେ ମଧ୍ୟ ଗ୍ରାମବାସୀ । ସହରର ବୋଲି ଭାବି କିଞ୍ଚିତ୍ ବିଶେଷ ମାୟାରେ ସେମାନେ ଏଇଟାକୁ କିମ୍ବା ସେଇଟାକୁ ନକଲ ସିନା କରୁଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଭାରି ଧରା ପଡ଼ିଯାଉଛନ୍ତି । ଆତ୍ମାଟା ଯାଇ ସେଇଠି, ଏବେ ମଧ୍ୟ ଘର ଡିହଟି ଯେଉଁଠି । ଲୋଭମାନେ କେତେମନ୍ତେ କେତେଟା ଅନ୍ଦାଜିଆ ସହରିପଣରେ ସିନା ଲାଖି ଯିବାରେ ମଣ ହୋଇ ରହିଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ଆମ ଭାବନାଡ଼ୀମାନେ ଗାଆଁରେ ରହିଛନ୍ତି ।

ହଁ, କ୍ରମେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ହିଁ ଆମ ପ୍ରୟୋଗମାନେ ପ୍ରସାରିତ ହେବାକୁ ଲାଗିଗଲେ । ପ୍ରୟୋଗଗୁଡ଼ିକରେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ସୁଲଭ ସମସ୍ୟାମାନ ଆସି ପହଞ୍ଚିଥିଲେ, ସହରାଞ୍ଚଳର ପ୍ରୟୋଗଗୁଡ଼ିକରେ ସହରସୁଲଭ ନାନା ବୈମନସ୍ୟ ଆମକୁ ସେଇ ଆରମ୍ଭରୁ ହିଁ ବିଚଳିତ କରିଥିବା ପରି । ତେଣୁ ଅତୁଆମାନେ ମଧ୍ୟ ଆହ୍ୱାନ ଦେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ମୁଁ ଦେଖିଛି, ବନ୍ଧୁ ପ୍ରପତ୍ତି ମଧ୍ୟ ବେଳେ ବେଳେ ସେଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ସାମୟିକ ଭାବରେ ବିଚଳିତ ହୋଇପଡ଼ିଛନ୍ତି । କେଉଁସବୁ ଥାନରୁ ଏକ ସମସ୍ୟାର ସମାଧାନ ଲାଗି ସଂପୃକ୍ତ ବନ୍ଧୁମାନେ ପ୍ରପତ୍ତିଙ୍କ ପାଖରେ

ଆସି ପହଞ୍ଚୁଛନ୍ତି ଏବଂ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଯାଉଥିବା ସମୟରେ ସିଏ କେତେଥର ଏପରି ସଂଶୟଟିଏ ବ୍ୟକ୍ତ କରି ମଧ୍ୟ ଯାଇଛନ୍ତି – ନା, ସେଠାରେ ଆଉ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଚାଲିପାରିବ ନାହିଁ । ମୁଁ ଯାଉଛି ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝାଇ ଦେବି ଯେ ସେମାନେ ଆଉ ଆଗକୁ ନଯାଇ ସଂସ୍ଥାଟିକୁ ବନ୍ଦ କରି ଦେବେ । ଅନେକ ସମୟରେ ଖୁବ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଅନୁମାନ କରିଛି ଯେ ସିଏ ନିଜେ ମଧ୍ୟ ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାର ଉଚିତ୍ ପ୍ରୟୋଗ ହୋଇପାରିବ ବୋଲି ଯଥେଷ୍ଟ ପ୍ରତ୍ୟୟ ସର୍ବଦା ରଖି ପାରୁ ନ ଥିଲେ ଏବଂ ଫେରିଆସି ସିଏ ସବୁବେଳେ କହୁଥିଲେ ଯେ, ନାଇଁ, ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ଭାଙ୍ଗିଲା ନାହିଁ, ରହିଗଲା । ପ୍ରତ୍ୟେକ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଭଳି ଭଳି ସବୁ ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡ଼ିବ ବୋଲି ଆଶଙ୍କା କରିବାର ପ୍ରାୟ ସ୍ପଷ୍ଟ କେତେ କେତେ ଅବସର ଆସି ପହଞ୍ଚୁଛି । ତଥାପି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଭୁଷୁଡ଼ି ପଡିନାହିଁ ।

ଖୁବ୍ ଅନୁଭବଟିଏ ମିଳୁଛି ଯେ, ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନେ ଏହି ଯାବତୀୟ ଭରସା ତଥା ଭରସାଶୂନ୍ୟତାର ମାଧ୍ୟମରେ ଆମକୁ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଯୋଗ୍ୟ କରି ନେଇଛନ୍ତି । ଆମକୁ ଅର୍ଥାତ୍, ଅପାଭାଇମାନଙ୍କୁ, ଏବଂ ଏପରି କଥାଟିଏ ମଧ୍ୟ କହିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହେଉଛି ଯେ, ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ଏପରି ଅଧିକତର ପରିମାଣରେ ଘଟୁଛି, ଅଧିକ ଚାକ୍ଷୁଷ ଭାବରେ ଘଟୁଛି । ଆମର ଏହି ପ୍ରୟୋଗ ପୀଠମାନଙ୍କୁ ତ କେତେ ଆସୁଛନ୍ତି ଓ କେତେ ଚାଲିଯାଉଛନ୍ତି । ଚାଲିଯିବାର ସ୍ପଷ୍ଟତଃ କାରଣମାନ ମଧ୍ୟ ରହିଛି । ଉକ୍ତ କାରଣଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ପରୀକ୍ଷା କରି ଦେଖାଯାଇପାରେ । ଖୁବ୍ ଅନୁମାନ କରି କୁହାଯାଇ ବି ପାରିବ ଯେ, ସହରାଞ୍ଚଳରେ ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକରୁ ଯିଏ ଚାଲି ଯାଉଛନ୍ତି ତଥା ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରୁ ଯେଉଁମାନେ ଯାଉଛନ୍ତି, ଦୁହିଁଙ୍କର ଯିବାର ଧରଣଟାରେ କିଛି ଫରକ ରହିଛି । କାରଣମାନଙ୍କରେ ମଧ୍ୟ ଫରକ୍ ରହିଛି । ପୁନଶ୍ଚ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଛାଡ଼ିବା ପରେ ସେହି ଦୁଇବର୍ଗର ଅପାଭାଇ କ'ଣ ଆଉସବୁ ଆଦରି ସଂସାରର ବାଟଟିକୁ ଚାଲିବାର ଉପାୟମାନ କରୁଛନ୍ତି, ସେଥିରେ ମଧ୍ୟ ଫରକ ରହିଛି । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାର ସେହି ଗୋଟିଏ ବୃତ୍ତ ଭିତରେ ରହିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଚାରିପାଖରେ ଅନୁକୂଳ ଓ ପ୍ରତିକୂଳ ପରିସ୍ଥିତିମାନଙ୍କରେ ତଥାପି ଯଷ୍ଟିମାନଙ୍କର ଆଶ୍ରା ନେଇ ହେଉଥିବା ଉଦ୍ୟମର ଚରିତ୍ର ମଧ୍ୟରେ ମଧ୍ୟ ସହର ଓ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ଭିତରେ ବେଶ୍ କୌତୁକପୂର୍ଣ୍ଣ ତଥା ଆଗ୍ରହୋଦ୍ଦୀପକ କେତେ କେତେ ଫରକ ଅବଶ୍ୟ ରହିଥିବ । ସାରା ଭାରତବର୍ଷରେ

ଏକାଧିକ କାରଣ ଓ ଅକାରଣ ହେତୁ ଗାଆଁଟା ସହରର ଅନୁକରଣ କରୁଛି । ସହରଟା ମଧ୍ୟ ମଉକା ପାଇବାମାତ୍ରକେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳକୁ ବୋଲ ବତାଉଛି ।

ଏବଂ ଆମ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରୟୋଗରେ ଆମେ ଅନେକେ କାର୍ଯ୍ୟତଃ ସେହିପରି କିଞ୍ଚିତ୍ ଝମେଲାରେ ଯାଇ ପଡ଼ିଯାଉଛୁ କି ? ଆମ ଅପାଭାଇମାନେ ଗାଆଁରେ ଜନ୍ମ ହୋଇଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଯୋଗ୍ୟତାସୂଚକ ଉଚ୍ଚପାଠଗୁଡ଼ିକୁ ସେହି ସହରୀ ନକ୍ସାଟି ଅନୁସାରେ ଆୟତ୍ତ କରିଛନ୍ତି ଏବଂ ଗାଆଁରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିବା ଆମର ଗୁରୁଜନ ଓ ପ୍ରବନ୍ଧକମାନେ ମଧ୍ୟ ଗାଆଁମାନଙ୍କରେ ଜନ୍ମଗ୍ରହଣ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନଙ୍କ ନିଜ ବୁଝିବା ଅନୁସାରେ ସହରୀ ଅନ୍ଦାଜଗୁଡ଼ିକ ଅନୁସାରେ ପାକଳ ଓ ମଣ ହୋଇଛନ୍ତି । ତେଣୁ, ପ୍ରାୟ ଯାବତୀୟ ନିଷ୍ଠାରେ ସେହି ସହରସ୍ଥ ଗୁଳାମାନଙ୍କୁ ଆଣି ଆମେ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଏହି ପ୍ରୟୋଗ କେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ମଡ଼ାଇ ଦେବାର ହୁଏତ ସାଧୁଚେଷ୍ଟାମାନ କରିଆସୁଛୁ । ଏକାଧିକ ସମସ୍ୟାର ମୂଳ ନିଦାନମାନ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ସେହିପରି କୌଣସି ଅସହଜତା ହେତୁ ଦେଖାଦେଉଛି କି ? ଶିକ୍ଷା ଘାବରେଇ ଯାଉଛି, ହୁଏତ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକତା ବି ଘାବରେଇ ଯାଉଥିବ । ଆମ ମେଳମାନଙ୍କରେ ଆମେ ପୂର୍ଣ୍ଣ ସଦ୍‌ଭାବଯୁକ୍ତ ଭାବରେ ଇଚ୍ଛାକଲେ ନିଶ୍ଚୟ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିପାରନ୍ତେ, ଏବଂ ଓଡ଼ିଶାର ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳରେ ହିଁ ଅଧିକାଂଶତଃ ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନେ ଯେ ସ୍ଥାପିତ ହୋଇଛନ୍ତି, ତାହାହିଁ ଆମର ଯାବତୀୟ ଚର୍ଚ୍ଚାକୁ ଖୁବ୍ ବଳ ଯୋଗାଇ ଦିଅନ୍ତା । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାର ଅସଲଗୁଡ଼ିକ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ଯାହା, ସହରାଞ୍ଚଳ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେଇଆ । ତେଣୁ, ଆମେ ଯୋଉ ଅଞ୍ଚଳରେ ଥାଉ ଓ ତେଣୁ ସେହି ଅଞ୍ଚଳଟିକୁ ଅଧିକ ଭଲ ଭାବରେ ଜାଣିଛୁ ବୋଲି ଅନୁଭବ କରୁଥାଉ ପଛକେ, ଏକ ଆରେକଠାରୁ ବହୁତ କିଛି ଶିକ୍ଷା କରପାରିବା ଓ ଏକ ଆରେକକୁ ବହୁଭାବେ ପୁଷ୍ଟ କରିପାରିବା ।

ସେହି ପ୍ରଥମ କାଳରେ ଶିକ୍ଷାର ଆମର ଏହି କ୍ଷେତ୍ରଟିରେ କେତେ ବାଧାମାନ ରହିଥିଲା ଏବଂ କେତେ କ'ଣ ଅକଳ ବି ଲାଗୁଥିଲା । ବାବାଜୀ ମହାରାଜା ଆମକୁ ଦମ୍ଭ ଦେଇ ସବୁବେଳେ ଆମ କେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ତଥାପି ବଢୁ ବୋଲି କହୁଥିଲେ । କହୁଥିଲେ, ସଂଖ୍ୟାଟା ଆଗ ଶହେକୁ ଛୁଉଁ । ତେବେ ବହୁତ କଥାକୁ ବଳ ମଧ୍ୟ ପାଇଯିବ । ସରକାର ମଧ୍ୟ ଆପଣାଆଡୁ ଆମ ପାଖକୁ ଆସିବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ସେହି ସଂଖ୍ୟା ଚାରିଶହକୁ ଅତିକ୍ରମ କରି ସାରିଲାଣି । ବାଧାମାନେ

ଅଛନ୍ତି, କିନ୍ତୁ ବଳମାନେ ବି ବଢ଼ିଛନ୍ତି । ଅବଶ୍ୟ ଗୋଟାଏ କିଛି ଘଟୁଛି ବୋଲି ପ୍ରତ୍ୟୟ ବଢୁଛି, ବେଳେବେଳେ ଖୁବ୍ ମନେ ହେଉଛି ଯେ ଗୋଟାଏ ବଡ଼ କାରଣରୁ ବେଳେବେଳେ ଆମ ଭିତରର ପ୍ରୟାସର ସୂତାଟି ଦୁର୍ବଳ ହୋଇଗଲା ପରି ମନେ ହେଉଛି । ଆମର ଅସଲ ଭୂମିଟି ହେଉଛି ଏକ ମେଳ । ଆମ ପାଠଚକ୍ର ଗୋଟିଏ ମେଳ, ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ, ମେଳ । ସାଧନାର ଯାବତୀୟ ଉଦ୍ୟମ ତଥା ଆସ୍ପୃହାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆଗ ସେହି ମେଳଟି । ଆଗରୁ ହିସାବଟା ଅନୁସାରେ ଆଗ ବ୍ୟକ୍ତିଟା ଥିଲା । ସଙ୍ଗଟାକୁ ତ୍ୟାଗ କରି ପାରିଲେ ଯାଇ ସିଦ୍ଧି ପାଇଁ ଏକ ନିର୍ଭରଯୋଗ୍ୟ ଅନୁକୂଳତା ମିଳିଯାଉଥିଲା ମାତ୍ର, ଆମେ ଧର୍ମତଃ ମେଳହୋଇ ବାଟକାଢ଼ିବା, ମେଳ ହୋଇ ସମସ୍ୟାମାନଙ୍କର ସମାଧାନ କରୁଥିବା । ଗୋଟିଏ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ମେଳ । ତେଣୁ, ଦେବାରେ କାତରତା ନାହିଁ କିମ୍ବା ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ କାତରତା ନାହିଁ । ମେଳ ପାଇଁ ଅଧିକ କାମରେ ଲାଗିବା ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ଯାବତୀୟ ତଥାକଥିତ ବ୍ୟକ୍ତିଗତ ପ୍ରସ୍ତୁତି ଅର୍ଥାତ୍, ଯୋଗ୍ୟତାର ଅର୍ଜନ । ଏଥି ସକାଶେ ସମ୍ଭବତଃ ଗୋଟିଏ ଅଲଗା ପ୍ରକାରର ଶୃଙ୍ଖଳା ଅର୍ଥାତ୍ ଇଚ୍ଛୁକତା, ଯାହା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ଆପଣାକୁ ମିଳାଇ ଦେଖେ । କାହାକୁ ଅନ୍ତତଃ ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ଦେଖାଇବାର ଇଚ୍ଛା ପୋଷଣ କରି ଆଗକୁ ଖାସ୍ ଉଗଡଗ ହୋଇ ଚାଲିଯିବାର କୌଣସି ଉତ୍ସାହ ଦେଖାଏ ନାହିଁ । ଆମର ବୃହତ୍ତର ସମାଜରେ ଏଇଟା ଏବେ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ ବେଶୀ ସମ୍ଭବ ହୋଇପାରି ନାହିଁ । ପରସ୍ପର ପାଖରେ ପ୍ରାୟ ଜବର ହୋଇ ରହିଥିବା ଦୂରତାବୋଧ, ଆମକୁ ପ୍ରକୃତରେ କେଡ଼େ ଦରିଦ୍ର ଏବଂ ବଞ୍ଚିତ କରି ନ ରଖିଛି !

ଆମେ ମାନିନେବା ନାହିଁ । ନିଜ ଉପରେ ଏବଂ ପରସ୍ପର ଉପରେ ବିଶ୍ୱାସ ରଖିଥିବା । ଏବଂ, ସକଳ ସଂକୋଚ ସତ୍ତ୍ୱେ ସେଇଟି ଯେପରି ଆଜି ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରିବ, ସେଥିଲାଗି ଇଚ୍ଛୁକ ହୋଇରହିଥିବା । ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ଆମେ ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରର ଉପାୟ ମଧ୍ୟ ଅବଲମ୍ବନ କରିପାରିବା, ଯାହାଦ୍ୱାରା କି ଆମ ପରସ୍ପର ଭିତରେ, ବ୍ୟକ୍ତି ବ୍ୟକ୍ତି ତଥା ବିଦ୍ୟାଳୟ ବିଦ୍ୟାଳୟ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅସଲ ଭାବସୂତ୍ରଗୁଡ଼ିକ ବଳ ଏବଂ ସମର୍ଥନ ଲାଭ କରି ପାରୁଥିବ । ଅନେକ ସମୟରେ ନିଜ ବିଦ୍ୟାଳୟଗୁଡ଼ିକରେ ଆମେ କେଉଁ ଚପଳତାର ଫାଶରେ ପଡ଼ିଯାଇ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ନିବୁଜ ଦ୍ୱୀପ

କିମ୍ବା ଦୁର୍ଗ ଭଳି କରିରଖିବାର ବୁଦ୍ଧିମାନ କାହିଁକି କରୁକେଜାଣି ? ଏହି ଏତେ ଶହ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ନାନା ଭଳି ପରିବେଶରେ ରହିଛନ୍ତି, କେତେ କେତେ ବିଶେଷ ସୁବିଧା ଓ ବିଶେଷ ଅସୁବିଧାମାନଙ୍କ ଭିତରେ ସତେ ଅବା ନୟାନ୍ତ ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି । ଆମ ପିଲାମାନେ ବି କ'ଣ ଗୋଟାଏ ପ୍ରକାରର ? ସେମାନେ ତ କେତେ ପ୍ରକାରର ପରିବାରମାନଙ୍କରୁ ଆମ ପାଖକୁ ଆସିଛନ୍ତି; କେତେ କେତେ ଥାକ ଏବଂ କେତେ କେତେ ଗରଜ, ଠିକ୍ ଆମର ଏହି ଗାଆଁ ଏବଂ ଆମର ତଥାକଥିତ ସହରଗୁଡ଼ିକ ପରି । ନାନାବିଧ ସଙ୍କୋଚ ଓ ଦୂରତାବୋଧର ନାନା କାରଣ ଏବଂ ଅକାରଣହେତୁ ସେହି ଥାକ ତଥା ଗରଜମାନେ, ଠାକୁରମାନଙ୍କର ବରାଦ ହେତୁ ମୋଟେ ନୁହେଁ । ଆମେ ଅଗତ୍ୟା ସ୍ୱୀକାର କରି ନେଉଥିବା କେତେ ନା କେତେ ପରମ୍ପରା ଓ ଅପରମ୍ପରା ଆମକୁ ବଡ଼ ଖଣ୍ଡିଆ କରି ରଖିଛନ୍ତି। ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଆମର ନିମିତ୍ତ କରି କ୍ରମେ ସାକାର ହୋଇ ଆସିବାର ସେହି ପ୍ରଥମ ସମୟରୁ ହିଁ ଏହି ଯାବତୀୟ କଥାମାନେ ଆମ ବିଚାରକୁ ଆସିଛନ୍ତି, ସମାଧାନମାନେ ମଧ୍ୟ ଦିଶି ଦିଶି ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଥରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ରାଜୀରେ କଥା ହେଲା ଯେ ଗୋଟିଏ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପିଲାଏ ଆଉ ଏକ ବିଦ୍ୟାଳୟର ପିଲାଙ୍କ ଘରେ ଯାଇ ଗୋଟିଏ ସପ୍ତାହ ରହିବେ । ଏକା ଶ୍ରେଣୀର, ତେଣୁ ପ୍ରାୟ ଏକା ବୟସର । କେତେ ଜାଗାରେ ଉତ୍ସାହୀ ଭାଇଅପା ଆରମ୍ଭ ବି କରି ଦେଇଥିଲେ । ଏଠା ପିଲା ସେଠା ସ୍କୁଲକୁ ଯିବେ ଓ ସେଠା ପିଲା ଏଠା ସ୍କୁଲ୍‌ରେ ପଢ଼ିବେ । ରାତିରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପରିବାରରେ ସାମିଲ ହୋଇ ରହିବେ । ପରବାରର ଜଣେ ହୋଇ ରହିବେ । କିଛି ଦିନ ପରେ ନିଜର ଅନୁଭବଗୁଡ଼ିକୁ ଲେଖିକରି ନିଜର ବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଶୁଣାଇବେ । ମେଳରେ ବିଦ୍ୟାଳୟର ସବୁପିଲା ଥିବେ, ଭାଇଅପା ଥିବେ, ଅଭିଭାବକମାନେ ମଧ୍ୟ ଥିବେ । ଏହି ଅବସରରେ ଥରେ ଏପରି ଘଟିଥିଲା ଯେ ଏହି ଅଦଳବଦଳ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମରେ ମୁସଲମାନ ପିଲାଟିଏ ଥିଲା । ସିଏ ଯାଇ ଅନ୍ୟ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଯେଉଁ ପିଲାଟି ଘରେ ସପ୍ତାହେ ରହି ଆସିଲା, ସେହିପରି ସେଠା ପିଲାଟି ବି ଏଠାକୁ ଆସି ସାତଦିନ ତା'ଘରେ ରହିପାରିଲା । ଖିଆପିଆ, ଧର୍ମ ଓ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ପୂର୍ବସଂକୋଚ ଆଦୌ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ ହେଲାନାହିଁ । ଏଥିରୁ କ'ଣ କେବଳ ସେହି ପିଲାମାନେ ଶିକ୍ଷା ପାଇଲେ ? ନାଇଁ, ଅପାଭାଇମାନେ ପାଇଲେ, ଦୁଇ ସ୍କୁଲର

ଅପାଭାଇ ଶିକ୍ଷା ପାଇଲେ ଏବଂ ଦୁଇଟିଯାକ ଗାଁ ଶିକ୍ଷା ପାଇଲେ । ଖର୍ଚ୍ଚ କେବଳ ଯାତାୟତର । ପାଖ ହୋଇଥିଲେ ତ ପିଲାମାନେ ସାଇକେଲରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚି ପାରିବେ ।

ସେହିପରି ଦୁଇଟି ବିଦ୍ୟାଳୟ ଭିତରେ ଅପାଭାଇମାନଙ୍କର ସାମୟିକ ଅଦଳ ବଦଳ ହୋଇପାରିବ । ପରିସ୍ଥିତି ଅନୁସାରେ ପକ୍ଷେ, ଏକ ମାସ ଅଥବା ଦୁଇ ତିନି ମାସ । ଦୁଇ ସ୍କୁଲର ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ତ ଉତ୍ସବ ପରି ଲାଗିବ । ଆମେ ଯେ ଏହି ଅଭିନବ ଶିକ୍ଷାନୁଷ୍ଠାନିକ ପ୍ରୟାସଟିରେ ମୋଟେ ଏକାକୀ ନୋହୁଁ, ସେଇଟିର ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଅନୁଭବ ମିଳିବ । ସଂପୃକ୍ତ ବହୁତଙ୍କର ବହୁ କୃପଣତାକୁ ଭାଙ୍ଗିଦେବ । ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଖୁବ୍ କଉତୁକିଆ ଲାଗିବ । ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରେ ନୂଆ ଜଣେ ଭାଇ ବା ଅପାଙ୍କର ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ଅଧ୍ୟୟନର ବିଷୟଗୁଡ଼ିକରେ ନୂଆ ଗବାକ୍ଷ ଖୋଲିଯିବ । ସେହି ନୂଆଜଣକ ଭଲ ଗୀତ ଜାଣିଥିବେ, ଖେଳପଡ଼ିଆରେ ଅଧିକ ଉତ୍ସାହ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରୁଥିବେ କିମ୍ବା କେତେ ନୂଆ ଗପ ମଧ୍ୟ ତାଙ୍କ ପେଢ଼ୀଟି ଭିତରେ ରହିଥିବ । ସଂପୃକ୍ତ ଅପାଭାଇମାନଙ୍କର ଜଳାଶୟଟା କଦାପି ଆଉ ସେତିକି ଆୟତନର ହୋଇ ରହିବ ନାହିଁ । ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରେ ନିଦ ଭାଙ୍ଗିଦେବ । ହଁ, ସେତେବେଳେ ଏହି ଦ୍ୱିତୀୟ କ୍ଷେତ୍ରରେ ମଧ୍ୟ କାର୍ଯ୍ୟତଃ କିଞ୍ଚିତ୍ ଅବଶ୍ୟ ହୋଇଥିଲା । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କର ସଂଖ୍ୟା ବୃଦ୍ଧି ପାଇବା ସହିତ ପ୍ରୟୋଗଟି ନିଶ୍ଚୟ ଅଧିକ ସହଜ ହୋଇ ଯାଇଥାଆନ୍ତା । କିଛି ଔପଚାରିକ ଅସୁବିଧା ଦେଖାଦେବା ପରି ଲାଗିଲା ପରା ! ମାତ୍ର, ଅସୁବିଧା ତ ସର୍ବଦା ରହିଛି ।

ତେର ବର୍ଷ ତଳର ସତ ଘଟଣାଟିଏ ମନେପଡୁଛି, ସେତେବେଳେ ମୋଟେ ପନ୍ଦର ବା କୋଡ଼ିଏଟି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଥିଲା । ବନ୍ଧୁ ପ୍ରପତ୍ତି ଥରେ ସଂପୃକ୍ତ ପରିଚାଳକମାନଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବୈଠକ ଡାକିଥିଲେ । ଦୁଃଖ,ସୁଖ ଯାବତୀୟ କଥା ପଡ଼ିଥାଏ, ନିତାନ୍ତ ଅନୌପଚାରିକ ଭାବରେ ଏକ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ସହଜତା ସହିତ । ଗୋଟିଏ ବିଷୟରେ ପ୍ରପତ୍ତିଙ୍କ ସହିତ ଆଗରୁ ମୋର କଥାଟିଏ ହୋଇଥିଲା, ଏବଂ ପୂର୍ବରୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ମୁତାବକ ମୁଁ କଥାଟିକୁ ଏଠାରେ ପକାଇଲି । ଏହିପରି ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲୁ, ଆମ ଶିକ୍ଷାଳୟଗୁଡ଼ିକରେ ପୁରୁଣା ଏବଂ ନୂଆ ଉଭୟେ ଅଛନ୍ତି । ନୂଆଗୁଡ଼ିକର ଭାଇଅପାମାନେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ନୂଆ । ପୁରୁଣାମାନେ ସେମାନଙ୍କୁ ନାନାଭାବେ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବେ । ପୁରୁଣାରୁ ଜଣେ ଅପା ବା ଭାଇ ଗୋଟିଏ

ନୂଆ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ମାସ ରହନ୍ତେ ଓ ସେଠାରୁ ବଦଳରେ ଜଣେ ଆସି ପୁରୁଣାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରନ୍ତେ । ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ପରସ୍ପରକୁ ବହୁତ ଠୋସ୍ ସହାୟତା ମିଳିପାରନ୍ତା । ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କଲି, ଉପସ୍ଥିତ ଅନେକେ ସତେଅବା କେମିତି କେମିତି ହୋଇଗଲେ । ଖୁବ୍ ଲାଗୁଥାଏ ଯେ, ସେମାନେ ମୋ' ପ୍ରସ୍ତାବଟିକୁ ଉତ୍ତମ ବୋଲି ବିଚାରୁଛନ୍ତି ଓ ସେହି ଅନୁସାରେ କିଛି ହେଉ ବୋଲି ଇଚ୍ଛା ବି କରୁଛନ୍ତି, ତଥାପି ଭିତରେ କ'ଣ ସବୁ ଅମଙ୍ଗ ହୋଇ ରହିଯାଉଛନ୍ତି । ସେତିକିବେଳେ ଜଣେ କହିଲେ, ହଁ, ହେବା ଅବଶ୍ୟ ଉଚିତ । କିନ୍ତୁ ଅସୁବିଧା ମଧ୍ୟ କିଛି ରହିଛି । ତାଙ୍କ ଅନୁସାରେ ସିଏ ସର୍ବପ୍ରଥମ ଅସୁବିଧାଟିକୁ ପ୍ରକାଶ କରି କହିଥିଲେ : ଏଠା ଶିକ୍ଷକ ସେଠାକୁ ଗଲେ ଓ ସେଠା ଶିକ୍ଷକ ଏଠାକୁ ଆସିଲେ ଏହି ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସମୟଟି ପାଇଁ ବେତନ ହାରଟା ପୁଣି କିପରି ସ୍ଥିର ହେବ ! ଏହାପରେ ନିଜ ଭିତରେ ମଙ୍ଗି ପାରି ନ ଥିବା ଆଉ କେତେ ମଧ୍ୟ ସତେଅବା ଥଳ ପାଇଗଲା ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ବି ଦେଖାଗଲେ । ପ୍ରପତ୍ତି ମଧ୍ୟ ମୋତେ ସେତିକିବେଳେ କହିଥିଲେ, ଚିତ୍ତଭାଇ, ଚାଉଳ ପୂରା ପୁଷ୍ଟ ହୋଇ ନାହିଁ । ତେଣୁ, ଆମେ ଆଗକୁ ବଢ଼ିବା ନାହିଁ, ଅପେକ୍ଷା କରିବା । ତେଣୁ, ସେହି ବିଷୟରେ ସେଦିନ ଆଉ କୌଣସି ଆଲୋଚନା ହୋଇ ନଥିଲା ।

ଆମେ ହଟିଯିବା ନାହିଁ । ଅମେଳମାନେ ରହିବେ – ତଥାପି ଆମେ ପରସ୍ପରରେ କତି ହୋଇ ଆସୁଥିବା । ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ବୁଝିବାର ମାଧ୍ୟମରେ ଆପଣାକୁ ବୁଝୁଥିବା । ସେଥିରୁ ବହୁତ ବଳ ଆସିବ । ଉପରର ଦୁଇଟିଯାକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ବିଷୟରେ ଆମେ ଏହି ଶିବିରରେ ମଧ୍ୟ କଥାହେବା । ହୁଏତ ପୁନର୍ବାର ସେହି ଆଗଭଳି କିଛି ଆରମ୍ଭ କରାଯାଇପାରିବ । କାହାର କଥାକୁ ଫୋପାଡ଼ି ଦେଇ ନୁହେଁ, ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମଙ୍ଗାଇ ଅବା ଆଗ ନିଜକୁ ମଙ୍ଗାଇ ।

ପାଖଡ଼ଠାରେ ଅନୁଷ୍ଠିତ ଏହି ଶିବିର ସତକୁ ସତ ତୋଖଡ଼ ହେଉ । ଇତି ।

(ପ୍ରାପ୍ତି : ପାଖଡ଼ ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୨୦୦୮)

❖ ❖ ❖

- ୨୦ -

ସ୍ନେହର ଅପା ଏବଂ ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ଏଥର ଶିବିରଟି ପଣ୍ଡକାମାଳରେ ହେଉଛି । ଗାଆଁଟି ସହିତ ମୁଁ ଏତେ ଏତେ ମମତାଦ୍ୱାରା ବାନ୍ଧିହୋଇ ରହିଛି ଯେ ଆଗ ସେଇଠୁଁ ହିଁ ଏହି ଚିଠିଟି ଆରମ୍ଭ ହୋଇଯାଉଛି । ପଣ୍ଡକାମାଳ ସହିତ ମୋ'ର ଆତ୍ମିକ ପରିଚୟ ସେହି ଆରମ୍ଭରୁ, ୧୯୭୭ ମସିହାରୁ । ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ସେତେବେଳେ ତ ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ନ ଥିଲା । ତା'ପରେ ଆହୁରି ବହୁବାର ଯାଇଛି । ଆଖପାଖର ଆହୁରି କେତେ କୁଆଡ଼େ । ସେଠାରେ ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ହୋଇଥିବା ଆମ ଶିବିରରେ ଯୋଗ ଦେଇଛି । ପ୍ରପତ୍ତି ଥିବା ସମୟରେ ବହୁଥର କହୁଥିଲେ ଯେ, କୁଆଡ଼େ ରାତି ଅଧରେ ମଧ୍ୟ ମୋତେ ସେଠାକୁ ଯିବା ପାଇଁ କୁହାଗଲେ ମୁଁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ରାଜୀ ହୋଇଯିବି ଏବଂ ବାହାରିପଡ଼ିବି । ଏବେ ମଧ୍ୟ ମନଟା ସେହିପରି ରହିଛି ।

ଆମର ଏହି ଶ୍ରମଶିବିରରେ ବନ୍ଧୁ-ପରମ୍ପରାଟିକୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ପଚିଶ ବର୍ଷ ହୋଇଗଲା । ଆମ ଭିତରୁ କେହି ବେତଧରି ଏଇଟିକୁ ଚଳାଉନାହାନ୍ତି, ତଥାପି ସବୁ ଚାଲୁଛି । ଆମେ ସନ୍ତାନମାନେ ସମ୍ମତ ଥିଲେ ସବୁ ଖୁବ୍ ସମ୍ଭବ ଏହିପରି ହିଁ ହୋଇଯାଏ । ଯିଏ ସତକୁସତ ଚଳାଇବାର କଥା, ସେଇ ଆସି ପହଞ୍ଚିଯାଆନ୍ତି । ମୋଟେ ବୋଲ ବତାନ୍ତି ନାହିଁ, ମାତ୍ର ଦେଖନ୍ତି ଓ ଖୁସି ହୋଇଯା'ନ୍ତି । ଆମେ ପରସ୍ପର ମଧ୍ୟରେ ତା'ପରେ ତାହାଙ୍କୁ ହିଁ ଦେଖୁ, ଏବଂ ତା'ପରେ କ'ଣ ଗୋଟାଏ ସହଜ ନିର୍ଭର ପାଇଯାଉ କେଜାଣି, ପରସ୍ପରକୁ ଆଦରି ନେଉ । କିଛି ଜାଣି ହୁଏ ନାହିଁ । ସମସ୍ତଙ୍କ ସହିତ ରହିଥିବା ସମୟରେ ସିଏ ନିଶ୍ଚୟ ଆମ ସହିତ ରହୁଥିବେ, ନ ହେଲେ କାହିଁକି ଓ କିପରି ଏଡ଼େ ସହଜ ଲାଗନ୍ତି । ସହଜ ହୋଇଗଲେ ନିଜର ଜୀବନଟିକୁ ବଞ୍ଚିବା ନିମନ୍ତେ ପ୍ରକୃତରେ ଖୁବ୍ ବଳ ଆସେ । ସେହି ବଳ ସନ୍ତାନଟିଏ ହୋଇ ପାରିବାର

ବିଶ୍ୱାସ ଆଣିଦିଏ । ଦୁର୍ବଳମାନେ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟାକଲେ ମଧ୍ୟ ସନ୍ତାନ ହୋଇପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ମୋ' ଚାରି ପାଖରେ ରହିଥିବା ଅନ୍ୟ ସମସ୍ତେ ମଧ୍ୟ ଅବଶ୍ୟ ଜଣେ ଜଣେ ସନ୍ତାନ ବୋଲି ଏମାନଙ୍କୁ ମୋଟେ ପ୍ରତ୍ୟୟ ହୁଏ ନାହିଁ ।

ଆମ ଅନେକଙ୍କ ଭିତରେ ପ୍ରକୃତରେ ଦୁଇଟା 'ମୁଁ' ରହିଥାଏ କି ? ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ଆମର ପାଠଚକ୍ର ଓ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଏପରି ଭଳିକି ଭଳି କନ୍ଦଳ ଲାଗିଥାଏ କାହିଁକି ? ଆମ ନିଜ ଭିତରେ ପ୍ରାୟ କିଛି ସନ୍ତାପରେ ପଡ଼ିଥିବା ପରି ନିଜକୁ ଦୁଇ ଭାଗକରି ରଖୁଥାଉ ବୋଲି ଆମ ନିତ୍ୟ ସମ୍ପର୍କର ଏହି ସଂସାରଟିରେ ମଧ୍ୟ ଆମର ଏତେ ଏତେ ଆପଣାର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ପୂରା ବିବେକରେ ଗ୍ରହଣ କରିପାରୁନାହିଁ । ଯିଏ ଆପେ ଦୁଇ ଭାଗ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସିଏ ଅନ୍ୟମାନେ ମଧ୍ୟ ଦୁଇ ଭାଗ ହୋଇ ରହିଥା'ନ୍ତି ବୋଲି କେଡ଼େ ନିରୀହ ଭାବରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁଥାଏ । ମୁଁ ମୁଖା ପିନ୍ଧିଛି, ତେଣୁ ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ମୁଖା ପିନ୍ଧିଥିବେ । ଭାରି ଧୋକାରେ ପଡ଼ିଯାଉ, ଆମ ଦେହ ସହିତ ଘଷାଘଷି ହୋଇ ରହିଥିବା ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଧୋକାରେ ପକାଇ ରଖୁ । ଧୋକା ଖାଉ, ତେଣୁ ଧୋକା ଦେଉ; ଧୋକା ଦେଉ, ତେଣୁ ଧୋକା ଖାଉ ।

ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଯେତେବେଳେ ପାଠଚକ୍ର କିମ୍ବା ଏକ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରକୁ ଆସୁ, ସେତେବେଳେ ନିଶ୍ଚୟ ଧର୍ମତଃ ଜଣେ ସନ୍ତାନର ହିଁ ଅନ୍ତଃସ୍କରଣ ଏବଂ ଅନ୍ତଃସଂକଳ୍ପ ସହିତ ଆସିଥାଉ । ମେଳମାନଙ୍କରେ ଯୁକ୍ତହୋଇ ରହୁ । ଭାରି କତି କତି ନିଶ୍ଚୟ ଲାଗୁଥାଉ । ଆମ ଭିତରୁ କିଏ ଏ ଦାୟିତ୍ୱରେ ତ ଆଉ କିଏ ଆଉ ଗୋଟିଏ ଦାୟିତ୍ୱରେ ରହନ୍ତି । ପାଠଚକ୍ରରେ କିଏ ସମ୍ପାଦକ ଓ ଆଉ କିଏ ସଭାପତି । ଅନ୍ୟମାନେ କେବଳ ସଭ୍ୟ । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ପରିଚାଳକମାନେ ଏବଂ ଆରପକ୍ଷଟିରେ ଶିକ୍ଷକମାନେ । ପିଲାମାନେ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷ । ସେମାନଙ୍କର ଅଭିଭାବକମାନେ ମଧ୍ୟ ଏହିପରି ଭାବରେ ଆମ ସହିତ ସଂପୃକ୍ତ । ପରିଚାଳନାର ପକ୍ଷଟିରେ ମଧ୍ୟ ଥାକ ଥାକ । ସେମାନେ ବଦଳନ୍ତି । ତଥାପି, ସେମାନେ ଅନେକ ସମୟରେ ଆପେ ଏକାଧିକ ପ୍ରକାରେ ବାଉଳାହୋଇ ପଡ଼ିବା ପରି ଏପରି ଡେଣା ପ୍ରସାରି ନିଦାହୋଇ ବସିଯାଆନ୍ତି ଯେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଚାଲିଥିବା ଆମର ଖାସ୍ ଶିକ୍ଷାଟିର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ପରିମଳଗୁଡ଼ିକୁ ଭୁଲିଯାଆନ୍ତି

ଏବଂ ନିଜ ନିଜର ତଥାକଥିତ ପଦଗୁଡ଼ାକୁ ହୁଏତ ସବାଆଗ ଦେଖନ୍ତି । ସେହିମାନେ ହିଁ ସତେଅବା ସବୁ କଥା କହନ୍ତି, ନିର୍ଦ୍ଦେଶମାନ ଦିଅନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକ ପକ୍ଷଟି ସହିତ ଏକତ୍ର ବସିଥିବା ସମୟରେ ସୁଦ୍ଧା ଶିକ୍ଷକମାନେ ନୀରବ ଥାଆନ୍ତି । ଏପରିକି ଅଧ୍ୟକ୍ଷମାନେ ମଧ୍ୟ ପାଟି ଖୋଲନ୍ତି ନାହିଁ । ସେଇଥିରୁ ଯାବତୀୟ ବିପର୍ଯ୍ୟୟ ଆରମ୍ଭ ହୁଏ । ଏଙ୍କ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ପ୍ରାୟ କୌଣସି ଗରଜରେ ପଡ଼ି ନାନା ଉତ୍ପୀଡ଼ନ ସହିବାରେ ଲାଗିଥାଏ । ଗରଜରେ ପଡ଼ି ସମସ୍ତେ ମୁଖାମାନ ଲଗାନ୍ତି । ଏବଂ ଯେଉଁ ପିଲାମାନଙ୍କ ସକାଶେ ଆମର ଏହି ଯାବତୀୟ ସଂରଚନାଟି, ସେମାନେ କାହାରି ମନେ ନ ଥା'ନ୍ତି । ଅଥଚ, ଗୋଟିଏ ଶିକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରରେ ସେଇମାନେ ତ ସବା ଆଗରେ ଥାଆନ୍ତେ ।

ତେଣୁ, ଚାଲ ମୁଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଓହ୍ଲାଇ ଫିଙ୍ଗିଦେବା । ସନ୍ତାନଟିଏ ହେବା । ତୁଣ୍ଡଗୁଡ଼ିକୁ ଖୋଲିବା ଓ ଖୋଲାଇବା । ଆମ ପଦଗୁଡ଼ିକ ଅପେକ୍ଷା ଆମ ଭିତରର ସୁହୃତ୍‌ଟିକୁ ପଦାକୁ ଆଣିବା । କାରଣ, ସୁହୃତ୍‌ଟିଏ ନ ହେଲେ ସନ୍ତାନଟିଏ ମଧ୍ୟ କିପରି ହୋଇପାରିବା ? ଆମ ପ୍ରୟୋଗଟି ହିଁ ଆମକୁ ଆଗେ ଆଗେ ରହି ବାଟଗୁଡ଼ିକୁ ଦେଖାଇ ନେଉଥିବ । ଆଗ ଏହି ମେଳଟି, ଆଗ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କର ସମ୍ମୁଖରେ ଜଳୁଥିବା ଏହି ତାରାଟି । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋ'ର ବହୁତ ବହୁତ । ଇତି ।

ତା ୧୯/୧୨/୦୮

(ପ୍ରାପ୍ତି : ପଣ୍ଡକାମାଳ ଶ୍ରମଶିବିର, ଡିସେମ୍ବର ୨୦୦୮)

❖ ❖ ❖

- ୨୧ -

ଶିବିରରେ ଉପସ୍ଥିତ ସ୍ନେହର ଅପା, ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ଏଥର ଆମ ମେଳଟା ଗନାଇଲୋ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ, ସେ ସହିତ ମୁଁ ଏକାବେଳକେ ପ୍ରାୟ ମୂଳରୁ ହିଁ ସଂପୃକ୍ତ । ସେତେବେଳୁ ଆଜି ପ ସମସ୍ତେ ସବୁବେଳେ ଏକାଠି ମନେ ପଡ଼ିଯାଆନ୍ତି । ମାଉସୀ, ଜେଜେ, ର ଭାଇ ଏବଂ ଏବର ସମସ୍ତଙ୍କ ସମେତ । ସେହିପରି ପ୍ରଥମ ସମୟର ପି ସହିତ କେତେ ଥର ହଁସୁଆ ପାରିହୋଇ ସେକାନିକୁ ଯାଇଚି, ଏକାକି ସଂଗ୍ରହାଳୟଟି ସୃଷ୍ଟିକରି ରଖିଥିବା ସାହାଡ଼ାର ପାଚିଲାକୋଳି ଖାଇଛି, ଉଚ୍ଚ ଶିମିଳି ଗଛକୁ ଫୋପଡ଼ ମାରି ଶୁଖିଲା ଫଳକୁ ଭାଙ୍ଗି ତୁଳାର ଉଡ଼ାଜାହା ଆକାଶରେ ଉଡ଼ାଇଛନ୍ତି ଏବଂ ଉଦୁଉଦିଆ ଖରାବେଳେ ତାଳସଜରୁ ତା ଆଣି ମୋତେ ନିଦରୁ ଉଠାଇ ଖାଇବାକୁ ଦେଇଛନ୍ତି, ଏସବୁ କ'ଣ ପାଇଁ ରହି ନ ଥା'ନ୍ତା, ହଁ ସେହି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ନିମଛାଲି ସିଝା ପାଣିରେ ପିଲ କାଛୁ ଧୋଇଛି ଏବଂ ପିଲାଙ୍କ ପାଇଁ ପରିସ୍ରାଖାତ କରିବା ପାଇଁ ଭାଇମ ସହିତ ମିଶି ଗାଡ଼ ବି ଖୋଳିଛି ।

ଗନାଇଲୋ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ବିଷୟରେ ଯେଉଁ କଥାଟି ସବା ଆଗ ଆଖିରେ ପଡ଼ିବ, ସେଇଟି ହେଉଛି ଯେ, ସେଠାକାର ବେଶ୍ ଢେର ସଂ ପୁରାତନ ଛାତ୍ର ଓ ଛାତ୍ରୀ ହେଉଛନ୍ତି ବର୍ତ୍ତମାନର ଅନୁଷ୍ଠାନଟିର ଶିକ୍ଷକ । ପ୍ରକୃ ଖୁବ୍ ମହତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥାଟିଏ । ପରିସ୍ଥିତିଟି କେତେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନୁକୂଳ ପୁଣି କେତେ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ହୁଏତ ଅନନୁକୂଳ । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଏବେ ପାଠ ପଢ଼ ପିଲାଙ୍କ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନୁକୂଳ ଓ ପରିଚାଳନାର ବର୍ଗଟି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ଅନନୁକୂଳ । ଯେଉଁ ନିଜ ପିଲା ସମୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକୁ ଅଙ୍ଗେ ନିଭାଇଛନ୍ତି, ସେମାନେ ବଡ଼ ଉଚ୍ଚତର ଶିକ୍ଷାମାନ ଲାଭ କରିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ତଥାପି ସହଜହୋଇ ପିଲାମାନ

ସମ୍ମୁଖୀନ ହୋଇ ପାରୁଥିବେ, କମ୍ ନାକ ଟେକୁଥିବେ ଏବଂ ଅଧିକ ବୁଝୁଥିବେ । ପିଲାମାନଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ଅଧିକ ସହଜହୋଇ ଗ୍ରହଣ କରିବାରେ ବେଶ୍ ଅନୁକୂଳତା ମିଳି ଯାଉଥିବ । ପୁଣି, ଅନ୍ୟ ପକ୍ଷରେ, ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର କର୍ତ୍ତୃପକ୍ଷଟି ଯଦି ଏଠାରେ ସବୁକଥା ଏହିପରି ହେଉ ବୋଲି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଏ, ସେହି ନିର୍ଦ୍ଦେଶଗୁଡ଼ିକୁ ମଧ୍ୟ ଏହି କାଟର ଶିକ୍ଷକମାନେ ଠକ୍ କରି ସେପରି ମାନି ନିଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସିଏ ଗୋଟାଏ ଭାରି ବିଚିତ୍ର ପରମ୍ପରା । ଜଣେ କିମ୍ବା କେତେ ଜଣ ଯାହା କହିବେ, କେନ୍ଦ୍ରର ଶିକ୍ଷକମାନେ ସେହି ଅନୁସାରେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବେ । ପରିଚାଳକ ନିୟମ ଠିକ୍ କରିଦେବେ, ଶିକ୍ଷକକୁଳ ନିୟମଗୁଡ଼ିକର ପାଳନ କରିବେ । ଆହୁରି ବିଚିତ୍ର ମଧ୍ୟ ଲାଗେ, ଯେଉଁଠାରେ ଏହି ପରିଚାଳନାର ପକ୍ଷଟି ହିଁ ଉଚିତ ଗୁଳାଗୁଡ଼ିକର ନିର୍ଦ୍ଧାରଣ କରିଦିଏ, ସେଠାରେ ପ୍ରାୟ ସର୍ବତ୍ର ସେହି ପରିଚାଳକମାନେ କେବେହେଲେ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ପାଠ ପଢ଼ାଇ ନ ଥା'ନ୍ତି । କେତେକ ସ୍ଥଳରେ ତ ସେମାନେ ଆପେ ଅର୍ଥଦେଇ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟିକୁ ସମ୍ଭବ କରିଥା'ନ୍ତି ଏବଂ ତେଣୁ କର୍ତ୍ତା ବୋଲାନ୍ତି । ଶିକ୍ଷା ସେତେବେଳେ ଉଚିତ୍ ଧାରାରେ ଚାଲେ, ଯେତେବେଳେ ସେଠାରେ ସେପରି କୌଣସି ସାହୁକାରୀ ଅପସଂସ୍କାରର ଉପଦ୍ରବ ନଥାଏ । ସେଠାରେ ନେତୃତ୍ୱ ଥାଏ । ନେତା ବି ଚାଲୁଥାଏ, ନେତା ବି ଜଣେ ଶିକ୍ଷକହୋଇ ରହିଥାଏ । ସମସ୍ତେ ଏକାଠି ବସନ୍ତି, ଆଲୋଚନା କରନ୍ତି, ନିଜ ନିଜର ମତ ଦିଅନ୍ତି । ଏବଂ, ଏକ ସ୍ୱାଭାବିକ ପାରସ୍ପରିକତାର ବୁଝାମଣାରେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ସଂସାରଟି ଚାଲେ । ଏଣୁ, ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା କେନ୍ଦ୍ରରେ ଶିକ୍ଷାଲାଭ କରିଥିବା ଛାତ୍ରଛାତ୍ରୀ ଯେତେବେଳେ ଶିକ୍ଷକତା-କରି ସେଠାକୁ ଆସନ୍ତି, ସେଠାରେ ପାରିବାରିକତା ହିଁ ଅଧିକ ରହିଥାଏ ଏବଂ ତାହା ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ସମଗ୍ର ଜୀବନରେ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଫଳିତ ହୁଏ । ସେଠାରେ ନିଜକୁ କର୍ତ୍ତାବୋଲି ଭାବୁଥିବା ପରିଚାଳକବୃନ୍ଦ ଅବଶ୍ୟ ବହୁତ ଆତ୍ମନୈରାଶ୍ୟର ସମ୍ମୁଖୀନ ହେଉଥିବେ । ପରାଜିତ ପ୍ରାୟ ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ ।

କେତେମାସ ତଳେ ଜଣେ ଭଉଣୀ ଆସି ମୋ' ସହିତ କଥା ହେଉଥିଲେ । କୌଣସି ଗୋଟିଏ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର କେତେ କେତେ ରାଜକୀୟ ନିର୍ମାଣ ତଥା ପ୍ରସାରଣର ନକ୍ସାରେ ପୂରା ମସଗୁଲ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ମନେ ହେଉଥା'ନ୍ତି । ଏକାବେଳେକେ କେତେଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଭବ୍ୟ ଯୋଜନାମାନ । ପୁଣି, ଅନର୍ଗଳଭାବରେ ଏସବୁକୁ ମାଆଙ୍କର କାର୍ଯ୍ୟ ବୋଲି ମୋତେ ବୁଝାଇବାରେ

ଲାଗିଯାଇଥା'ନ୍ତି । ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ମୁଁ ମଝିରେ ଥରେ କରି ପଚାରିଦେଲି, ଅପା, ଆପଣ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ପ୍ରକୃତରେ କେଉଁ ବହିଟିକୁ ମୂଳରୁ ଶେଷଯାଏଁ ପଢ଼ିଛନ୍ତି ? ଭଉଣୀ ହଠାତ୍ ଅତମତ ହୋଇଗଲାପରି ଅଟକିଗଲେ ଏବଂ କହିଲେ, ମୁଁ 'ମାଆ' ବହିଟିକୁ ପଢ଼ିଛି । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ଆଉ କିଛି କହିଲି ନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ଭାବୁଥିଲି, ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ଅନ୍ତତଃ କେତୋଟି ମୁଖ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ଅଧ୍ୟୟନ ନକରି ଆମେ 'ମାଆ' ବହିଟିକୁ ବସ୍ତୁତଃ ପୁଣି କିପରି ବୁଝିପାରିବା ?

କେତେବର୍ଷ ତଳେ ଆମର ଏଠା ଏକ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟରେ ଥିବା ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ପାଠଚକ୍ରରେ ମୋତେ ଡାକିଥାଆନ୍ତି । 'ସାବିତ୍ରୀ' ବିଷୟରେ ମୁଁ କିଛି କହେ ବୋଲି ସମସ୍ତେ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରକାଶ କରିଥିଲେ । ଖୁବ୍ ମନେପଡୁଛି, ସେଠାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଶିକ୍ଷକଗଣଙ୍କୁ ସବାଆଗ ଦୁଇଟି ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରି ମୁଁ ପ୍ରସଙ୍ଗଟିକୁ ଆରମ୍ଭ କରିଥିଲି । 'ଆମେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର 'ଦିବ୍ୟ ଜୀବନ' ଗ୍ରନ୍ଥଟିକୁ ଆଗ ପାଠ କରି ନ ଥିଲେ 'ସାବିତ୍ରୀ' ମହାକାବ୍ୟକୁ ବୁଝିପାରିବା କି ?" ସମସ୍ତେ ନାହିଁ ବୋଲି ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ । 'ସାବିତ୍ରୀ' ଗ୍ରନ୍ଥଟି ପାଠ ନ କରି 'ଦିବ୍ୟ ଜୀବନ' ପାଠ କରିବାରେ ସେପରି କୌଣସି ଅସୁବିଧା ହେବକି ?' ମୋ'ର ସେହି ଦ୍ୱିତୀୟ ପ୍ରଶ୍ନଟିର ମଧ୍ୟ 'ନା' ବୋଲି ଉତ୍ତର ଦେଇଥିଲେ । ଏବେ ଆମ ଶ୍ରୋତାମାନେ 'ସାବିତ୍ରୀ' ବିଷୟରେ ହିଁ ଆଗ ଭାଷଣଟିଏ ଶୁଣିବାଲାଗି ଆଗ୍ରହ କରୁଛନ୍ତି । ଏବଂ, ହୁଏତ ସେହି ଅନୁସାରେ ପ୍ରାୟ ଏକ ପିଛିଲ ପ୍ରତିଆଗ୍ରହରେ ବକ୍ତାମାନେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ଭବି ଆସିଲେଣି। ଆମ ସଭାଦିରେ 'ସାବିତ୍ରୀ'ର ଆବୃତ୍ତି ଦ୍ୱାରା ସତେଅବା ଆମ ବୁଝିଲାଭଳି ଏକ ମଙ୍ଗଳାଚରଣ କରାଯାଉଛି । ଜାଗାଏ ଜାଗାଏ ପୁଣି କାବ୍ୟଟିର ଅହୋରାତ୍ର ପାରାୟଣ କରାଯାଉଛି । ସତେଅବା ଆମ ରସାକାଙ୍କ୍ଷୀମାନଙ୍କର ପ୍ରୀତ୍ୟର୍ଥେ । ଆମ ଆପଣାର କ'ଣସବୁ ଆପ୍ୟାୟନ ନିମନ୍ତେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କୁ ଅବସରଟିଏ ପରି ବ୍ୟବହାର କରାଯାଉଛି । କିନ୍ତୁ, ହେ ବନ୍ଧୁମାନେ, ଆପଣାକୁ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଅବସର ରୂପେ ରାଜି କରାଇ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ସ୍ୱୀକୃତ ସେହି ଅନ୍ୟଭଳି ପୃଥିବୀ ସମ୍ଭାବନାକୁ ଆମ ଜୀବନର ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ କରାଇ ଆଣିବାର ଦୀକ୍ଷାଟିଏ ମଧ୍ୟ ଆମେ ପୁଣି କେବେଯାଇ ଗ୍ରହଣ କରିବା ?

ଆମର ବକ୍ତାମାନଙ୍କୁ ଶୁଣୁଥିବାବେଳେ, ମୁଁ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ହିଁ ଭାବିବାକୁ ଆରମ୍ଭକରେ ଯେ, ସେମାନେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଓ ମାଆଙ୍କର ହୁଏତ କୌଣସି ଗୋଟିଏ

ବହିକୁ ଆରମ୍ଭରୁ ଶେଷଯାଏଁ ପାଠ କରିନାହାନ୍ତି । ତେଣୁ, ସେମାନଙ୍କର ଫୁଟ ଆଣି ଦେଉଥିବା କୌଣସି ଭାବପ୍ରବଣତାରେ ହିଁ ବକ୍ତାମାନେ କେବଳ ନିଜର କଥାମାନ କହୁଛନ୍ତି । ପ୍ରାୟ ଏକ ଅନ୍ୟ ଆପ୍ୟାୟନରେ ଆପଣାକୁ ଏବଂ ଆପଣାର ଶ୍ରୋତାମାନଙ୍କୁ ମୋହିତ କରି ରଖିବାକୁ ସବୁକିଛି ବୋଲି ଧରି ନେଇଛନ୍ତି । ଆମର ଏହି ନାନା ମେଳରେ ଏକାଧିକ ପ୍ରସାଦର କାରଣ ହେଉଛନ୍ତି । ଯେଉଁଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଆପଣାକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି, ସେଠାରେ ସମ୍ଭବତଃ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ପ୍ରତ୍ୟେକକୁ ଧରା ପକାଇଦେବାକୁ ସବୁବେଳେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥା'ନ୍ତି । ତାହାରି ଫଳରେ ଦୂରତା, ପରଚର୍ଚ୍ଚା ତଥା ବହୁବିଧ ଉଗ୍ରମନ୍ୟତା ଏବଂ ହୀନମନ୍ୟତା । ସବୁ ଥାକ ଥାକ, – ତେଣୁ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ଭୟଙ୍କର, ନେତୃତ୍ୱ ଦେବାର ହୁଏତ ସାହସ ହିଁ ନାହିଁ । ସବୁଠାରୁ ବଡ଼ ରହସ୍ୟଟା ହେଉଛି ଯେ, ଯେଉଁଠାରେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ହିଁ ସର୍ବନିୟାମକ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେଠାରେ ଉପରୁ ତଳଯାଏ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ନିଜ ନିଜର ଥାନରେ ଆପଣାକୁ ଜଣେ ଜଣେ କର୍ତ୍ତାବୋଲି ମନେ କରୁଥା'ନ୍ତି ଏବଂ, ଯେଉଁଠି ନେତୃତ୍ୱ ପ୍ରକୃତରେ ସବାଆଗରେ ପରିମଳ ହୋଇ ରହିଥାଏ, ସେଠାରେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ସବାଆଗ ନିଜର ଦାୟିତ୍ୱ ବିଷୟରେ ସଚେତନ ଏବଂ ସଚଳ ହୋଇ ରହିଥା'ନ୍ତି । ପୂରା ମେଳଟି ଭିତରେ ଆପଣାକୁ ଦେଖୁଥାଆନ୍ତି । ତେଣୁ ଅଧ୍ୟୟନ, ଏକାଠି ବସି ଅଧ୍ୟୟନ,- ଅଧ୍ୟୟନ ସହିତ ଆଲୋଚନା । ଏଇଥିରୁ ହିଁ ନିଶ୍ଚୟ ସୂତ୍ରଟି ବାହାରିବ, ଯାହାକି ଆମକୁ ଆମ ଜୀବନରେ, ଆମେ ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ବ୍ରତଟି ବିଷୟରେ ଅଧିକରୁ ଅଧିକ ଜାଗରୂକ କରି ଦେଉଥିବ । ଏକ ବ୍ରତ ଲାଗି ଯୋଗ୍ୟ ହେବା, ତାହାହିଁ ତ ଯେକୌଣସି ବ୍ରତର ପାଳନ କରିବାର କ୍ଷେତ୍ରରେ ସବାମୂଳ କଥାଟି । ଅଧ୍ୟୟନ ଦ୍ୱାରାହିଁ ଆମେ ପରସ୍ପରର ଅଧିକ ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହେବାର ସୁରାଖମାନ ପାଇଯିବା । ଏବଂ, ନିକଟବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥିବା ମନୁଷ୍ୟମାନେ କଦାପି ଖେଣ୍ଟାଖେଣ୍ଟି ହେବାକୁ, ଆଉ ଜଣକୁ ଭୁଲ ବୋଲି ଦେଖାଇ ନିଜକୁ ପୂରା ସ୍ୱଚ୍ଛ ବୋଲି ପ୍ରମାଣ କରିବାକୁ ମୋଟେ ମନକରନ୍ତି ନାହିଁ । ସେମାନେ କେବେହେଲେ ଘର ଭାଙ୍ଗନ୍ତି ନାହିଁ। କୌଣସି ଘର ମୋଟେ ଆପେ ଆପେ ଭାଙ୍ଗିଯାଏ ନାହିଁ । କୌଣସି ଘର ଭାଙ୍ଗିଯାଉ ବୋଲି ଆମ ଠାକୁରମାନେ ମଧ୍ୟ ଇଚ୍ଛା କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ ଭାଙ୍ଗି ଯାଆନ୍ତୁ ବୋଲି ମଧ୍ୟ ସେହି ଠାକୁରମାନେ କାହିଁକି ଇଚ୍ଛା କରିବେ । ଆମ ଭିତରେ ଆମକୁ ଏକାଠିବାନ୍ଧି ସୂତାଟିଏ ନ ଥିଲେ ସିନା ଘରଟି ନାନା ଅନ୍ୟ କୋଳାହଳ ଦ୍ୱାରା ବିପନ୍ନ ହୋଇ ରହିଥାଏ । ଏବଂ ତଦ୍ଦ୍ୱାରା ଆମ ପିଲାମାନେ ହିଁ ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କଷ୍ଟ ପାଆନ୍ତି, ସବୁଠାରୁ ଅଧିକ କ୍ଷତିଗ୍ରସ୍ତ ହୁଅନ୍ତି । ସତେଅବା ପିଲାମାନଙ୍କ ପ୍ରତିହିଁ ଆଗ ଆପଣାର କର୍ତ୍ତବ୍ୟଗୁଡ଼ିକୁ ଏଡ଼ି ରହିବାଲାଗି ହିଁ ଆମେ ପରସ୍ପର ଭିତରେ ବହୁ ଗୋଳ ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ଅଧିକ ମନ ଦେଇଥାଉ ।

ମଝିରେ ମଝିରେ ଆମର ଏହି ଶିକ୍ଷା ଘରର ବିଭିନ୍ନ ପର୍ବ ପାଳନର ଅବସରରେ ବକ୍ତା ଓ ଅତିଥିମାନେ ଆସନ୍ତି । ସେମାନେ ବହି ଘୋଷି ଆସିଥିବା ପରି କେତେ କ'ଣ କରନ୍ତି । ଯେଉଁଗୁଡ଼ିକରେ ବିଶ୍ୱାସ କରୁ ନ ଥା'ନ୍ତି, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ବନାଇ ବୁନାଇ ଖୁବ୍ କହନ୍ତି । ସେମାନେ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବହିକୁ ହୁଏତ ମୂଳରୁ ଶେଷଯାଏ ଆଦୌ ପାଠ କରି ନ ଥାନ୍ତି । ଆମକୁ ଖୁବ୍ ମୁଗ୍ଧ କରନ୍ତି । ଆମେ ମାତ୍ର ସେତିକି ଭୋଜନରେ ଆଦୌ ରହିଯିବା ନାହିଁଟି ! ଆମେ ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ଆଲୋଚନା ଦ୍ୱାରା ଆପଣାକୁ ସର୍ବଦା ହିଁ ନିଜକୁ ତଥା ପରସ୍ପରକୁ ନୂଆ ନୂଆ ନେତ୍ରଗୁଡ଼ିକୁ ଯୋଗାଇ ଦେଇପାରୁଥିବା । ଅର୍ଥାତ୍ ବୃଦ୍ଧିଲାଭ କରୁଥିବା । ମୋଟେ ସ୍ଥାଣୁହୋଇ ରହିଯିବା ନାହିଁ ।

ଶ୍ରମଶିବିରର ଭୂତଟାକୁ ଦେଖୁଁ ଦେଖୁଁ ପଚିଶି ବର୍ଷ ପୂରିଗଲା । ଭୂତମାନଙ୍କର ଏହି ଘରଟାରେ କେହି ସଭାପତି ନାହାନ୍ତି, ସମ୍ପାଦକ ନାହାନ୍ତି । ମାମଲତକାର କେହି ନାହାନ୍ତି । ଏବଂ, ଖୁବ୍ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସୂତାଟିଏ ସବୁବେଳେ ରହିଛି । ଯେଉଁମାନେ ମାମଲତକାରୀମାନ କରି ଖୁସୀ ପାଆନ୍ତି, ସେମାନେ ଏଣେ ଆଦୌ ମନ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ସତେଅବା ନିଜ ନିଜର ଅଧାତ୍ମ ଭିତରେ ନିରାପଦ ହୋଇ ରହିବାକୁ ହିଁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଆନ୍ତି ।

ଶ୍ରମଶିବିରର ଆପଣମାନଙ୍କୁ ମୋ'ର ବହୁତ ବହୁତ । ଇତି ।

(ପ୍ରାପ୍ତି : ଗନାଇଲୋ ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୨୦୦୯)

❖ ❖ ❖

- ୨୨ -

ଶ୍ରମ ଶିବିରର ଅପାଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ବେଶ୍ କେତେ ବର୍ଷ ତଳର କଥା । ପ୍ରଥମ ଥର ପାଇଁ ଅଯୋଧ୍ୟା ଯାଇଥାଏ । ଆଗରୁ ସ୍ଥିର ହୋଇଥିବା ଏକ କାର୍ଯ୍ୟକ୍ରମ ଅନୁସାରେ ମୁଁ ମିତ୍ରପୁର ବସ୍‌ଷ୍ଟାଣ୍ଡ୍‌ରେ ଯାଇ ଓହ୍ଲାଇପଡ଼ିଲି । ଅଯୋଧ୍ୟାଯାଏ ଆସିବା ପାଇଁ ସେଠାକୁ କେହି ଆସିବାର କଥା ଥିଲା । ବସ୍‌ରୁ ଓହ୍ଲାଇ ମୁଁ କାହାରିକୁ ଦେଖିବାକୁ ପାଇଲି ନାହିଁ । ପଚାରି ବୁଝିଲି ସେଠାରୁ ଅଯୋଧ୍ୟା ଅଳପ ବାଟ ହେବ । ତେଣୁ, ଆଉ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ବାହାରି ଯାଇଥିଲି, ଏବଂ ବାଟ ଭୁଲି ଯାଇଥିଲି । ଆକାଶରେ ମେଘ ଘୋଡ଼ାଇ ରହିଥାଏ । ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ ବର୍ଷା ବି ମାଡ଼ି ଆସିଥିଲା । ମୁଁ ଓଦା ସରସର ହୋଇ ପ୍ରାୟ ବେଳ ବୁଡ଼ି ଆସିଲା ସମୟକୁ ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ପହଞ୍ଚିଲି ଏବଂ ବନ୍ଧୁମାନଙ୍କୁ ଅବାକ୍ କଲି ।

ସେତେବେଳେ ସେଠାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଆରମ୍ଭ ହୋଇ ନଥାଏ । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟିଏ ଆରମ୍ଭ ହେବା ପରେ ମୁଁ ସେଠାକୁ ଏକାଧିକ ଥର ଯାଇଛି ଏବଂ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟିର ଜୀବନ କାହାଣୀଗୁଡ଼ିକୁ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ଭାବରେ ଜାଣିଛି । କେତେ ନା କେତେ ବୁଝାମଣା ଏବଂ ଅବୁଝାମଣା ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ଗୁଡ଼ାଏ ଭାବପ୍ରବଣତା । ଆମ ରାଜ୍ୟର ହୁଏତ ଯେ କୌଣସି ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ପରି । ଏବଂ ତାହାରି ହେତୁ କେତେ କେତେ କଳହ । ମୁଁ ଠିକ୍ ଏବଂ ଆରଜଣକ ଭୁଲ୍ ବୋଲି ଏକ ପ୍ରବଳ ଜିଦ୍ । ନାନା ଦୂରତାର ମିଛ ମିଛ ଘଟଣାର ସୃଷ୍ଟି । ସମ୍ଭବତଃ ସତକୁ ସତ ପଛରେ କୌଣସି ଆକର୍ଷଣ ତଥାପି ରହିଥାଏ ବୋଲି ସେହି ଦୂରତା ଅଧିକ କଷ୍ଟ ଦେଇ ନଥାଏ କି ?

ପ୍ରଥମ ଅବସ୍ଥାରେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ କୌଣସି କବାଟ ଏବଂ ଝରକା ନ ଥିଲା । ଗାଆଁ ଆଦିବାସୀ ପିଲାଏ ମଧ୍ୟ ଅଣଆଦିବାସୀ ପିଲାଙ୍କ ସହିତ ଏକତ୍ର

ବସି ପାଠ ପଢ଼ିବା ବିଷୟରେ ନାନା ପ୍ରକାରର ମତଭେଦ । ପରିଚାଳକମାନଙ୍କର ନିଷ୍ପତ୍ତି ମୁତାବକ କେତେ ଅପା ଏବଂ ଭାଇ ବିଦା ହୋଇ ଯାଇଛନ୍ତି । ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ଏହି ନାଟକଟାର ଅଭିନୟ କାହିଁକି ହୋଇଛି ଏବଂ ହେଉଛି, ଚାଲ ଭାବିକରି କହିବା ତ । ସେତେବେଳେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ଯାବତୀୟ ପ୍ରୟୋଗ ଖୁବ୍ ବାଧାପ୍ରାପ୍ତ ହେଉଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସମ୍ପୃକ୍ତ କର୍ତ୍ତାମାନେ ତଥାପି ନିଜର କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱଟାକୁ ଆଗହିଁ ଦେଖୁଥିବେ ପରା । ଏବଂ ତେଣୁ, ନିଜର ନିଷ୍ପତ୍ତିଗୁଡ଼ିକୁ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଠିକ୍ ବୋଲି ଭାବୁଥିବେ। ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ଅପାଭାଇମାନେ ମଧ୍ୟ ସେହି କଥାଗୁଡ଼ିକର ଏକାଠି ଆଲୋଚନା କରୁଥିଲେ ନିଶ୍ଚୟ ବାଟଟିଏ ମିଳିପାରୁଥାନ୍ତା ।

ଆମେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଅଯୋଧ୍ୟା ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରକୁ ଫେରିଆସିବା । ସେଠାରେ ଦଶ ଦିନ ଅତିବାହିତ କରିବା ଏବଂ ଶ୍ରମ ତଥା ଅଧ୍ୟୟନର ମାଧ୍ୟମରେ ସମୟଟା ଯେ କିପରି କଟିଯିବ, କିଛି ଜାଣି ହେବ ନାହିଁ । ଶ୍ରମ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନ, - କେହି କାହାରିଠାରୁ ଊଣା ନୁହନ୍ତି । ଏଥର ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ମଧ୍ୟ ଠିକ୍ ସେହି କଥାଟି ଘଟିବ । ଏକ ନୂଆ ପାରସ୍ପରିକତା ସୃଷ୍ଟି କରି ଆଣିବ । ବିଗତ ପଚିଶି ବର୍ଷରେ ପଚାଶଟିଯାକ ଶିବିରରେ ଅନୁଭବ ତାହାହିଁ ହୋଇଛି । ଆମେ ପ୍ରତ୍ୟେକେ ବୟସରେ ବଢୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ ଭାବର ଭୂମିରେ ନିକଟତର ହୋଇ ରହିପାରୁଛୁ । ବୁଢ଼ା ହୋଇ ନ ଯିବାରେ ତାହା ଆମକୁ ଖୁବ୍ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଛି । ଏକ ଅସମାନ ସମାଜରେ ଏଇଟି ସବୁଠାରୁ ଗୋଟିଏ ଗୁରୁତ୍ୱପୂର୍ଣ୍ଣ କଥା ବୋଲି କହିବାକୁ ହେବ । ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାରର ମେଳକୁ ସୃଷ୍ଟି କରି ଆଣିବ । ବହୁ ଅଭ୍ୟସ୍ତ ଅନିଚ୍ଛୁକତାକୁ ଶୁଭ ଇଚ୍ଛାରେ ପରିଣତ କରି ଆଣିବ ।

ଯେଉଁ ସାନମାନଙ୍କୁ ସେଠାରେ ଏକଦା ସେତେବେଳେ ପାଠ ପଢ଼ାଇଥିଲି, ସେମାନେ ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେ ବଡ଼ ହୋଇଗଲେଣି । ତଥାପି ଶିବିରର ଏହି ସମୟଟି ମଧ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିହେବ ଯେ, ସେଠି ଅଯୋଧ୍ୟାରେ ସେମାନଙ୍କର ନାନାଭାବେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ସହିତ ଖୁବ୍ ନିବିଡ଼ ସମ୍ପର୍କ ରହିଛି । ସେମାନେ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟିର କାହାଣୀଟିରେ ବହୁବିଧ ସହାୟତାର ହାତ ମାନ ବଢ଼ାଇ ଦେଇଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ସହିତ ଅନୁରାଗର ନାଡ଼ଟିଏ ଲାଗି ନ ଥିଲେ, ସେମାନେ ଆବଶ୍ୟକ ପରିମାଣରେ ଅଣ୍ଟାରୁ ପଇସା ମଧ୍ୟ ବଢ଼ାଇ ଦିଅନ୍ତେ ନାହିଁ । ଶିବିରର ଏହି ଅବଧିଟି ମଧ୍ୟରେ ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ପରିଚିତ

ହେବା ଏବଂ ତାହାରି ଦ୍ୱାରା ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟିକୁ ବୁଝିବା । ମୁଁ ଭାବେ, ଆମର ଏହି ସବୁଯାକ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ସେପରି କାହିଁକି ମଧ୍ୟ ହୋଇ ନ ପାରନ୍ତା ! ଆମର ଯେକୌଣସି ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରକୁ ଠିକଣା ରାସ୍ତାରେ ରଖିବାରେ ତାହା ଅନେକ ସାହାଯ୍ୟ କରିପାରିବ । ଆମ ପୁରୁଣାମାନେ ସେତୁଟାଏ ପରି ରହି ଆମର କେତେ କାର୍ଯ୍ୟ ବି ସାଧନ କରି ପାରନ୍ତେ !

ଏ ବର୍ଷ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ ଆଶ୍ରମରେ ଅଗଷ୍ଟ ପନ୍ଦରର ଅବସରରେ ମାଆଙ୍କର ଗୋଟିଏ ବାଣୀର ବିତରଣ କରାଯାଇଛି । ସେହି ବାଣୀଟିକୁ ମାଆ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ଶତବାର୍ଷିକୀ ଉପଲକ୍ଷ୍ୟରେ ପ୍ରଦାନ କରିଥିଲେ । ମୁଁ ଭାବୁଛି, ଏବେ ମଧ୍ୟ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ସକାଶେ ବାଣୀଟିର ପୂର୍ଣ୍ଣ ପ୍ରାସଙ୍ଗିକତା ରହିଛି । ସେହି କାରଣରୁ ଏହି ପତ୍ରିକାର ଉଦ୍ଧୃତି ଅଂଶରେ ମୁଁ ସେଇଟିକୁ ଅନ୍ତର୍ଭୁକ୍ତ କରିଛି । ସେଇଟିରେ ମାଆ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କ ନିମନ୍ତେ ବହୁତ କଥା ସ୍ପଷ୍ଟ କରି ଦେଇଛନ୍ତି । ଆମେ ଆମର ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳର ମେଳରେ ସେଇଟିର ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା । ତେବେ ଆମ ସକାଶେ ମଧ୍ୟ ବହୁତ ବହୁତ ବିଷୟ ସ୍ପଷ୍ଟ ହୋଇଯିବ ।

ହଁ, ଆମର ଏହି ମେଳଟିରେ, ଏହି ମେଳଟି ହେଉଛି ଅସଲ । କେବେ ବନ୍ଧୁମାନେ 'ସୁହୃଦ୍‌ଗୋଷ୍ଠୀ' ବୋଲି ଏହାର ନାମକରଣ କରି ଦେଇଥିଲେ ବୋଲି ବେଶ୍ ମନେ ଅଛି । ଆମ ଏତେ ଏତେଙ୍କୁ ନେଇ ତ କେତେ କେତେ ଗୋଷ୍ଠୀ ରହିଛି, କିନ୍ତୁ ମୂଳ ମେଳଟିଏ କେଉଁଠାରେ ପ୍ରକୃତରେ କେତେ ରହିଛି ? ଆମ ପାଠଚକ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ଏବଂ ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନଙ୍କରେ ? ବାହାରୁ ଅନାଇ ଦେଖିଲେ କେତେଭଳି ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଆଡ଼ମ୍ବର ଏବଂ ଦଉଡ଼୍ ଧାପଡ଼୍, ମାତ୍ର ଭିତରେ କେତେ ପ୍ରକାରର ଗଣ୍ଠିମାନ । ଗଣ୍ଠିଗୁଡ଼ାକ ମୋଟେ ଫିଟି ପାରେ ନାହିଁ । ଆମ ପାଇଁ ଏହି ଗଣ୍ଠିମାନେ ହିଁ ସତେଅବା ସବାଆଗର ହୋଇ ରହିଥାଏ । ତେଣୁ, ଦୂରତାମାନେ ମଧ୍ୟ ଜବର ହୋଇ ରହିଥାଆନ୍ତି । ଏହି ସବୁକିଛିର ସାମନାରେ ଆମର ଏହି ଶ୍ରମ ଶିବିରର ମେଳଟି ପ୍ରକୃତରେ ଖବ୍ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ହୋଇ ରହି ଆସିଛି । ଏକାବେଳେକେ ସେଇ ଆରମ୍ଭରୁ । ସେଇ କାରଣରୁ ତ ଚାଲିଛି ଏବଂ ତିଷ୍ଠି ରହିଛି । ପାହାଚ ବୋଲି କିଛି ନାହିଁ । କେହି ସଭାପତି ନାହାନ୍ତି କିମ୍ବା ସମ୍ପାଦକ ନାହାନ୍ତି । ମେଳ୍ କହିଲେ ଆମ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ହିଁ ବୁଝାଇ ଆସନ୍ତି । କାହାରି

ନିର୍ଦ୍ଦେଶନାରେ ଆଦୌ କିଛି ହେଉନାହିଁ । ଯେଉଁମାନେ ଏହି ମେଳଟି ଭିତରେ ଆସି ଯୋଗ ଦେଉଛନ୍ତି, ସେମାନଙ୍କୁ ରୀତିଟା, ପ୍ରଥମେ ପ୍ରଥମେ ଆସି ସାମିଲ୍ ହେଉଥିବା ସମୟରେ ଖୁବ୍ କେମିତି କେମିତି ଲାଗୁଥିବ । କିନ୍ତୁ ମାତ୍ର ଦଶଟା ଦିନରେ ଏମାନେ ଏପରି କ'ଣ ସବୁର ଆଚାରଟା ଭିତରେ ଆସି ପଡ଼ିଯାଇଛନ୍ତି ଯେ, ପୂରା ପରସ୍ପର ସହିତ ଛନ୍ଦି ହୋଇ ଯାଉଛନ୍ତି । କିଛି ବି ଠଉରାଇ ପାରୁନାହାନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ପୂରା ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ମେଳ, ଅର୍ଥାତ୍ ଭିନ୍ନ ପ୍ରକାରର ଗୋଟାଏ ଖିଅ, ଅର୍ଥାତ୍ ଆକର୍ଷଣ । ଯେଉଁମାନେ ବାହାରୁ ଥାଇ ଏହି ମେଳଟି ଉପରେ ଦୃଷ୍ଟିପାତ କରୁଛନ୍ତି, ସେମାନେ ଏହି ସବୁ କିଛିକୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ବିଚିତ୍ର ହିଁ ମଣୁଥିବେ । ମାତ୍ର, ପ୍ରକୃତରେ ବିଚିତ୍ର ବୋଲି ଆଦୌ କିଛି ନାହିଁ । ଏଇଟି ଅସଲ ରୀତି । ଏକ ଭିନ୍ନ ଏବଂ ସ୍ୱତଃସ୍ଫୂର୍ତ୍ତ ଆସ୍ପୃହାର ରୀତି । ତେଣୁ, ଏହିପରି ହିଁ ରହିଥାଉ ।

ଶ୍ରମଶିବିରର ଅପା ଓ ଭାଇ ସମସ୍ତଙ୍କ ଲାଗି ମୋ'ର ବହୁତ ବହୁତ କହୁଛି । ଇତି ।

(ପ୍ରାପ୍ତି : ଅଯୋଧ୍ୟା ଶ୍ରମଶିବିର, ଡିସେମ୍ବର ୨୦୦୯)

❖ ❖ ❖

- ୨୩ -

ସ୍ନେହର ଅପା ଓ ଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ଅତି ଚିହ୍ନା ମୋ' ପାଇଁ କାନ୍ଥିଭଉଁରୀ ନାମକ ସେହି ପୃଥବୀଟି । ତେଣେ ଏକାଧିକ ଗାଁରେ ମୁଁ କେତେକେତେ ମଣିଷଙ୍କ ସହିତ ଯାଇ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧି ଆସିଛି । ଚନ୍ଦନେଶ୍ୱରଠାରେ ମୋଟରରୁ ଓହ୍ଲାଇ ଚାଲିକରି ଠିକଣାଯାଏ ଯାଇଛି । ବିଚିତ୍ରପୁର, ଫୁଲବନି, ନାରାୟଣ ମହାନ୍ତି ଗାଡ଼ିଆ, ଏହିପରି କେତେବେଳେ ଗାଆଁ ଏବଂ କେତେ କେତେ ବନ୍ଧୁବସତି । ସେହି ତରଫର କୋଣଟିର ଏକ ଅଲଗା ସଂସ୍କୃତି ରହିଛି, ଜୀବନ ସହିତ ଗୋଟିଏ ବିଶେଷ ସଂପୃକ୍ତି ରହିଛି । ଶ୍ରମକାତରତା ଖୁବ୍ କମ୍ – ଲୋକମାନେ ଅପେକ୍ଷାକୃତ ଅଧିକ ସିଧା, ସରଳ ଓ ସାହସୀ । ବାହାରେ ଦେଖିବାକୁ ହୁଏତ ବେଶ୍ ହାଡୁଆ, ପତଳା, ତଥାପି ସତେଯେପରି ମୂଳତଃ ଯୁଝିବାଲାଗି ହିଁ ସଂସାରକୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଯେତିକି ଶୀଘ୍ର ଅବୁଝା ହୁଅନ୍ତି, ସେତିକି ଶୀଘ୍ର ପୁଣି ବୁଝିଯାଆନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କର ମଥାଟିକୁ ସେମାନଙ୍କର ହୃଦୟହିଁ ସମ୍ଭଳିତ କରି ରଖିଥାଏ ।

୧୯୯୦ ମସିହା ଖରାମାସର ଶ୍ରମଶିବିର ଆମର କାନ୍ଥିଭଉଁରୀଠାରେ ହୋଇଥିଲା । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ନୂଆ ନୂଆ ଆରମ୍ଭ ହେଉଥାଏ । ପ୍ରଧାନତଃ ଏକ ସ୍ଥୁଳ ସଦିଚ୍ଛାକୁ ପୁଞ୍ଜିକରି କାମ ଚାଲିଥାଏ । ଇସ୍କୁଲ ହତାଟା ଗୋଟାଏ ପୂରା ବାଲି-ପ୍ରସ୍ତର । ଖାଲ, ଢିପ, ଗଡ଼ିଆ, ଅପନ୍ତରା ରହିଥାଏ । ଆମେ ବାଲିକୁଦଟାଏ ଭାଙ୍ଗି ପ୍ରାୟ ଦରପୋଡ଼ା ଗଡ଼ିଆଟିଏ ପୋତି ସମତୁଲ କରି ଦେଇଥିଲୁ । ଗଡ଼ନ୍ତିଆ ଜାଗାମାନଙ୍କୁ ଯଥାସମ୍ଭବ ସମାନ କରିଥିଲୁ । ହତାଟିଏ ଗଢ଼ିହୋଇ ଆସୁଥିବା ସହିତ ଆମେ ସେହି ଅନୁସାରେ ନଡ଼ିଆ ଚାରାଗୁଡ଼ିଏ ଲଗାଇଥିଲୁ, କାଜୁବାଦାମ ବି ପୋତିଥିଲୁ । ଏବେ ତ ସେଗୁଡ଼ିକରେ ଫଳ ବି ଧରିବଣି । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଛାତ୍ରାବାସଟିଏ ସେଇବେଳୁ ରହିଥିଲା । ଅପାଭାଇମାନେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ

ଏକାନ୍ତବର୍ତ୍ତୀ ହୋଇ ରହିଥିଲେ । ଏବେ ସବୁକିଛି ଅଧିକ ମଜବୁତ ହୋଇଯିବଣି । ଭରସାମାନେ ବଢ଼ିବେଣି । ଅଧିକ ଆଡ଼କୁ ଆଖି ପାଇଯିବଣି । ତଥାପି ସମସ୍ୟା ଥିବ; ଆମ ପୃଥିବୀଟା ଯେତେ ଆଗେଇବାରେ ଲାଗିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସ୍ୱୟଂ ଭଗବାନଙ୍କର ସମସ୍ୟାମାନ ଯଦି ତୁଟି ପାରୁନାହିଁ, ଆମେ ମଣିଷମାନେ କିପରି ବା ସମସ୍ୟାମୁକ୍ତ ହୋଇ ପାରନ୍ତେ ।

ହିସାବ କହୁଛି, ଓଡ଼ିଶାରେ ନୂତନ ଚେତନାର ସୂଚନାଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ କାର୍ଯ୍ୟ କରୁଥିବା ଆମର କାର୍ଯ୍ୟମାନେ ବୃଦ୍ଧି ପାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଗୋଟାଏ ଖାତା ପୂରି ଇତିମଧ୍ୟରେ ସମ୍ଭବତଃ ଚାରିଟା ଖାତା ହୋଇଯିବଣି । ବିଭିନ୍ନ କିସମର ପାଠଚକ୍ରମାନେ ଦଶହଜାର ହେଲେଣି । ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ପାଞ୍ଚଶହ ଏବଂ ତା' ସହିତ ଆହୁରି କେତେ କେତେ ନାମଦେଇ ତିଆରି ହୋଇଥିବା କାରବାରମାନେ ଟୋକେଇରେ ଟୋକେଇଏ । ଆମେ ତ ଏସବୁ ଦେଖି କେଡ଼େ ପ୍ରକାରେ ହୃଷ୍ଟ ହୋଇପଡୁଛୁ । ଆମେ ବିଜୟ ଲାଭ କରିବାରେ ଲାଗିଛୁ ବୋଲି କେବେ ଉଚ୍ଛଳ ଭାବରେ କହିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରୁଛୁ । ମଥାର ହିସାବ ଦ୍ୱାରା ହୃଦୟଟିଏ ଅବଶ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ପରସ୍ପରକୁ ଫୁସୁଲାଇ ନେଉଛୁ କି ? ନିଜର ଅସଲଟାକୁ ପରସ୍ପର ପାଖରୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଛୁ ଏବଂ କେତେ ନା କେତେ ବିହ୍ୱଳତାରେ ଆମ ଇପ୍ସିତମାନେ କ୍ରମେ ପାଖହୋଇ ଆସିଲେଣି ବୋଲି ଭାବୁଛୁ । ଏବଂ ସବୁଠାରୁ ଲାଜରା କଥାଟା ହେଉଛି ଯେ, ଏହି ସବୁକିଛି ପରମ ଈଶ୍ୱରଙ୍କର ଅସୀମ କୃପାହେତୁ ହୋଇପାରୁଛି ବୋଲି ଦମ୍ଭର ସହିତ କହିବାକୁ ଭଲ ପାଉଛୁ । ପରମ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ସତେ ଯେପରି ଆମେ ନିଜ ବାରିପଟେ ଏଇଠି କେଉଁଠି ଖୁଣ୍ଟିରେ ବାନ୍ଧି ରଖିଛୁ । କେତେ ଅଯୋଗ୍ୟ ଭାବରେ ଧୂର୍ତ୍ତ ହୋଇପାରିଲେ ଯେ କେତେ ମଣିଷ ଆପେ ଈଶ୍ୱରଙ୍କ ସକାଶେ ତିଆରି ନ ହୋଇ ଈଶ୍ୱରଙ୍କୁ ହିଁ ନିଜ କାମରେ ଆଣି ଲଗାଇବାରେ ଲାଗିଯାଆନ୍ତି, ଆମେ ଆମ ମାର୍ଗରେ ସେହି କଥାଟିର ପରିଚୟ ଦେବାରେ ଲାଗିଛୁ ।

ମାଆ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କୁ ନେଇ ଆମ ଏତେ ଏତେଙ୍କର ଯେଉଁ ସହଜୀବନର ଆସ୍ଥହାଟି, ତାହା ବସ୍ତୁତଃ ଆମ ଭିତରେ ଏକ ଶକ୍ତିର ହିଁ ପ୍ରତିପାଦନ

କରନ୍ତା । ଏକ ଅନ୍ୟ ଭବିଷ୍ୟ ନିମନ୍ତେ ଆମେ ଯେ ଏକ ମେଳରେ ପରସ୍ପର ସହିତ ବାନ୍ଧିହୋଇ ଅଗ୍ରସର ହେବାରେ ଲାଗିଛୁ, ତାହାର ଏକ ଶକ୍ତିମନ୍ତ ପରିଚୟ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତା । ବର୍ତ୍ତମାନର ଏହି ନାନା ସଙ୍କଟାପନ୍ନତା ମଧ୍ୟରେ ଆମର ଯେ ସର୍ବଦା କିଛି କହିବାକୁ ରହିଛି, ଆମେ ସେହି କଥାଟିକୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଗୋଚରକୁ ଅବଶ୍ୟ ଆଣି ପାରନ୍ତେ । ଯୁଗଟା କ'ଣ ପାଇଁ ଏହିସବୁ ସମସ୍ୟା ଭିତରେ ଆଣି ଛନ୍ଦି ହୋଇଯାଇଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ଆମର ଏକ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ବ୍ୟାଖ୍ୟା ରହିଥାନ୍ତା । ଭବିଷ୍ୟତରେ ଯେ ଗୋଟିଏ ଅନ୍ୟ ପୃଥିବୀ ମନୁଷ୍ୟମାନଙ୍କ ପାଇଁ ଅପେକ୍ଷା କରିରହିଛି, ଆମେ ସେହି ବିଷୟରେ ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ସମକ୍ଷରେ ଏକ ଦୃଢ଼ ପ୍ରତ୍ୟୟ ଆଣି ଦେଇପାରନ୍ତେ ଓ ସର୍ବୋପରି ଆମେ ସମସ୍ତେ ଯେ ସେହି ନବଗଠନ ଅର୍ଥାତ୍ ନବସମ୍ଭାବନାର ପ୍ରେରଣାରେ ଉପସ୍ଥିତ ଏହି ମୁହୂର୍ତ୍ତଟିରୁ ଏକ ଅନ୍ୟ ପ୍ରକାର ଅର୍ଥାତ୍ ଅନ୍ୟ ପ୍ରସାରର ଜୀବନ ବଞ୍ଚିବା ସକାଶେ ଉଦ୍ୟମ କରି ନିଜ ସାଧୁତାର ପ୍ରମାଣ ଦେଇପାରନ୍ତେ, ସେହି କଥାଟି ବିଷୟରେ ସଂପୃକ୍ତ ସମସ୍ତଙ୍କର ହୃଦ୍‌ବୋଧ କରାଇ ଆଣିପାରନ୍ତେ ।

ଅଧିକ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ଭାବରେ କହିଲେ, ଆମର ଚାରିପାଖରେ ଆଚରିତ ଧର୍ମଗୁଡ଼ିକୁ ଆଳକରି ଯେଉଁସବୁ ଯାବତୀୟ ମୋହାନ୍ଧତାର ଅଭିନୟ ଲାଗିଛି ଏବଂ ତାହାରି ଉଢୁଆଳରେ ନାନା ଅଧର୍ମ ତଥା ଅବିବେକର ଅଭିନୟ ଲାଗିରହିଛି, ସେହି ବିଷୟରେ ଆମର ମଧ୍ୟ କିଛି କହିବାକୁ ରହିଥାଆନ୍ତା । ଗୋଟାଏ ଦେଶ ନାନା ଖଳତାର ଚକ୍ରାନ୍ତରେ ପଡ଼ି ଯେପରି ନାନା ସ୍ଥାନୀୟ ଏବଂ କ୍ଷୁଦ୍ର ସ୍ୱାର୍ଥ ସର୍ବସ୍ୱତାରେ ଛିନ୍ନ ଭିନ୍ନ ହୋଇଯାଉଛି, ଆମେ ଏକ ବିଶେଷ ଓ ସଚେତନ ମେଳ ହିସାବରେ ସେହି ବିଷୟରେ ଆମର ମଧ୍ୟ କିଛି ବକ୍ତବ୍ୟ ରହିଛି ବୋଲି ସ୍ପଷ୍ଟ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ କରିପାରନ୍ତେ । ବର୍ତ୍ତମାନର ରାଜ୍ୟଶାସନ, ରାଷ୍ଟ୍ରଗତ ମାହାଲଗୁଡ଼ିକୁ ନିଜ ନିଜର ବ୍ୟକ୍ତିଗତ କୌଣସି ସମ୍ପତ୍ତି ବୋଲି ଧରିନେଇ ନିତାନ୍ତ ଲଜ୍ଜାରହିତ ଭାବରେ ଲାଗି ରହିଥିବା ସର୍ବବିଧ ନାଟ ତଥା ରାଜନୀତିକୁ ପ୍ରାୟ ଗୋଟାସୁଦ୍ଧା ଗିଳି ପକାଇବାରେ ଲାଗିଥିବା ଏହି ଭଳି ଭଳି ଅରାଜନୀତି, ଏହି ସବୁକିଛିରେ ଆମର ଏହି ନିଜ ଶିବିରଟିର ଅବଶ୍ୟ କିଛି କହିବାକୁ ଥାଆନ୍ତା ଏବଂ ଆମେ ସୁନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ସେଇଟିକୁ କହିପାରନ୍ତେ ।

ଯୁଗଟି ବିଷୟରେ, କାଳଟି ବିଷୟରେ ଆମେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ବିଶ୍ୱାସର ସହିତ ନିଜ କଥାଗୁଡ଼ିକୁ କହି ପାରନ୍ତୁ । ଏହି ସବୁକିଛି ସ୍ୱଭାବତଃ ହୁଅନ୍ତା, ଯଦି ଆମେ ଯାହାସବୁକୁ ଅଧାମ୍ସ ବୋଲି ସ୍ୱୀକାର କରୁଛୁ, ତାହାକୁ ବଞ୍ଚି ପାରିବାରେ ସଦା ଯତ୍ନଶୀଳ ହୋଇ ରହିପାରନ୍ତୁ । ସେଇଟିରେ ପରସ୍ପରର ସହାୟତା କରି ପାରୁଥାନ୍ତୁ, ଆପଣାକୁ ନିଜର ଏହି ମେଳଗୁଡ଼ିକର ଯୋଗ୍ୟକରି ରଖିଥାନ୍ତୁ ।

ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷା ତ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରୟୋଗର କ୍ଷେତ୍ରରେ ଗୋଟିଏ ପରବର୍ତ୍ତୀ ସୋପାନର କଥା, ମାତ୍ର ତୁଚ୍ଛା ଶିକ୍ଷା କହିଲେ ସାଧାରଣ ବୁଦ୍ଧିରେ ଅନ୍ତତଃ ଯେତିକି ବୁଝାଇବା ଉଚିତ, ଆମ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାର ମହକୁମା ମାନଙ୍କରେ ସେତିକି ମଧ୍ୟ କ୍ରମେ ପାସୋର ହୋଇଗଲାଣି । ନେତୃତ୍ୱ ଉପରେ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱଟା ଘୋଡ଼ା ଚଢ଼ିଛି । ଆମର କର୍ତ୍ତାମାନେ କେବେ ଶିକ୍ଷକ ହୋଇନାହାନ୍ତି, ଅଥଚ ଚଉକୀଗୁଡ଼ାକୁ ଦଖଲ କରିନେଇ ଆମର ପ୍ରୟୋଗମନ୍ଦିର ଗୁଡ଼ିକୁ ମାରା କରି ରଖିଛନ୍ତି । ସେମାନେ ଅପାଭାଇମାନଙ୍କୁ ଗୋଡ଼ିପଥର ପରି ବ୍ୟବହାର କରୁଛନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କୁ ଅତ୍ୟନ୍ତ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ସଚେତନ ଭାବରେ ବୋଲ ବତାଉଛନ୍ତି ସିନା, ମାତ୍ର ଅପାଭାଇମାନଙ୍କର ଶିକ୍ଷାଦାନକ୍ଷେତ୍ରର ଅନୁଭବ ଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଶୁଣିବା ନିମନ୍ତେ ସେମାନଙ୍କର ବେଳ ନାହିଁ, ଧୈର୍ଯ୍ୟ ବି ନାହିଁ । ସବାବଡ଼ କଥା ହେଉଛି, ସେମାନେ ଆମର ବୋଲଗୁଡ଼ିକୁ ମାନୁଛନ୍ତି କି ନାହିଁ । ଯିଏ ନ ମାନୁଛି, ଯିଏ ଏହି ଉପରିସ୍ଥ ମାନଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ଶିକ୍ଷାର ପରିମଳଗତ ଶୃଙ୍ଖଳାଗୁଡ଼ିକ ଆଡ଼କୁ ଅଧିକ ଧ୍ୟାନ ଦେଉଛି ଏବଂ ତେଣୁ ନ୍ୟାୟତଃ ନିଜ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରର ଯାବତୀୟ ବିଚାରରେ ଆମ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ହିଁ ସବାଆଗ ଦେଖୁଛି, କର୍ତ୍ତାମାନେ ତାକୁ ସହ୍ୟ କରି ପାରୁନାହାନ୍ତି ଓ ସତେଅବା ନିଜର ଜମିଦାରୀରୁ ବାହାର କରି ଦେଉଛନ୍ତି । ଏହିପରି ଭାବରେ କେତେ ଯେ ତଡ଼ା ଖାଇଲେଣି, ତାହାର ଅନ୍ତ ନାହିଁ । ତଥାକଥିତ ସହର ଅଞ୍ଚଳରେ ଅବସ୍ଥିତ ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରମାନେ ଆମର ଏହି ବିକୃତ କାଳଟାରେ ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ବୋଲାଉଥିବା ସ୍ୱାର୍ଥରେ ଚାଲୁଥିବା ସେହି ଖାସ୍ ହାଟଟାର ଅନୁକରଣ କରୁଛନ୍ତି । ପୂରା ପ୍ରାୟ ଏକ ବ୍ୟବସାୟର କାଇଦାରେ ତେଣୁ କୋଠାଘରମାନେ ନାନା ଅଶିକ୍ଷାଗତ କୋପନ ସୃଷ୍ଟି ହୁଏତ କରୁଛନ୍ତି ସତ, ମାତ୍ର ଆମ ପ୍ରୟାସଟିର ଆଉ କୌଣସି ଆକାଶ ହିଁ ନାହିଁ । ଆକାଶ ନାହିଁ, ତେଣୁ ଇଜ୍ଜତ ମଧ୍ୟ ନାହିଁ। ଏବଂ, ତାହାର ଏକ ବୃହତ୍ ଅନିଷ୍ଟକାରୀ ପରିଣାମଟି ହେଉଛି

ଯେ, ଏକ ଭାବପ୍ରବଣ ପୌତ୍ତଳିକତା ଦ୍ୱାରା ଆମେ ଆମକୁ ଭୁଲାଇ ରଖିପାରିଛୁ,– ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାର ହୃଦୟ ଭିତରେ ରହିଥିବା ଅଧ୍ୟାତ୍ମଟିକୁ ଫିଙ୍ଗି ଦେଉଛୁ ।

ରାଜ୍ୟରେ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକୁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଚାଳିଶି ବର୍ଷ ପୂରିଲା। ନିଜର ପ୍ରୟୋଗରେ ଅନ୍ତତଃ ସର୍ବନିମ୍ନ ଆନ୍ତରିକତାକୁ ରକ୍ଷା କରି ପାରିଥିଲେ ଓ ସାଧୁ ହୋଇଥିଲେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଆମର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ଅପାଭାଇମାନେ ହିଁ ଆଗରେ ରହିଥାନ୍ତେ ଏବଂ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ବାଟ ବାହାର କରୁଥାନ୍ତେ । ପରିଚାଳକବୃନ୍ଦ ସାଧନ ଯୋଗାଇ ଦିଅନ୍ତେ । ତେବେ ଯାଇ ବିଦ୍ୟାଳୟ ନାମକ ଏହି ମେଳଟି ସୁସ୍ଥ ରହିପାରନ୍ତା। ଅଭିନୟ କମନ୍ତା, ହୃଦୟମାନେ ସାମନାକୁ ଆସନ୍ତେ । ସେମାନେ ଏକତ୍ର ହୋଇ କେତେ କେତେ ନୂଆ ସମର୍ଥତାକୁ ଆବିଷ୍କାର ମଧ୍ୟ କରନ୍ତେ । ଆମ ସହିତ ଆମ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ଆଗକୁ ଯାଇ ପାରନ୍ତା ଓ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଟି ସହିତ ଏଠାରେ ସାମିଲ ହୋଇଥିବା ଆମେ ସମସ୍ତେ ଆଗକୁ ଆଗକୁ ଯାଇ ପାରନ୍ତେ । ଜିଜ୍ଞାସାରେ, ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ, ଦାୟିତ୍ୱଜ୍ଞାନରେ ଏବଂ ସହଜ ହେବାରେ ।

ତେଣୁ, ଚାଲ, ଆମେ ଭାବିବା ଏବଂ ମଙ୍ଗିଯିବା । ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋର ବହୁତ ବହୁତ । ଇତି ।

(ପ୍ରାପ୍ତି : କାନ୍ହିଭଉଁରୀ ଶ୍ରମଶିବିର, ମଇ ୨୦୧୦)

❖ ❖ ❖

- ୨୪ -

ଆପାଭାଇ ସମସ୍ତେ,

ମୁଁ ପରଜଙ୍ଗ ଯାଇନାହିଁ, କିନ୍ତୁ ହାଇସ୍କୁଲରେ ପାଠ ପଢୁଥିବା ସମୟରେ ପରଜଙ୍ଗ କଥା ଶୁଣିଛି । ଢେଙ୍କାନାଳ ପ୍ରଜା ଆନ୍ଦୋଳନର ଜଣେ ପ୍ରମୁଖ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମହେଶ୍ୱର ସୁବାହୁସିଂହ ପରଜଙ୍ଗର । ପରଜଙ୍ଗ ପାଖ ପିତିରି ଗାଁର ନବଘନ ବେହେରାଙ୍କ ସହିତ କଟକ ଜେଲରେ ଏକାଠି ରହିଛି । ନବଘନ ଭାଇଙ୍କ ପୁଅ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଆମ ଚମ୍ପତିମୁଣ୍ଡା ଜୀବନ ବିଦ୍ୟାଳୟର ଛାତ୍ର ଥିଲେ ।

ଆଜି ସେଇ ପରଜଙ୍ଗ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରରେ ଆମ ଦଶଦିନିଆ ଶ୍ରମ ଶିବିର ହେଉଛି । ଶ୍ରମ, ଆଲୋଚନାର ଗୋଟିଏ ସୁହୃତ୍‌ମେଳ । ହିସାବ ଅନୁସାରେ ରାଜ୍ୟରେ ବର୍ତ୍ତମାନ ପାଞ୍ଚଶହ ପୂର୍ଣ୍ଣାଙ୍ଗ ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଚାଲୁଛି । ଯେତିକି ଉତ୍ସାହ ଏବଂ ଉଦ୍ୟମ ସେତିକି ସମସ୍ୟା । ତଥାପି ସାହସର ସହିତ ସବୁ ଚାଲିଛି, ଏହା ହିଁ ଭଗବାନଙ୍କର ପରମ କରୁଣା । ସେହି କରୁଣାର ଅନ୍ତନାହିଁ, ତାହା ସାହସ ଯୋଗାଇ ଦେଉଛି । ଆମକୁ ଯୋଗ୍ୟ କରାଇ ନେଉଛି । ଆମେ ସମସ୍ତେ ପୋଖତ ହେବାରେ ଲାଗିଛୁ । ତଥାପି ଖାଦ ପଶିଯାଉଛି । ଦୂରତା ବଢୁଛି । ମିଛ ଦୂରତାମାନେ ବଢୁଛନ୍ତି । କନ୍ଦଳ ସୃଷ୍ଟି ହେଉଛି । ନେତୃତ୍ୱ କମ୍, କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ବେଶୀ । ଆମ କର୍ତ୍ତାମାନେ ହିଁ ଆମକୁ ବାଧ କରୁଛନ୍ତି, ବୋଲ ବତାଉଛନ୍ତି । ସହରମାନଙ୍କରେ ଚାଲିଥିବା ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକ କ୍ରମଶଃ କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱପ୍ରଧାନ ହୋଇଯାଉଛନ୍ତି । ସେମାନେ ସହରରେ ଚାଲିଥିବା ସମ୍ଭ୍ରାନ୍ତ ଇସ୍କୁଲମାନଙ୍କୁ ଅନୁକରଣ କରିବାରେ କ୍ରମେ ନିଜକୁ ପାରଙ୍ଗମ କରି ନେବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ବରଂ ଗ୍ରାମାଞ୍ଚଳର ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ରଗୁଡ଼ିକରେ ଅଧିକ ନିଷ୍ଠା ରହିଛି । ଅଧିକ ମେଳ ରହିଛି । ପାରସ୍ପରିକତା ରହିଛି, ତେଣୁ ଏକ ପାରସ୍ପରିକ ନେତୃତ୍ୱ ମଧ ରହିଛି । ଆମେ ସେହି ନେତୃତ୍ୱଟିକୁ ହିଁ ପାଳନ କରିଆଣିବା । ବାଟ ଚାଲିବାରେ ପରସ୍ପରକୁ ସାହାଯ୍ୟ କରୁଥିବା । ମୁଖ୍ୟତଃ ସେଇଥିପାଇଁ ଆମର ଏଇ ଶ୍ରମଶିବିରଗୁଡ଼ିକ ଚାଲିଛି । ସାରା ରାଜ୍ୟର ଭାଇ ଅପା

ଏକଜୁଟ ହୋଇଛନ୍ତି । କୋରାପୁଟ ଓ କଳାହାଣ୍ଡିରୁ ଆସିଛନ୍ତି । ସମ୍ବଲପୁରରୁ ଆସିଛନ୍ତି । ଶିକ୍ଷକ ଆସିଛନ୍ତି, ଅଭିଭାବକମାନେ ଆସିଛନ୍ତି । ସୁହୃଦ୍‌ଗୋଷ୍ଠୀରେ କେହି କର୍ତ୍ତା ନାହାନ୍ତି । ସୁହୃତ୍‌ମାନେ ରହିଛନ୍ତି । ହୃଦୟ ସହିତ ହୃଦୟକୁ ମିଳାଇ ଏକ ଆଉଜଣକ ସହିତ ସମ୍ମିଳିତ ହେଉଛନ୍ତି । ବରଷକୁ ଦୁଇଟି ଶିବିରରେ ଏକତ୍ର କରାଇ ଏହି ଶିବିର ଚାଲିଛି । ସଂଖ୍ୟାରେ ପଚାଶକୁ ଟପି ଗଲେଣି । ଏହିପରି ହିଁ ଚାଲିବ, ଚାଲିଥିବ ।

ଗୋଟାଏ ଗୋଟାଏ ଗୁଳାରେ ଚାଲିଆସିଥିବା ପରମ୍ପରାକୁ ବଦଳାଇବା ହେଉଛି ଆମର ଏହି ଗୋଷ୍ଠୀଟିର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଆମର ଲକ୍ଷ୍ୟଟି ଆମକୁ ପରସ୍ପରର ନିକଟତର କରାଇ ଆଣିବା । ମତରେ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଥିବ, ଆମେ ତଥାପି ପରସ୍ପରକୁ ଲୋଡ଼ିବା । ପରସ୍ପର ସହିତ ଏକାଠି ହେଉଥିବା । ପରସ୍ପରକୁ ବୁଝିବା । ସେଇଟି ସୁସ୍ଥ, ସେଇଟି ହେଉଛି ବାଟ । ବର୍ତ୍ତମାନ ଯେଉଁ ହଜାର ହଜାର ପାଠଚକ୍ର ହେଉଛି, ସେଗୁଡ଼ିକ ଗୁଳାରେ ଚାଲିଛି । ଆଖି ବୁଜି ଯାହାର ଯିଏ ଧ୍ୟାନରେ ବସୁଛନ୍ତି, ସମ୍ଭବତଃ ନିଜ ନିଜ ସକାଶେ ସତେଅବା ଠାକୁରଙ୍କ ପାଖରେ କିଛି ସମୟ ବସି କେତେ କ'ଣ ମାଗୁଛନ୍ତି । ଆମେ ପରସ୍ପରର ପାଖ ହୋଇ ଉତ୍ସାହ ମାଗିବା । ସାହସ ମାଗିବା । ସବାବଡ଼ କଥାଟି ହେଉଛି ଆମେ ମାଆ ଓ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ରଚନାମାନ ପାଠ କରିବା, ସେଗୁଡ଼ିକର ଆଲୋଚନା ମଧ୍ୟ କରିବା । ପୃଥିବୀ ନିମନ୍ତେ ମାଗିବା ।

ଇତିମଧ୍ୟରେ ମୁଁ ଆମର ପୁରୁଣା ନେତା ଓ ବକ୍ତାମାନଙ୍କୁ ପଚାରି ଜାଣିଲିଣି ଯେ ସେମାନେ ମାଆ ଏବଂ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଗ୍ରନ୍ଥକୁ ମଧ୍ୟ ଏପାଖରୁ ସେପାଖ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପଢ଼ିନାହାନ୍ତି । ତଥାପି ଭାଷଣ ଦେଇ ରାଜ୍ୟଟାଯାକ ବୁଲୁଛନ୍ତି । ସତେଅବା ଗୋଟାଏ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାର କରୁଥିବା ପରି । ସଭା ଏବଂ ସମ୍ମିଳନୀମାନଙ୍କରେ ସେମାନଙ୍କର ବାଜା ଢୋ ଢୋ ହୋଇ ବାଜୁଛି । ବକ୍ତା ଓ ଶ୍ରୋତା ମୁଗ୍ଧହୋଇ ଶୁଣୁଛନ୍ତି । ଏହି ନିର୍ଦ୍ଧୂମ ଅନ୍ୟାୟଟିକୁ ଆମେ ବଦଳାଇ ଦେବା । ଆମେ ଏକତ୍ର ବସି ମୂଳ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ପାଠ କରିବା, ସେଗୁଡ଼ିକ ବିଷୟରେ ଚର୍ଚ୍ଚା କରିବା । ଆମ ଲୟରେ ରହିଥିବା ଭବିଷ୍ୟଟିର ଆଗମନ ଲାଗି ଆମେ ଏହି ବର୍ତ୍ତମାନକୁ ବୁଝିବା । ଆପଣାକୁ ମୋଟେ ଠକିବା ନାହିଁ । ପରସ୍ପରକୁ ମଧ୍ୟ ଠକି ବୁଲିବା ନାହିଁ । ତେବେ ଯାଇ ଶକ୍ତିମନ୍ତ ହେବା, ପରସ୍ପରକୁ

ଶକ୍ତିମନ୍ତ କରିବା । ଆମ ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କ ଭିତରେ କେତେ ଯେ ଶକ୍ତି ରହିଛି, ସେହି କଥାଟିକୁ ଉପଲବ୍ଧି କରିବା ।

ଆମର ପାଠଚକ୍ର ଏବଂ ଆମର ଶିକ୍ଷାଳୟମାନଙ୍କରେ ଏଇଟି ହେଉଛି ଆମର ସର୍ବମୂଳ ତପସ୍ୟା । ଏହି ମେଳମାନଙ୍କରେ କେତେ କେତେ ସମ୍ଭାବନା ଯେ ରହିଛି, ସେହି ସତ୍ୟଟିକୁ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରିବା । କାହାରି ଉପରେ ମୋଟେ ହାକିମୀ କରିବା ନାହିଁ । ପରସ୍ପର ପାଖରେ ମୋଟେ ବାଧ୍ୟ ହେବା ନାହିଁ । ପୁଣି କହୁଛି, ବହୁତ ମତଭେଦ ଅବଶ୍ୟ ହେବ । କିନ୍ତୁ ଆମେ ସେହି କାରଣରୁ ଆଦୌ ହୁରୁଡ଼ି ଯିବା ନାହିଁ । ମେଳଟିଏ ରହିଲେ ଯାଇ ଆଉ ସବୁକିଛି ସମ୍ଭବ ହେବ । ସହଜ ହୋଇଯାଉଥିବ । ଆମେ ପରସ୍ପରକୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା । ଠିକ୍ ନିଜପରି ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ସମ୍ମାନ ଦେବା । ବର୍ତ୍ତମାନର ସମାଜରେ କେତେଭଳି ଭୀରୁତା ରହିଛି ବୋଲି ଗୁଡ଼ାଏ ମଣିଷ ହାକିମୀ ଦେଖାଉଛନ୍ତି । ଉଗ୍ର ମଧ୍ୟ ହେଉଛନ୍ତି । କର୍ତ୍ତୃତ୍ୱ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି କାଳଟାକୁ ମାରା କରିଦେଉଛନ୍ତି । ଆମ ତପସ୍ୟାର ଏହି ଘରଗୁଡ଼ିକୁ ବିଗାଡ଼ି ଦେଉଛନ୍ତି । ଆମେ ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଯୁଦ୍ଧ ଲଢ଼ିବା ନାହିଁ । ଆମେ ବିକଳ୍ପ ହେବା । ଆମର ଏହି ମେଳଗୁଡ଼ିକ ହେଉଛନ୍ତି ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିକଳ୍ପ । ଏକ ଆଧ୍ୟାତ୍ମିକ ପରିବାର । ଆମେ ବାଛି ନେଇଥିବା ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ପରିବାର । ଏଇଟି ରହିବ, ରହିଥିବ । କେହି କର୍ତ୍ତା ନ ଥିବେ, ତଥାପି ରହିଥିବ । ଦଶଦିନର ଶ୍ରମ ଏବଂ ଅଧ୍ୟୟନରେ ମୁଖ୍ୟତଃ ସେହି ସତ୍ୟଟି ହିଁ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ହୋଇ ଆସିବ । ଆମକୁ ଧନାଢ୍ୟ କରିଦେବ ।

ଆପଣମାନଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ମୋର ବହୁତ ବହୁତ । ଇତି ।

(ପ୍ରାପ୍ତି : ପରଜଙ୍ଗ ଶ୍ରମ ଶିବିର, ଡିସେମ୍ବର ୨୦୧୦)

❖ ❖ ❖

ଫଳରେ ଓଡ଼ିଶାର ମାନଚିତ୍ର ବଦଳିଯିବ । ଫଳ କ'ଣ ହେଲା କହି ହେବନି, କିନ୍ତୁ କାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲା । ଏହି ଶିବିରରେ ଯେଉଁମାନେ ଯୋଗ ଦେଲେ ସେମାନେ ସମାଜର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ତରର, ବିଭିନ୍ନ ବୟସର ଓ ଓଡ଼ିଶାର ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନର ବ୍ୟକ୍ତି । ଶିବିରରେ ସବୁ କିଛିକୁ ଭୁଲି ଏକାନ୍ନବର୍ତ୍ତୀ ପରିବାର ପରି ସମସ୍ତେ ଦଶ ଦିନ ରହିଲେ, ଅଧ୍ୟୟନ, ଆଲୋଚନା ଓ ଶ୍ରମ କଲେ । ଚିତ୍ତଭାଇ ମଧ୍ୟ ନିଜକୁ ଅଲଗା ନରଖି ଏମାନଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ରହିଲେ ଓ ନିଜକୁ ମିଶାଇ ଦେଲେ ।

ଏପରି ବେଶ୍ କିଛିଦିନ ଚାଲିବାପରେ ଅନ୍ୟମାନେ ଶିବିରର ନେତୃତ୍ୱ ନିଅନ୍ତୁ, ଅର୍ଥାତ୍ ସମସ୍ତେ ନେତୃତ୍ୱ ନିଅନ୍ତୁ - ଏଇଆ ସେ ଇଚ୍ଛା କରୁଥିଲେ । କିଛି ବର୍ଷପରେ ଥରେ ସେ ବିଦେଶ ଚାଲି ଯାଇଥିଲେ । ସେଠାରୁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଚିଠି ଲେଖିଲେ ଏବଂ ଦେଖିଲେ ଯେ, ତାଙ୍କ ଅନୁପସ୍ଥିତିରେ ମଧ୍ୟ ଶିବିର ଚାଲିପାରୁଛି । ସିଏ ଆଶ୍ୱସ୍ତ ହୋଇଥିବେ, ପୁଣିଥରେ ଅସୁସ୍ଥ ହେଲେ ଓ ବାବାଜୀ ମହାରାଜଙ୍କ ପରାମର୍ଶରେ ସେ ବିଶ୍ରାମ ନେଲେ, ଅର୍ଥାତ୍ ଶିବିର ଆସିଲେ ନାହିଁ । ଅଥଚ ଶିବିରକୁ ଚିଠି ଲେଖିଲେ । ଶିବିରର ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ବିଭିନ୍ନ ସ୍ଥାନକୁ ଓ ଶିବିର ସ୍ଥାନକୁ ଚିଠି ଲେଖିଲେ । ଶିବିରର ଦଶ ଦିନ ମଧ୍ୟରେ ସେ ଯାହା କହିଥାନ୍ତେ, ସେସବୁକୁ ଚୁମ୍ବକରେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ଚିଠିରେ ଲେଖିଲେ ।

ଏ ସବୁ ଚିଠିରେ ସିଏ ମାଆ ଓ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କ କଥା, ଆମ ଶିବିର କଥା, ଆମ୍ଭମାନଙ୍କ କଥା, ତାଙ୍କର ନୂଆ ବହିର କଥା, ଶିକ୍ଷାକେନ୍ଦ୍ର ଓ ପାଠଚକ୍ର କଥା, ଶିକ୍ଷକ ଓ ପରିଚାଳକଙ୍କ କଥା ଏବଂ ସର୍ବୋପରି ମାଆ ଓ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କ ରଚିତ ବିଭିନ୍ନ ଗ୍ରନ୍ଥର ଅଧ୍ୟୟନ କଥା ଲେଖିଛନ୍ତି । ଆମେ ଯେଉଁମାନେ ମାଆ ଓ ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦଙ୍କୁ ଗ୍ରହଣ କରିଛୁ ଓ ଜାଣିଛୁ, ଶିକ୍ଷକ ବା ସଦସ୍ୟ ହୋଇଛୁ, ଚିତ୍ତଭାଇଙ୍କ ସଂସ୍ପର୍ଶରେ ଆସିଛୁ, ତାଙ୍କ ବହି ପଢ଼ିଛୁ, ଶିବିରରେ କେବେ ନା କେବେ ଯୋଗ ଦେଇଛୁ, ସେ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଇଁ ଏ 'ଶ୍ରମଶିବିରକୁ ଚିଠି' ବହିଟି ନିଶ୍ଚୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ, ଆମ ନିଜକୁ ବଦଳାଇବା ପାଇଁ, ସଜାଡ଼ିବା ପାଇଁ, ଆମକୁ ଚାଲିବା ପାଇଁ, ଆମକୁ ବୁଝିବା ପାଇଁ ଅବଶ୍ୟ ସାହାଯ୍ୟ କରିବ । ଏଥରର ଶେଷ ଚିଠିଟି କୋଡ଼ିଏ ଡ଼ିସେମ୍ବର, ୨୦୧୦ରେ ଲେଖି ଶିବିରକୁ ପଠାଇଥିଲେ । ସିଏ ଶିବିରରେ ଅଧ୍ୟୟନ ବେଳେ, ଶ୍ରମ ବେଳେ, ଆଲୋଚନା ବେଳେ ଓ ରବିନ୍ଦ୍ରସଙ୍ଗୀତ ଗାଇବା ବେଳେ କେଉଁଠି ନା କେଉଁଠି ରହି ଆମକୁ ଦେଖୁଛନ୍ତି, ଆମର ସାଥିହୋଇ

ରହିଛନ୍ତି ଓ ପ୍ରେରଣା ଦେଉଛନ୍ତି । କାରଣ ଶିବିର ତାଙ୍କରି ଜୀବନ, ତାଙ୍କରି ସ୍ୱପ୍ନ ଓ ତାଙ୍କରି ଆଗାମୀ ସ୍ୱପ୍ନ । ଫୁଲମାନଙ୍କୁ ଗୋଟିଏ ସୂତାରେ ଗୁନ୍ଥାଯାଇ ଏକାଠି ସଜାଯାଇପାରେ । କିନ୍ତୁ ମାଳୀଟିଏ ନଥିଲେ ଗଛରେ ଫୁଲ ଫୁଟାଇବ କିଏ ? ସେସବୁକୁ ସଂଗ୍ରହ କରି ଆଣିବ କିଏ ? ଏବଂ ସେଇ ସୂତାରେ ଗୁନ୍ଥିବ କିଏ ? ଏଇ ମାଳୀର କାମଟିକୁ ଚିତ୍ତଭାଇ ନିଭାଉଥିଲେ ।

ଆଜି ତାଙ୍କରି ଚିଠିଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କ ଆବର୍ତ୍ତମାନରେ ବହି ରୂପ ଦେବାବେଳେ ଆମେ ତାଙ୍କୁ ପ୍ରଣାମ ଜଣାଇବା ଓ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇବା । ବହିଟିକୁ ପଢ଼ି ଆମେ ବୁଝିବା ଓ ଆଲୋଚନା କରିବା । ହୁଏତ ଏହା ତାଙ୍କ ପ୍ରତି ଶ୍ରଦ୍ଧା ପ୍ରକାଶ କରିବାର ଏକ ସାକାର ରୂପ ହୋଇପାରେ । ତାଙ୍କର ରଚନା, ତାଙ୍କରି ଉପସ୍ଥିତିକୁ, ତାଙ୍କର ସହାୟତାକୁ ସାକାର ରୂପ ଦେବାରେ ନିମିତ୍ତ ହୋଇପାରେ, ତାଙ୍କରି ଇଚ୍ଛା ଓ ପ୍ରେରଣାର ଜୀବନ୍ତ ରୂପ ହୋଇପାରେ !

ଆଶିଷଭାଇ

❖ ❖ ❖

ଆମର ପୂର୍ବ ପ୍ରକାଶନ

• ମାତୃଭୁବନ ପତ୍ର	୧୯୮୭ ମଇ
• ନୂଆ ଶିକ୍ଷା, ନୂଆ ବିଶ୍ୱାସ	୧୯୮୭ ଡିସେମ୍ବର
• ଦେବ ମୁହୂର୍ତ୍ତ	୧୯୮୮ ଡିସେମ୍ବର
• ନୂଆ ଶିକ୍ଷାର ଆହ୍ୱାନ	୧୯୮୯ ମଇ
• ଆସ ଗୀତ ଗାଇବା	(ପ୍ରଥମ ସଂସ୍କରଣ-୯ମ ସଂସ୍କରଣ) ୧୯୮୯ ଡିସେମ୍ବରରୁ ୨୦୧୧ ଡିସେମ୍ବର
• ନୂତନ ଶିକ୍ଷାର ପ୍ରସ୍ତୁତି	୧୯୯୦ ମଇ
• ନୂତନ ଶିକ୍ଷାର ପଦ୍ଧତି	୧୯୯୦ ଡିସେମ୍ବର
• ଶିକ୍ଷା ଓ ଚେତନା	୧୯୯୧ ମଇ
• ଚେତନାର ଉନ୍ମୀଳନ	୧୯୯୧ ଡିସେମ୍ବର
• ସୋପାନ ପରେ ସୋପାନ	୧୯୯୨ ମଇ
• ତୀର୍ଥ ଦର୍ଶନ	୧୯୯୨ ଡିସେମ୍ବର
• ସ୍ମୃତିର ଶାମୁକା	୧୯୯୩ ଡିସେମ୍ବର
• କାଲକୁ କଜ୍ୱଳ	୧୯୯୪ ମଇ
• ଗ୍ରନ୍ଥ ମନ୍ଥନ	୧୯୯୭
• ଜଣେ ଶିକ୍ଷକଙ୍କ କାହାଣୀ	୧୯୯୭ ଡିସେମ୍ବର
• ଶ୍ରୀ ଅରବିନ୍ଦ (ଏକ ଜୀବନୀ)	୧୯୯୮ ମଇ
• ରବିନ୍ଦ୍ର ଗୀତିମାଳା	୧୯୯୯ ମଇ
• ଶବ୍ଦଶତକ	୧୯୯୯ ଡିସେମ୍ବର
• ଯୋଗ ସମନ୍ୱୟ (ଅବତରଣିକା)	୨୦୦୦ ଡିସେମ୍ବର
• ପତ୍ରରେ ଆଳାପ	୨୦୦୪ ସେପ୍ଟେମ୍ବର
• ସତକୁସତ ମାଆ	୨୦୦୫ ଅଗଷ୍ଟ ୧୫
• ପୂର୍ଣ୍ଣ ଏକତାର ଯୋଗ	୨୦୦୬ ମଇ
• ବୀର ଯୋଦ୍ଧା କର	୨୦୦୬ ଡିସେମ୍ବର
• ପତ୍ରରେ ଆଳାପ (୨ୟ)	୨୦୦୯ ଡିସେମ୍ବର

❖ ❖ ❖

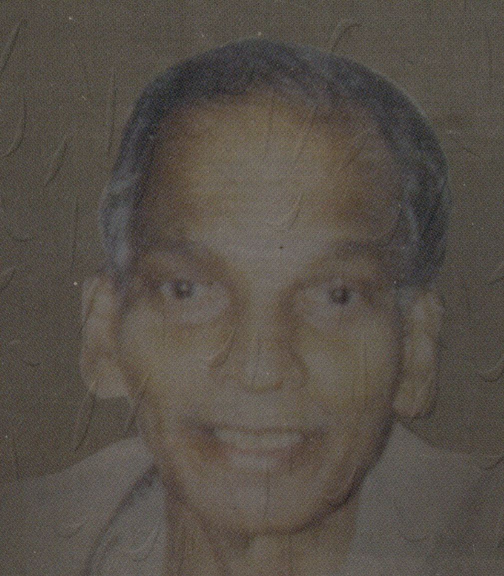

.......ଯାହାର ଫାଶରେ ସଂପୂର୍ଣ୍ଣ ସ୍ୱେଚ୍ଛାପ୍ରବୃତ୍ତ ଭାବରେ ପଡ଼ିଗଲେ ସଂସାରଟା କେବଳ ବନ୍ଧୁ ଓ ମିତ୍ରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ହିଁ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣ ହୋଇ ରହିଥିବା ପରି ଲାଗେ, ସେଇ ଆମକୁ ବଳ ଦିଅନ୍ତୁ, ପରସ୍ପରକୁ ବିଶ୍ୱାସ କରି ଶିଖାନ୍ତୁ । ଯିଏ ପୃଥିବୀରେ ଖରାପ ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଖୋଜି ବୁଲୁଥାଏ, ସିଏ ପ୍ରକୃତରେ ମୋଟେ ଭଲ ଲୋକ ନୁହେଁ; ଯିଏ ଶହେ ବିଭିନ୍ନତା ଦେଖି ମଧ୍ୟ ତଥାପି, ଆହୁରି ପାଖକୁ ଯିବାକୁ ଇଚ୍ଛା କରୁଥାଏ, ସେଇ ଭଗବାନଙ୍କର ଅନେକ କାମରେ ଲାଗେ ।

......ଭଗବାନଙ୍କର ଏହି ପୃଥିବୀରେ ଯେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ମିତ୍ରମାନଙ୍କ ଲାଗି ପ୍ରୟୋଜନ ରହିଥିବ, ଶିବିର ସେ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଚାଲିଥିବ । ଏକାଧିକ ଶିବିର ଚାଲିଲେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ପରସ୍ପରକୁ ମୋଟେ ଈର୍ଷା କରିବେ ନାହିଁ । ଖୁସୀ ମଣିଷମାନେ କେବେହେଲେ ଈର୍ଷା କରନ୍ତି ନାହିଁ । ନିଜେ ସାଙ୍ଗଟିଏ ହୋଇ ନ ପାରୁଥିବା ମଣିଷମାନଙ୍କୁ ଆଦୌ ସାଙ୍ଗ ମିଳନ୍ତି ନାହିଁ । ସାଙ୍ଗ ନ ମିଳିଲେ ହିଁ ମଣିଷ ରାଗେ, ଈର୍ଷା କରେ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କଠାରୁ ଅଧିକ ମୋଟା ଦିଶିବ ବୋଲି ଛଟପଟ ହେଉଥାଏ ।